

EPISTOLÆ
JOAN. RAVISII
TEXTORIS,
Wm Stewart
Non vulgaris eruditionis,

Nunc recens, in gratiam studiosæ juventutis,
multò quàm antehac unquam emendatiores
in lucem editæ.

CANTABRIGIÆ,
Ex Officina Joannis Hayes, Celeberrimæ
Academiæ Typographi. 1672.

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
COMPARATIVE ZOOLOGY
AND ANATOMY
OF THE
HARVARD UNIVERSITY
CAMBRIDGE, MASS.
1881

to
co
p
to
lu
b
q
m
q
q
P
(
b
q
co
et
m

Ad Lectorem TEXTORIS,

in bonis literis Alumnus.

Cum certò viderem, Lector amice,
non defuturos otiose garrulitatis &
qualitatis importuna homines, qui
Textoris viro clarissimo vitio ver-
terent, quòd has Epistolas emisisset in lu-
cem (sumus enim naturà ad maledicendum
proni) putavi meà interesse, nec interesse
tantum, at oportere, ut hanc refellenda ca-
lumnia provinciam, & si non aquam viri-
bus, humeris tamen meis imponerem: quan-
quam, ex Phavorini Philosophi sententia ani-
mo dubitabam, Turpius esse frigide & exigue
quenquam laudare, aut eam à nota eximere,
quàm insectanter & graviter vilaperare.
Primum omnium, velim scias, quod facile
(puto) tibi persuadebis, Non in hoc scriptas
has esse epistolas ut ederentur, tum quòd ne-
que ab autore elaboratas, neque exquisitè
comptève ornatas, expertus viderim; tum
etiam quod non ignoraret vir ille multiscius,
non eodem scribendum esse stylo crudis &

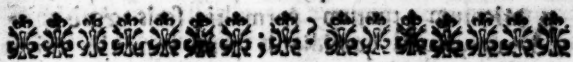
Ad Lectorem.

immaturus adhuc ingenii, quo fecundis & felicissimis: sequutus hac in re optimam vivendi ducem Naturam, qua, citra omnem exceptionem, nunquam nisi ex rudibus & adhuc imperfectis ad climatiara consurgit. Exemplo erunt aviculae, prius incerto quodam alarum remigio per dumeta, perque spinas volitantes, quam eleganti illa & frequenti corporis agitatione sese in altum aera elevant. Ut enim non est credibile, tenellum adhuc stomachum durissima & amara quaeque digerere, cui vel mollicula omnia, & plane mellita vomitum provocant, pariuntque fastidium: ita sane non est verisimile, ut in maioribus non succumbant oneribus qui permodico fatiscunt, rudes adhuc & elementarii. Ceterum, Lector benevole, si quid non satis tersum & politum occurrat, tua erit prudentia, partim necessitati, partim etiam juvenum in scribendo incuriae atque adeo ignorantiae, non Auctoris culpa (quae nulla est) id totum adscribere. Bene vale, & tuum ac meum Textorem votivas preces Deo oblaturus, in memoriam revoca.

DISTICHON.

Quid graphiis limave opus est? exporrigere frontem:
Nil tibi cum larvis hic, pie lector, erit.

JO-

JOANNIS RAVISII TEXTORIS Nivernensis

Epistola I.

Habui jam pridem in votis, mutuis te ver-
bis convenire; & paucis admodum, quæ
in rem tuam sine, amicorum precibus,
hortari. Coenabamus pridie hujus di-
ei domi meæ, ego & aliquot parentum tuorum,
qui te à pævulo semper sibi demeruerunt. Inter
coenandum cum variis de rebus unâ loqueremur,
accessit insperatus nescio quis nuncius, tuus (ut di-
cebat) familiaris. Protinus (ut liberorum curiosi
sunt parentes) mater tua percontari cæpit quomodo
esset filio suo, quàm prosperè valeret, quan-
tùmque in literis profecisset. Respondit ille, Bene
quidem tibi esse, teque parentum monitis ubique
semper acquiescisse, præterquam quòd litera-
rum studia non amavisses. Quod ubi accepit pau-
perima illa muliercula, (miserum me!) quantum
indoluit? Verba mea apud te fidem non caperent,
si ejusdem de tua hac negligentia querimonias tibi
aperirem. Indoluit siquidem vehementius, quàm
ut credi valeat. Te oro, si hæcenus dementaveris,
nunc resipiscas, & ad literas animum convertas.
Si enim tuâ semper negligentia Epimenidis (quod
aiunt) somnium indormires, esses ei causa mortis,
quæ tibi fuit vitæ. Vale.

TEXTORIS

Epistola 2.

Amicorum tuorum permulti satis agere tulerunt, quod quotidianis penè convivis tui te honoris jampridem monuerint, neque tam en assiduis eorum clamoribus locum reliqueris. Volebant, & ita sperabant futurum, opera tua, quæ jamdiu cum blattis ac tineis rixantur, in lucem emitti: cum, ut ex ea editione aliquid tibi laudis, accederet; tum etiam, ut inde fructum caperent studiosi adolescentes. Quam, quæso, jacturam faceres, si nostris omnium votis responderes? Existimâsne parentibus esse permolestum, repulsam à te pati, à quo omnia sibi promittebant? Non sum adeò imprudens rerum, ut non faciliè videam nihil non maturum & concoctum curiosis hominum judiciis committi oportere. Quinetiam summorum quoque scriptorum opera & labores criticis lectorum unguibus & lituris plerumque vapulant. Nihilominus cum multos annos tu (hoc est, homo doctissimus) vigiliis tuas ad unguem elimaveris; securè (meâ quidem sententiâ) potes parere, quod jampridem parturis. Ego enim te extra omnem liturarum & obeliscorum aleam esse dijudico: neque jacturam ullam inde futuram video, præterquam, quod docilem tibi juventutem demereberis, & amicorum precibus satisfacies; quibus si non pareas, quamdiu certè vives, tam diu malè audies. Vale.

Epistola 3.

Pudet me nostri hujus seculi, quo jam ea inolevit consuetudo, ut si quis vel proletarius vel semidoctus opus aliquod rudi (quod aiunt) Minervâ compegerit magis quàm fabrefecerit; dignum statim existimemus, quod nihil non vellicantibus hominum judiciis committatur, quodque lecturiant omnes & empturiant. Quasi verò non esset nobis compertum nil esse usque adeò eliminatum, quod

non

non interdum lectorum unguibus & graphiis expungatur severissimis. Quorsum verò hæc, roget aliquis? Hortabar me paucis abhinc diebus, ut ego frivolas quasdam nugas, à me tumultuario & interrupto plerunque studio congestas, curarem imprimendas: quinetiam me stultitiæ arguere videbaris, quòd tamdiu hoc ipsum facere supersedissem. Næ tu ipse multum deliras, qui Horatii non perpendis consilium, monentis, nè præcipitetur editio, nonumque prematur in annum. An verò non vides plerisque primæ in dicendo celebritatis viros, delebiles Censorum spongas pertulisse? Si ergo has mei laboris primitias eventilarem, quid inde futurum diceres, cum nihilum commentatione dignum scripserim, nihil, quod marcentem lectoris stomachum non magis ad somnum provocet, quàm ad amplius legendum everberet? Quicquid habeo, parentibus refero acceptum; magis tamen nitari honori meo consulere, quàm incautis eorum iudiciis temerè assentiri. Vale.

Epistola 4.

Cum propter voluptates eò tui te parentes miserunt, quò solent, qui bonas amant disciplinas: da operam, quæso, ut eam quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem. Dicebam novissimis, quas ad te dedi literis, quantum matruæ doluisset, quod accepisset, te parum adhuc aut nihil omnino, in bonis literis promovisse. Esses malignæ conditionis, si amicorum (qui tibi honesta & profutura consulunt) precibus nihil condonares. Tuum est nobis obedire, ut nostrum te hortari. Aliquidne tibi suademus, quod factu non sit utile? Nos, si nescis, rux, non nostræ utilitatis satagimus. Negligentiam tuam & inertiam súsque deque ferremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento. Fac ergo quod monemus, & prosperè tecum agatur.

tur. Si enim feceris, omnia ex animi sententia abunde tibi suppeditabimus. Vale.

Epistola 5.

Cum certò videas ad nullius rei summum nisi præcedentibus initiis perveniri posse; miror maximè quòd minores disciplinas (sine quibus tamen non est maioribus locus) adeò spreveris, ut earum studio tibi omnino interdixeris. An quia procul ab ostentatione positæ sunt, inutiles propterea, & infrugiferæ tibi videntur? Ulu venit, ut qui minoribus primùm elementis exerceri vel recusant, vel erubescunt; in his quæ sublimiora sunt, infirmum ingenii sui captum præbeant, & experiantur. Neque enim credibile est, firmum fore ædificium quod invalidis ruinosisque nititur fundamentis; aut eos magno oneri non succubiture, qui permodico fatiscunt. Si sciperes, altiora non molireris; sed potius imitareris aviculas, quæ nidis suis nunquam egrediuntur implumes; neque prius aëri corpuscula committunt, quàm, factò primùm periculo, sese idoneas ad volatum didicerint. Vale.

Epistola 6.

Emergunt quotidie novæ mihi anxietates, quæ animum meum, suprâ quàm cuiquam credibile sit, variè distorquent. Sed nihil est, quod dolorem meum magis adaugeat, quàm cùm turpissimæ vitæ venit in mentem. Effluxit jam triennium ex quo sumptu non modico tui te parentes in scholis nurrierunt, tibi quæ omnia ex animi tui sententia abunde suppeditarunt. Fuere tamen receptæ fidei homines plerique, qui paucis abhinc diebus mihi narrarunt, te parùm adhuc, aut nihil omnino, in bonis literis promovisse: ita ut tertio quoquo vocabulo barbarismum committas. Egeris ut voles: vive tuis legibus, ego te missum faciam:

Epistola.

ciam : sciveris tamen, rebus tuis pessimè consultum
iri, nisi vitam in melius commutaveris. Vale.

DISTICHON.

Tot fortunati sine morbo sint tibi menses.

Tempore quot verno parturit Hybla favos.

Epistola 7.

Nihili facis, ut audio, amicorum consilia: qui
tuz tamen student utilitati. Neque laboro,
neque gravatè fero, quod verba mea susque deque
habeas. Doleo tamen quod his non pareas, qui
tibi nocere non minus quàm prodesse valeant,
Pessimè, ut video, rebus tuis consulatur, si solitz
semper dementiæ institeris, neque apud amicos
culpam deprecabere, nisi eis acquiescas, quibus &
animam debes. Vale, & me seriò, non joco loqui
existimes. Nam nisi feceris quod moneo, pericli-
taberis parum tibi frugis accidere. Iterum vale.

DISTICHON.

Non prius incurras duri contagia morbi,

Quam sese immitti copulet agna lupo.

Epistola 8.

Si existimarem literas meas aliquid ad stoma-
chum tuum facturam, tibi que fore plausibiles;
ego te non minus scribendo latlarem, quàm tuis
ipse clamoribus ad hoc agendum me jampridem
compulisti. Culpam enim deprecari, aut noxam
me eximere non possem, si repulsam à me pate-
reris, cui te hæcenus totum devovisti, quemque
tuis semper opibus juvisti, & consiliis. Sed cum
videam eorum nomen periclitari maximè, qui
suas ineptias, viris saltem eruditis, tuique simili-
bus non tam legendas, quàm ridendas exponunt,
& eventilant; ego infirmitatis meæ deterritus
conscientiâ, nugam meam tanti viri iudicio non
ausim exponere. Nam si scriberem, risum (certò
scio) moverint tibi mei barbarismi, & te ab amore
mei

TEXTORIS

mei fortasse diverterent. Quare nostræ vellem deprecationi veniam non deroges. Vale, decus literarum.

DISTICHON.

*Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique talenta,
Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.*

Epistola 9.

EX quo tempore ad bonam frugem te recepisti, cavistiq; ab eorum commercio, quos, more peccandum, Veneri & voluptatibus non pudet indulgere, tantam ubique locorum famam tui nominis concitasti, ut vicatim compitatimque te prædicent omnes, ac deum penè faciant. Quod si eo, quo coepisti, pede perrexeris, certò scio, tantam amicis futuram inde lætitiā, ut nè digitum quidem transversum à nominis tui commendatione recessuri sint. Pater tuus (nihil comminiscar) tantam ex ea re cepit voluptatem, ut jam se totum tibi devovisse reliquisque omnibus aliis, quos habet, liberis, in tuam unius jurasse utilitatem videatur. Quare prudenter, meā quidem sententiā, feceris, si à scopo virtutis non declines. Vale, & rectè monentem sequere.

Epistola 10.

CRedebas, ut opinor, te tuis verbis fore mihi formidolosum, cum nuper irascereris, evomerisq; quicquid in buccam veniret. Non sum is qui falgura ex vitro reformidem, cuique terrori sint furiles & importunæ, qualibus tunc temporis strepebas, comminationes. Convitia tua nullo me detrimen-
to afficiunt. Si tamen solitā semper loquacitate stomachum mihi moveris, faciam te tuæ stultitiæ poenitere: secus enim, illarum sibi injuriarum culpam præstarem; veruntamen rebus tuis, perinde ac meis, hætenus semper consulerim. Vale.

Epistola 11.

Nescio quā odiosa mihi semper fuerit superba & impudens hominum arrogantia, eorum maxime,

imè, qui, cum ex humili & peregrina conditione ad perpinguem condescerunt, adeò protinus insolent, primæque paupertatis obliviscuntur, ut neminem præ se ducunt hominem. Cujusmodi morbo, quoniam totâ laboras cervice, periclitari mihi libuit, possem necne aliquo velut helleboro contagiosam hanc cerebri tui expurgare dementia. Qui utinam pressius paulò generis tui vilitatem examinares, ac reminiscereris, quoties pater tuus ostiatim domesticatimque stipem emendicavit. Tū pridie quàm huc venisses, ne obolum quidem habebas, unde vestem emerès. Nudus eras tanquam ex matre. Si benignior tecum fortuna luserit, & uirramq; (quod dicitur) mammam dederit lactandam, debēs propterea tantum tibi arrogare, tuoque indulgere supercilio, ut jam pavonis flabellum & exuvium leonis præ te feras? Si divitias illas tuæ virtuti magis quàm fortuito casui adscribis, totâ erras viâ: nam si Fortuna ex hominum meritis opes dispensaret & largiretur, multi certè emendicarent, & inediâ consumerentur, qui bonorum habent myrmecias: multi contrà (in quos novercat eadem fortuna) opulescerent & drachmæ grandine operirentur. Quare, nosce te ipsum; & tuorum natalium, qui ortu Nili sunt obscuriores, reminiscere. Vale.

Epistola 12.

NON desisto literis fere quotidianis aures tuas nonerare, réque hortari, ut verbis antiquatis & inusitatis tibi interdicas. Nihilominus tamen quotiescunque scribis, tota tua oratio obsolescit adeò scatet vocabulis, ut conjectare plerumque me oporteat, quid sibi velint tua verba. Nescio an usitatum ejusmodi sermonem gratum cuiquam existimes: sciveris tamen tantum mihi displicere quantum literatis placet Cicero. Pluris multò facerem protrititas & proculcatas dictiones, quam priscas illas

illas, quæ nec tibi frugem afferunt, nec eruditæ voluptatem. Proinde (si me amas) Phavorinum sequere consulenti, ut verbis utamur præsentibus, & moribus priscis vivamus. Vale.

Epistola 13.

Nuper mihi quidam retulerunt, eò te impudentiæ conscendisse, ut jam non erubescas cum ganeonibus perditissimisque patrimoniorum decoctoribus conversari, qui omnia prandiorum gurgitibus absumunt & abliguriant. Quod ubi primum accepi, non potui à lachrymis temperare: adeò me tuæ calamitatis miseruit. Quid autem de patre tuo loquar? Vix certè fidem impetrarem, si verbis vellem consequi quantum se distorqueat, & excruciet. Miror quod te non pudeat tuæ immanitatis, qui decrepitum illum, morti & capulo vicinum, & jam in Proserpinæ (quod dicitur) peculio annumeratum, sic affligas: qui ab amore tui nunquam ne latum quidem unguem recessisse visus est. Egeris ut voles, nunquam tamen satyras & virulentas linguarum verbera declinabis, quantisper ad bonam frugem te receperis. Vale.

Epistola 14.

Qui miseriam sibi fabricant, & asciam cruribus suis illidunt, si forte fortuna in discrimen aliud quod impegerint, non est quod cuiquam irascantur, aut in alios quàm seiplos acerbioris suæ virus evomant. Tu, ubi satis Veneri & gulæ indulxisti, virtutesque omnes, reclamantibus nequicquam amicis, à te relegasti: eò tandem miseriam redactus es, ut quorsam te vertas, aut quem implores, nescias. Quis, quæso, in culpa? Nonne certatim omnes hoc ipsum prædiximus tibi futurum? Verba nostra contemptui tibi fuerunt & ludibrio. Nunc si tuâ unius causâ infortunium feras, patienter patere. Vale.

Epistola 15.

INcredibilis me tenet admiratio, quod crescentibus annis nihilo plus sapias, quam cum in puerilibus balburires cunabulis. Nemo est adeò delirans animi, quem suæ tandem stultitiæ non poeniteat. Te verò nec piger, nec puer, rebus tuis etiam pessum euntibus, cunctisque naso te suspendentibus, & posticâ eludentibus sannâ, quod nuces nondum reliqueris. Dic, quæso, quonam modo apud parentes super vitia ratiocinabere, nisi his ignorantix tenebris emergas? Fuerat nobis in summa votorum bene semper de te mereri, tæque nullo non honoris genere prosequi. Videreturne tibi vacantis operæ, si his obedires qui tuæ satagunt utilitatis? Hactenus, quantâ maximâ potui benevolentia te monui. Verum, nisi blandis hujusmodi verbis animus tuus remollescat, præcepta in convicia mutabo, tuisque (quod dici solet) te pingam coloribus. Vale.

Epistola 16.

Nescio quid in patrem deliqueris, tamen nudiusquartus cum epistolam tuam, me præsentem, legeret, visus est mihi frontem capere. Est enim credibile, aut barbarissimum aliquem reperisse, aut aliquod aliud ignorantix tuæ fecisse periculum. Da operam, quæso, ut eum in amore tui contineas, ejusque indignationem exarmes. Quod erit tibi factu facile, si quid in bonis literis te profecisse viderit. Hæc ego jam pridem tacitè & in aurem tibi dixeram: iterum dico, ne posthac excusationis veniam fore tibi confidas. Observare debes quantum hactenus te dilexerit, cum nihil unquam tibi deesse permiserit. Nisi feceris, quod moneo, pessime rebus tuis video consultum iri: nam, præter ludibrium, quo afficeris, amici tui omnes te deferent; quod si fiat, quomodo vires nullo manum porrigente? Vale.

Epistola 17.

EO foras, quando rediturus nescio: quam citissime tamen potero redibo. Commendo tibi rem domesticam. Suffragium meum demereberis, si me absente sine tumultu omnia & citra pulveris jactum, sese habeant: ita vivas, ut nihil in te notatu dignum percipiant liberi mei. Habent enim nasum; & hæc proprius observant quæ deteriora sunt, Si cui flagitio succumbas, reminiscuntur; nec te poterunt revereri quem crimini obnoxium cognoverunt. Quod si inculpatam tuam vitam perceperint, non solum mandatis tuis assurgent: sed & aspectum reformidabunt. Vale.

Epistola 18.

Puerum habeo elegantiformâ, & ingenio facili: quem, quoniam magnam spem futuræ virtutis pollicetur, studio literarum devovere constitui, & tunc primum committere disciplinæ. Si quid sub te profecerit, faciam ut tui te laboris non poeniteat. Si quid fortasse tibi offerat, nolo ut assem quidem, aut eo plus, in muneribus ab illo accipias. Laboribus tuis cumulare & largo fœnore satisfaciam, si modo cum talem reddas, qui aliquando suâ doctrinâ amicos omnes ab injuriâ mortalitatis afferat, & oblivionis. Quot faciet, si tantum docendi illum desiderium te teneat, quanto discendi ille trahitur. Vale.

Epistola 19.

Nescio quo pacto alienæ semper calamitatis teneat me commiseratio: quotiescunque tamen amici mei quid detrimenti capiunt, aut fortunæ flagellis vapulant & confodiuntur, eorum jactura non minus animum meum everberat, quàm si ipse naufragium facerem, aut meis quoque rebus pessimè viderem consultum. Propterea, cum videam famam tuam indies periclitari, me oportet (ut dolori satisfaciam, & animus meus conquiescat) rebus tuis
manum

manum dare. Omnes magnopere tristemur, quod perditissimis quibusdam & libidinis compertæ nebulonibus adhæreas, qui neque Deum timent neque homines reverentur. Qui si corruptis suis moribus aliquantò diutius te inebriaverint, jam nullam tui liberandi spem relinques, & actum erit de tuo nomine. Sin eorum vinculis properè te eximas, adhuc morbo tuo mederi poterimus. Et quamvis primi tui mores patri stomachum moverint, tamen (velit nolit) ab illo veniam extorquebimus, modò in hisce longius morari desinas, & meam expectationem non destituas. Per me non stabit, quo minus in parentum amorem redeas. Dii faciant, ut nostra hæc exhortatio aliquem tuæ menti relinquat aculeum. Vale, & verborum meorum reminiscere.

Epistola 20.

AMo te plusquam capiat humanæ mentis conjectura, Corneli suavissime; neq; est mihi frequentium votus, quàm ut tuæ semper voluntati respondeat fortuna, & omnia ex animi sententia consequare: &, si scirem operâ meâ tibi esse opus, accommodarem me tuis rebus, vel usque ad aras. Cùm tamen venit in mentem canescentis illius & decrepiti parentis tui, quem non sine nota & postica multorum sannâ turpissimè reliquisti, nequeo mihi temperare, quo minus ingrati tudini tuæ irascar, vel (ut veriùs dicam) impietati. Quid enim inhumanius debet dici, quàm si trementem senio, & morbis affectum parentem filius gravatim videat, nedum non adjuvet? cùm ratione carentibus brutis, modicisq; animantibus hoc ipsum sit odiosum? Ciconiæ genetricum senectam invicem educant. Glirres genitores suos, fessos senecta, alunt insigni pietate. Quid autem hæc testimonia exemplis præpono domesticis ac vernaculis? Canes ipsi alumnos suâ morte tutantur sæpenumero: à quibus tamen
nil

nil præter vilissimam stipem (utpote modica panis, idque hordeacei, fragmenta) suscipiunt. Neque moveris, tuam ipsius naturam videri brutis deteriorē? Quis hoc non excretur? Quis temperet ab investivis? Pater tuus assiduè languet; nullâ non horâ laborat morbo, & capris ipsis (quod aiunt) est febriculosior: neque tamen morientij dextram porrigis. Dii immortales, ut jam exulat probitas! ut pessum iere boni mores, cum jam natos nihil parentum miseret? Dic bona fide, si nunc epularis lautè, si abundè rerum omnium tibi suppetit, id ipsum cui acceptum referri convenit, nisi patri, cui vitam ipsam debes etiamnum? Meditarisne, impudentissime, quid de te vaticum prædicetur, aut quanto tibi crimini vertatur, cum nitidâ & bene curatâ cute ac probè saginato corpore incedis ampullosus, patre tuo jam semimortuo? Mortuam murænam flevit Hortensius Orator multos dies attratus: tu patris morientis non miserebere? O mala tempora! O perditam ætatem! Velim, nolim, taceam oportet. Plura enim dicere non permittit animi ægritudo. Superest tantum, ut resipiscas; aut non ægre feres, si ab amore tui recessero. Vale.

Epistola 21.

Quam bene decipiuntur, qui domus vestræ ruinam sperant propediem tuâ virtute restauratum iri, cum tu (cujus interest assiduo labore lucrum venari & domesticarum rerum satagere) non solum nihil acquiras, sed & jam parva devotes ludisque & conviviis omnia absorbeas, quæ pertinaci & improbo sudore parentes tui collegerunt! Hæccine est illa tui expectatio? sic amicorum opinioni respondes? Nescis, (me miserum!) nescis, quam gravem tibi tuissque facias plagam. Pigritare quamdiu voles, porrectisque (quod aiunt) pedibus, & in utramvis aurem quiescas; timeo tamen, ne ubi diuturnum

carum stultitiz tuæ somnum indormiveris, ad respiscendum serò confurgas & expergiscarè. Demum si casu aliquo infortunium feras, & novercam tibi Nemefin experiare, quis cächinnis temperabit? quis te naso non suspendet? quis de te oriosa garulitate non fabulabitur? Scis verba mea nullum menti tuæ aculeum relictura: ne tamen causeris, tuæ te utilitatis nunquam monitum fuisse, nec iacturam tuam cuiquam improprie & impingasti doceri volui, per me non fuisse, quò minus bene & prudenter vixeris. Vale, & desertam omnino ornatuâ verborum lautitiâ epistolam boni consulas.

Epistola 2.2.

Mirum non debet videri, si nostræ ætatis liberi ab omni morum honestate recesserint, & velut impudentes ad inverecundâ ganeones, unicuique jam virtuti dixerint extremum vale. Neque enim fieri potest, quin, cum à nobis infanti, & ab ipsis quidem serpèastris corruptelam & improbitatem imbibuerint, adulti quoque tenacissime retineant. Nos (autòre Fabio) eum adhuc repunt, infantiam deliciis solvimus, gaudemus, si quid turpe & impudicum dixerint, verba nò abjectissimis quidem porrigis, aut multonibus permittenda, risu & osculo excipimus: aut (quod turpius est multò) aliis dicendo in aurem susurramus. Quid, hac innutriti contagione, ubi adoleverint, flagitiis non experientur? qui priusquam hiscere, aut recte proloqui possent, turpissimis & impurgabilibus maculis jam se totos, & aurium tenus immerferunt, voluptatumque delicias concitaverunt, priusquam quid esset voluptas agnoscerent. Demum, quam illis mercedem rependent, à quibus licenter aded & mollior sunt innutriti? Eos, ut suæ turpitudinis auctores arguent & insimulabunt, nedum eis non assurgent. Prudentes quocirca fecerit

rit, cui aliena jactura melioris consilii suggerit argu-
mentum. Vale.

Epistola 23.

*Compa-
randus
præceptor
morum
sancti-
monia
in signis.*

Quoniam ego multis audientibus nuper docui,
quantum pueris detrimentum afferat mollis
illa educatio quam Indulgentiam dicimus; efflaga-
rasti, ut aliquantò uberius tibi aperiam, quibusnam
institutis & moribus liberos tuos formare debeas.
Quod (quamvis ægrè feram studia mea quibuscunq;
negotiis interpellari) facere tamen non recusabo, nè
nihil omnino amicitie nostræ videar condonasse.
Imprimis, quod ad mores spectat, cave ne corrup-
tis juvenibus adhaereant, qui pernoctant in alea, di-
es integros compotant & lasciviunt. Nam si hujus-
modi maculas ab infantia contraherent, nihil esset
de futura probitate sperandum. Compara tibi præ-
ceptorem sanctissimum, cujus sanctitas teneriores
ab injuria tueatur, provectiores à licentia deterreat
gravitas. Neque enim, si me audis, eorum doctrinæ
magis quam moribus consules: absit enim studiis
magis quam virtuti scholas prodesse. Secus enim,
bene vivendi ratio potius esset eligenda, quam vel
optime dicendi. Laboribus paulatim sunt assuefaci-
endi, non tamen pondere cui superesse nequeunt,
opprimendi. Si delinquant, si mendacii convincan-
tur, si jugum detrectent, si vel tantillum quidem re-
murmurent aut muginentur, acerrime vapulent:
neque prius parcatur flagellis, aut animadversioni
temperetur, quam & arrogantiam cognoscant e-
mollitam, & tranquilliores oleo aut pepone mollio-
res facti sint. Quod si verborum lenociniis iram
præceptorum velint exarmare, adulabilis eorum
sermo omnino dandus est ventis. Ante omnia ca-
vendum puto maxime, nè eorum delictis conni-
veant, neu consultò dissimulent errata, ubi palam
sceleris comperti fuerint. Si bene fecerint, laus e-
orum

orum quæ nōque non est suppressenda, ut eo velut gloriolæ fumo plecti, acrius solito virtuti dens operam. Importuna redeuntis ad te nuntii festinatio plura scribere non permittit. Vale.

Epistola 24.

SI essem ex eorum numero, qui criminatorias amicorum epistolas cum bile & stomacho excipiunt, non paterer tam diu me tuis literis oburgari: aut enim desidiam meam culpas, aut arrogantiam criminariis, aut in voluptates declamas. Sed cum non ignorem, te hoc alioversum facere, quàm ut nomini meo maculam inuras, quicquid scribis, boni consulo: tantum abest, ut aures tuis consiliis velim occludere. Sit vita mea moribus non usquequaque probatis adhuc, tamen dabitur mihi laudi, si probe monenti assurrexero. De his hæcenus. Porro si qua ex tuis illis monumentis sub incudem jam satis revocata maturuerint, fac in lucem prodeant, & eventilentur: tum ut nos plenius obsequio tibi demerearis, tum etiam ut te ipsum ab omni incommodo mortalitatis & oblivionis asseras. Vale.

Epistola 25.

Nescio certè si existimes te opere pretium facere, aut multum haurire lucri, dum severe adeò, & Stoico velut supercilio vitam meam criminariis. At, ut intelligas te nec hilum proficere, ego verba tua nihili penitus duco. Nam cum retrici nimium censores mihi displiceant; hi omnino maxime, qui se erratis alienis ingerunt Aristarchos, & aliis prædicant bene vivendum, cum ipsi turpissime vivant. Si audiveris me vel minimum peccasse, exclamas protinus, & naso non aliter suspendis, quàm si vel parricidii, vel stupri me compertum haberes. Quasi verò mores tui intus & in cute, unicuique non essent explorati. Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo; universum fere patri-

monium larrunculis & aleâ prodegisti ; nihilominus tamen simulatâ & quadam vulpina sanctitate alienis illatras delictis. Dices, non meâ interesse quid agas observare. Certè non video, cur pluriâ tuâ referat, mores meos objurgare, quàm me sceleribus tuis irasci. Propterea vel alienam vitam culpâre definas, aut ipse ducas inculpatam. Secus tuâ censurâ nec unius assis aestimabuntur. Vale.

Epistola 26.

Fieri nequit, ut missum te faciam, nisi prius culpandi tui argumentum mihi auferas. Si dixeris, te culpâ carere, ac nihil commoverisse, dicto citius & sub manum, mendacii te convincam. Nuper cum unâ coenaremus, suâseram tibi, ut relictis quibusdam nugis Græcas amplectereris literas, quod ab his fluxerint Latinæ, & ad imponendum bonis studiis colophonem plurimum conducant ; & adedò quidem, ut sine his perfectus dici debeat nemo. Fidem dederas, facturum te quod dixeram ; neque omnino quidem steteristi promissis : nam primis elementis dedisti biduum ; verum mutatâ post paulo sententiâ, aliò negotii animum convertisti, solâ (ut credibile est) levitate ductus & inconstantia ; quæ te Proteo mutabiliorem arguit facile. Si dicas, terrori tibi fuisse ejus rei difficultatem ; non diffitebör, amaras esse studiorum radices ; verum hanc molestiam dulcissimorum inde fructuum comes pensat utilitas. Propterea, si quid loci apud te habent nostræ exhortationes, eò revertere, unde imprudenter desiluisti, neque primo labore terrearis ; nam quas in portu credis tenebras, tibi postea sole clariùs elucescent. Si annum integrum sub hoc jugo durare non graveris, nullius postea desiderabis operam. Solus poteris sine cortice natâre. Vale.

Epist.

Epistola 27.

Ubi pater tuus sumptu domesticæ charybdis rem omnem usque ad assem & pulvisculum prodégit, nè ostiatum liberos stipem oporteret emendicare, coactus est omnes mechanicis artibus colligare, præter te unum quem meo unius beneficio Academicis devovit, eâ expectatione, ut proficeres, & vestrz omnium consuleres paupertati. Cæcatis plurimum, si non videas tecum melius quàm cum cæteris actum esse. Fratrum tuorum alter est alutarius, alius lapicida, alius institor, alius figulus, alius phrygio, alius fullo, alius pegasarius. Omnes, quorquor sunt, cum paupertate, nocturno diurnoque labore dimicant, nulli omnium melius, quàm tibi consultum; modò fortunam sequaris ducem, & occasionem nunc capillaram effugere, & calvam fieri, non permittas. Si vis evadere in virum magnæ & reconditæ literaturæ, prius oportet, ut ab iplo statim principio te totum labori devoveas. Ante omnia, solida jacias fundamenta, nè corruat quicquid superstruxeris. Nullam de te mihi frugem polliceor, si remissus primum videreris, & in iplo (quod aiunt) portu impingeres. Cum te studio, tum tenebit satietas, non offendet me aliquantula sudoris remissio; parcè tamen hanc tibi indulgeas: nam qui diu nimis ab instituto opere desuescunt & feriantur, otii consuetudinem plerumq; induunt. Constitui de te mereri quàm optimè, nec sententiam mutabo, aut calculum reducam, modò spem *Haud facile* meam non sefelleris. Dura patere: futurum est enim, *cile emer-* ut te laboris tui non præniteat, cum satis olei con-
sumpseris. Vale. *gunt*

Epistola 28.

Vulgò dicitur, eos non facile emergere, quorum *quorum* virtuti-
virtus paupertate caligat. Quod adeò verum *bus ob-* stat Res
est, ut paucis admodum pauperibus liceat opulescere *angusta*
nisi domi.

nisi vel utramque fortunæ mammam suxerint, aut prodigiosum aliquid suâ comminiscuntur industriâ. Cui infortunio supremum illud accedit malum, quod ubique fere gentium miseris illudunt felices, & scabreos contempnunt aquilæ. Neque tamen propterea melior tibi conditio desperanda est: nam quamvis hoc seculo sufficiens virtuti merces non exsolvatur, neque tamen usque adeo exularunt literæ, quin quandoque principibus placeant & familiarescant literati, pinguioremque fortunam sibi ipsi faciant. Quod si nihil melius tuis unquam votis accesserit, adhuc futurum est, ut te studiorum tuorum non pœniteat; hoc saltem lucrifeceris, quod scientia, & multarum rerum cognitione à brutis differes. Vale.

Epistola 29.

NUnquam ferè ad me scribis, quin opinionem meam roges, quid de stylo tuo mihi videatur; sed sane, quid respondeam, nihil dum certum habeo, quod certum, & sui similem scribendi modum non habes. Nunc enim te impensius delectat Laconismus: nunc varia verborum supellectile orationem locupletas. Nihil tamen (ut verè dicam) adhuc reperi quod abhorreât à castimonia linguæ Romanæ; neque est ullus qui sermonis tui puritatem non deosculetur nisi quibusdam molestum & grave esset auditu, quod pleraque triduo tibiingas elaborata, in quibus tamen temporis multum & operæ collocasti. Hâc ostentatione si careres, nihil daretur tibi probro: at dum ingenii gratiam studes demereri, otiosam lectorum in te garrulitatem excitas, suscitâsque: & facis ut immodicis nugis obstrepant arrogantia tua. Quare vide, ne, dum tibi placeas, multis displiceas. Vale.

Epist.

Epistola 30.

HAECENUS aures tuas verbis onerare non destiti, ut & torpere desineres, & tandem aliquando ad virtutes expergisceris. Quod te facturum dejeraveras, si vetus tibi condonaretur culpa. Condonare est, & puerilem stultitiam omnes connivente oculo dissimulavimus, neque tamen experimur te factum aliquantò meliorem. Si tui sceleris te non pudeat, periculum est, nè ea mali suboriaturs consuetudo, cui, cum velis, mederi nequeas. Interrupi interim negotia mea, ut honori tuo consulere: nec me quidem pigebit hoc fecisse, modò resipiscas tandem & demerari desinas. Sin pergas semper facere ut coepisti, finem faciam exhortationibus. Liberum tibi relinquetur utram sequaris viam, Voluptatisne an Virtutis. Demum, si casu aliquo infortunium feras, aliorum esto iudicium, quis fuerit in culpa. Vale.

Epistola 31.

CUM ea ferè sit omnium natura, ut suarum potius rerum quàm alienarum satagant; adeò tamen utilitas tua semper mihi fuit curæ, ut vix effluerit momentum, quo me ceperit tui oblivio. Quare non ægrè feras, aut ab amore tu me recessisse arbitreris si interim vitis tuis irascar. Reclamavi, fateor, quòd illiteratis quibusdam fabulis tempus concrederes. Sed hoc ipsum feci, ut aliud studium complectereris, unde plus frugis aliquando referres. Et, si non putarem tibi probatum iri quæ dico, sanè missum te facerem. Hoc unum tibi persuadeas, me tui semper studiosum fuisse & qui te ardentius amet esse neminem: sed cum video famam tuam apud verbosas hominum linguas periclitari tacere nequeo; neque si vellem, permetteret laudis tuæ desiderium: quo, dispeream, si quid unquam ardentius cupiverim. Vale.

Epistola 32.

Quatuor abhinc annos frequentius literis te salutavimus; neque tamen certiotes sumus facti rerum tuarum. Quid sit in causa, conjectare non possumus. Credibile non est, tantis te negotiis districtum fuisse, ut tanto tempore nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffurari. Aut ergo nostri te cepit oblivio, aut negligentiae culpā non cares. Quampridem enim te monuimus, ut non solum scriberes, sed ad nos ipse revertereris, & matrem capulo vicinam reviseres. Si venires, amici omnes quos longa tui fatigat expectatio, animi curas discuterent, incolumitati tuae gratularentur, obviis te manibus exciperent, & longa salutarent praefatione. Meditare, quanto spectandi tui desiderio ardeant omnes. Nullā non horā de te loquimur, & vitam nobis acerbam putamus, quod tamdiu consuetudinis tuae fructu careamus. Propterea, si nos amas, fac nobis aliquantulum videndi tui copiam. Vale.

Epistola 33.

Gymnosophistarum consuetudo laudabilis.
Amasis regis Aegypti probanda sanctio.

Laudabilis mihi videtur Gymnosophitarum consuetudo; apud quos pueris, qui nihil quotidianae frugis afferunt, cibis denegatur. Nec minus probanda est Amasis regis Aegypti sanctio, qui edicto iussit, ut singuli quotannis apud cuiusque praefecturae praesidem ratiocinarentur, unde viverent; eisque mors inferretur qui non facerent. Quod utinam nostro quoque seculo observaretur; Non tot passim nequam, & nihili reperirentur nebulones, quot ubique fere gentium reperiantur: quibus nullum est aliud negotium, quam ut prona & obedientia ventri pecora, toto die crapulari, aut alienae insidiari vitæ. Quorum perditos mores quotiescunque memoriā repeto, videre videor desolatam & multis madentem lacrymis Iusticiam; quæ & Principum negligentiae irascatur, & Senatum jam sepultum somno, aut conniventem arguat.

arguat. Et, nisi obviam ab omnibus properè eatur, resistaturq; pullulantibus abunde flagitijs, in tantum se propagabit iniquitas, ut nullus sit futurus virtutis locus. Ac si meritis de bonis moribus, exulabit probitas, & improbitati jus relinquetur sedendi in Orchestra. Proinde, Corneli, siquidem me amas, (ut amas) cave ne eorum numero adscribaris, qui Naturam tui parvis poenirere faciunt, & antiquissimum illud Chaos confusis adhuc elementis appetere. Da operam, ut, cum parentes tui interrogabunt quid profeceris, dignus reperiare qui vivas & quem ament. Hoc si feceris, neque te pigebit fecisse, neq; illos bene de te meruisse. Vale.

Epistola 34.

Naturâ serè comparatum est, ut, quod quisque majore sit doctrinâ, hoc & superbiat magis, & supercilium severiùs contrahat. Nec sanè mirum. Nam & volucribus, quo plures sunt plumæ, hoc sublimius in auras efferuntur. Et Pavones hoc sese mirantur magis, quo latius flabellum proferunt. Sed est hominum genus, qui cum sint elementarii, & bonas literas ne à limine quidem salutarint, se tamen omnium primos (si Diis placet) haberi volunt; feruntque ægre, quod non æstimentur plaris, & quod quaquaversum transierint, transeuntibus non assurgatur. Cujusmodi erat nescio quis magistellus & grammaticista, qui, audiente nuper idiotarum & vetularum turbâ, multis fabulis sic strepebat immodicè, ut importunis illis commentationibus populo esset admirationi, & magnam doctrinæ opinionem sibi mereretur. Huc ergo cum ejus videndi causâ certatim omnes convolarent, coepi protinus percontari, quid illud esset. Eodem omnes ore responderunt, Alterum & mundo redditum Ciceronem. Tunc ego, cum reliquis, accessi ut percontarer. Verum esset, necne, quod

de

de nebulone sibi persuaserat vulgus. Sed dii boni, quam nihil inveni, cum accessi proximè! Vix orationem proferebat, in qua non tot erant barbarissimi, quot dictiones. Cum ego nugis illis aliquandiu fatigatus pertraxissem, temperare mihi non potui, quin cum sua sede disturbarem: quod cum fecissem, parum abfuit quin delusa nugis plebecula in me saxis irrueret: tot jam fumos ille vendiderat turbæ, tot beneficiis universum excantaverat theatrum. Quod quotiescunque memoria repeto, non possum nostro seculo non irasci, cui non sit aliud in Doctorum literis discrimen. Vale.

Epistola 35.

Plerumq; mihi doluit, quod conveniendi tui nulla sese offerret opportunitas. Eram enim nescio quæ tibi dicturus, in rem tuam magnopere spectantia. Paucis abhinc diebus pater audivit, te voluptatibus irrecitum usque aded, & illaqueatum, ut jam virtutes omnes aspernatus fueris, ac æstimaveris nihili. Vale.

Epistola 36.

Est genus hominum, quorum utilitati dum consulitur, se præbere gravantur dociles; ita ut videantur habere minus cerebri, quam cimex sanguinis. Nihil tibi blandiar, nec oleum (quod dicitur) in auriculam tibi instillabo: sed mihi videris unus ex iis qui nec scelera sua vellicari, nec viscera sibi tangi volunt. Novissimè cum me consuleres, ad quem vitæ scopum arcum intenderes; vetueram te, nè insectare-
ris aulicos istos palpones, qui pellace vulpe benigniores, & in ostio tantum formosi aureos montes pollicentur, & à tertio usq; jugere manum porrigunt: his tamen sæpenumero fucum faciunt, à quibus amplissima acceperunt munera. Nescio quâ diluendi tui scelera fiduciâ consilium meum nauci feceris: hoc ipsum tamen est tibi maximo malo futurum, Nescis
quam

quàm austerum sit inculpatè vivere, ubi probitas & virtus exulant? In aula qui Arabicè olent, & in cute sunt purpurari, intus ulceribus & leprâ scatent. Postremo, videturne à virtute alienum, in multam noctem pergræcari, in alea pernoctare, ære alieno obrui, nihil non inhonestum audire? Et, nè multa, nihil est non probrosum. Oportet imprimis ab alterius jussu pendere. Religiosè & ad anxietatem usq; observandum est, non tantum quid verbis jubeat dominus, aut imperet; sed quid nutu significet, aut digito crepet. Alienâ vivendum quadrâ: Bullatis nugis aures sunt præbendæ: unicuique virtuti mittendum repudium. Nihil dicendum est, quod aures tyranni graver. Si caleat, æstuandum est; si frigeat, tremendum: & plerunq; cùm diuturnam servitutem serviveris, si in ipsius iram impingas, ob rem nihili, ob floccos, ob viciosam nucem te relegabit, perinde ac vilissimum Canopi vernam: nec primorum laborum stipendium extorquere poteris. Jampridem te hujus rei monueram, tamen verba mea nihili fecisti. Si tui infortunii fueris autor; æquanimiter feras. Æquum est enim ut faber quas fecit compedes ipse gestet. Vale.

Epistola 37.

Moris est mihi, ubicunque locorum vixerim, eorum semper reminisci, quorum beneficio bonæ literæ, injuriâ temporum prius sepultæ, reviviscunt paulatim & repullulant. Nec sanè mirum: Nam meâ quidem sententiâ non minoris (minoris autem? imò verò longè pluris) æstimandi sunt qui linguam Latinam à morte vindicant, & pristinæ restituant dignitati, quàm qui civitatibus amplissimis jugum servitutis excutiant reddita libertate. Sed est hominum genus, qui, cum rudere magis quàm loqui noverint, probis eruditorum voris & conatibus renitentur, timéntque ne optimæ se propagent disciplinæ.

Ingnitati.

*Inveni-
tur in
barbaros.*

In quos si reclaimer aliquis; Deus bone, quibus verborum tonitribus fulminabunt? quot planstra convitiis onusta revoment? Non tantum non assurgent autoribus resurgentis eloquentiæ, sed facta velut conjuratione in eos certatim conferti neque dimicabunt; neque prius concutere parietes theatrorum, verbisque obtundere desistent, quam sui similes ad latrandum in laudabiles illos linguæ Latinæ candidatos & redivos eloquentiæ Camillos excitaverint. Diceres esse Gothorum Vandalorumque reliquias, quæ in Romanam Rempub. arma parare, resarcire, suisque barbarismis rogatum sermonem corrumpere velint. Quare autem velint non video, nisi quod fortè videntur, ut nè qui suis nugis idiotas prius eluserunt, & agrestibus imposuerunt ingeniis, redeunte Minervæ principatu ridiculi fiant, & ipsis etiam contemptibiles quibus prius fuerant admirationi. Sed longè suâ spe falluntur. Nam si suscitandæ semper eloquentiæ animum adjecerint eruditi, tantumque operæ quantum jam ceperunt, barbaris hujusmodi retrudendis collocaverint, non est mihi dubium, quin pudore deteriti hoc genus Gothi causâ casuri, ac arena cessuri sint & ad extremum sese in pedes daturi. Quod si suis ineptiis contenti viverent, neque cæteros hominum eodem cuperent sordere luto; essent quidem ridendi, non tamen tanto odio habendi: Verum (quod omnium multò turpissimum) cum nullo non verbo sollocissent, indignanter ferunt, non omnes eadem infantia iisdemque barbarismis juvenari & ineptire. Et (quod magis rideas) sacras literas eo esse fato arbitrantur, ut cum his stare nequeat regina rerum Eloquentia: quasi Hieronymus, Ambrosius, Lactantius, Athanasius, & alii plus sexcenti barbare semper sint locuti, aut eloquentiam cum Theologia non ita junxerint, ut ne scias utri duarum magis debeas, Quiescite, quiescite, Philosophastri; nostræ omnium aures

sure
fatur
pede
pauc
cila
Van
pugn
excl
surg
lūm
Gra
quis
conc
ris,
ra:
esse
clin
min
maj
teri
luct
tis
vel
cin
nun
ofce
spu
ner
diti
vos
affi
qu
que
gar
Cr
vel

aures vestris jam deliciis calent. Magno vobis malo
 futurum est, nisi à suscepto in literas & literato bello
 pedem retuleritis. Nam ut numerosas Xerxis copias
 paucissimæ Græcorum turmæ pepulerunt; ita & pau-
 culæ eruditorum centuriæ infinitas vestræ gentis
 Vandalicæ myriadas, nullo negotio, & victoriâ ex-
 pugnabunt incruentâ. Ridiculum est, quod publice
 exclamatis theatro, Renasci hæreses, Antichristos
 surgere, fidem catholicam ruinam minari. Qui (ma-
 lum) religionis hostes reviviscunt? hinc qui ex
 Græcis ad verbum docent Latina? Quieta erat fides,
 quis eam commovit? Vos plebeculam in re nihili
 concitatis, ut eruditis terrori sitis: monstra confingi-
 tis, quæ nec fuerunt hætenus, nec posthac sunt futu-
 ra: neque est quisquam cui à saryris vestris securo
 esse liceat, quique loquacitatis vestræ retia possit de-
 clinare, cum audiente vetularum turbâ sermocina-
 mini: quasi verò ad ferendum ocymum sitis nati, &
 major quædam maledicendi libertas vobis, quàm cæ-
 teris mortalium sit concessa. Quod si quisquam re-
 luctari satagat, aut eadem tragulâ vos referire; tan-
 tisper illatrabitis, cum rudi vulgo persuaferitis, cum
 vel cervicem maris rupisse, vel in patrios minxisse
 cineres. Et (quod pejus odi) neminem putatis dig-
 num, qui vestra vestigia (si diis placet) lambat &
 osculetur: quasi verò legitimi sitis naturæ filii, nos
 spurii tantum; aut sit aliquid in vobis doctrinæ, quod
 nemo quisquam sperare audeat. Si eloquentiam cre-
 ditis viliorē, quàm cui vacari debeat: respondebo,
 vos similes esse procis Penelopes, qui cum dominam
 assequi non possunt, ad ancillas divertebant. Vos
 quoque infirmitatis vestræ conscientiam deterriti,
 quoniam ad eloquentiam, ut ad solem nocturnæ, cali-
 gatis, ad questiones quas Fabius Ceratinas vocat,
 Crocodilinósque divertitis syllogismos. Quos tamen
 vestrum plerique inutiles fateantur, neminem tamen
 habendum

habendum in pretio putabitis, qui fuciles hoc genus nugas nesciverit. Nunc (ne multis agam) si sapitis, veteris insolentiae cristas retundite. Secus, non deerunt, qui tanti fastus peritiae, acutas sibi sagittas esse, suis vulneribus sanguinem sequi, se domi urbinam habere (ut vos macharam) doceant, restenturque non esse edendam glandem, reperto jam tritico. Vale.

Epistola 38.

EGO cum rerum tuarum studiosus, cuique longe amantissimus semper fuerim, nec ullum obsequiosi hominis officium tuum in re praetermiserim; speravi, imò verò intrepidè mihi saepenumero pollicitus sum, te meum perpetuò fore memorem; ac, si quando novercantis fortunae Boreas mihi insularet eum te fore qui in accepti beneficii hostimentum primus adjutricem manum mihi porrigeres. Sed diu boni quam longè mea me fecellit opinio, dum te mei memorem expectavi, qui tui dememineris; dum inquam, te rebus meis adiutorem speravi, qui tuarum, plerisque mirantibus, imò verò iludentibus, nunquam fatagas; quin omnia, quae multa parentum sudore tibi parata sunt, avidè consumas, & cum flagitiosis hominum corruptissimorum gregibus universum patrimonium stultissimè profundas; &, quod longè deterius, & ab humanitate magis alienum videtur, patris defuncti obliviscare, cujus viventis labor tibi omnia peperit, qui te suavissimè educavit, effusus charitatis habenis amavit, tibi quae omnia, quae ad bene & beatè vivendum pertinebant ubertim semper & ambabus suppeditavit manibus. Cui jam capulo instanti, & (quod dici solet) alterum pedem in cymba Charontis habenti, fidem dederas, te annuis parentalibus ac sacrificiis Deo immolaturum. Quinetiam dum mortui cadaver per sanctos pilarios

pilarios efferretur, ejulabas, vociferabaris, & ad ravim usque clamitabas; ita ut pro eo vitam pacisci velle videreris. Nunc autem, ubi fides viventi praestita? ubi simulata pietas cadaveri exhibita? O ingratae mentis juvenem! O perditissimum adolescentem! Nihil sane jam conqueror, quod mei dememeris, quem parentis cepit oblivio. Jam quoniam in nequitia tua ita occaluisse, ut lapideam magis quam humanam videaris effigiem indutus, pluribus te verbis hortari desistam. Vive ut lubet, egerisque ut volueris; profundas, perdas, pereas; nihil ad me futurum. Sciveris tamen ex Pittaci sapientis dicto, Tales te habiturum liberos, qualem erga parentes te praestiteris. Vale.

Epistola 39.

Politioris literaturae viri, multaque lectione exerciti, qui de liberis educandis libros ediderunt, bene & docte mihi instituisse videntur, ut infans adhuc vagientibus studiosae adhiberentur nutrices, quae eos cibis mollioribus, utpote lacticiiniis, suaviter pascere; ne si duriusculos ori tenero fortasse inculcassent, staccidae adhuc & bulla fragiliores maxillae, dentibus immunes, non frangerent aut molliores pepone stomachi non decoquerent. Caute siquidem observarunt; tenellum corpus vix bene compactum esculenti paulo asperioris non esse capax. Hunc ritum qui de erudiendis pueris aliquid reposuere, itidem observari voluerunt, ut videlicet rudibus rudisque ingeniis, quae sunt veluti tabula rasa, in qua nihil depictum est, praeficerentur viri moribus non minus quam doctrina conspicui, qui nutricibus nihilo asperiores, ipsos primis literarum eduliis, utpote minutulis elementis imbuerent, atque animum virtutibus perinde ac doctrina formarent, excolerent; non ignorantes eos arduis oneribus non sufficere,

ceres; quorum vires modicis etiam rebus succumbe-
rent; eos præterea maioribus disciplinis non esse ido-
neos qui in ipso vestibulo deficerent. Cognitis de-
um elementis liminaribusque literis Grammatices
rudimenta studuerunt; his inculcanda, quod facilius
rationem grammaticam, licet ornatu & cultu im-
munem, contexerent. Quod ubi facere jam probe
scivissent, orationibus partim solutis, partim pede-
stribus, leporem & venustatis succo assatim delibu-
tis, componendos voluerunt: ut imitatio inftar fi-
mæ alienis inhaerent vestigiis, quodque ab aliis
factum inspicerent, ipsi facere aut saltem æmulari, à
tergo & eminus conarentur. Hoc uno motus argu-
mento cum pridie hujus diei audissem, Petroni
charissime, te ad artis Dialecticæ studia, remis ve-
lisque aspirare; non potui, ut utilitatis tuæ semper
studiosus, quin id desiderium literis conarer excitare;
difficillimum factu suspicatus, te illius succos ebibere,
qui aliarum artium parvulos rivulos, vix bene label-
lis primoribus degustaveris. Nec enim te latet, caduca
& fragilia architectorum fore ædificia quorum debi-
le fundamentum exstiterat. Agedum ergo, priusquam
immaturis condescendas affectibus, sagaci examine
perpendas quid tibi sit utile: ne quicquam pares
exstruere, priusquam stabili fulcro illud solidaveris;
Futurumque dubio procul expecta, ne à cunctis ar-
tibus longe exularum, si hanc à te stocci factam
proscripseris, proscriptam stocci feceris. Cui enim;
per deos immortales, idoneus videberis disciplinx,
si hanc (Grammaticen dico) ignores? Quid ad
stomachum tuum faciet rivus, cujus fons tibi odio-
sus fuerit? Eris juris Civilis aut Canonici peritus,
qui Latinarum dictionum sensus ignoraveris? Calle-
bis physicas rationes, qui verborum etymologiam ne-
sciveris? Extricabis difficiles sophismatum mæan-
dros, qui apertissima quæq; explanare nequiveris?

*Gram-
maticam
discere
perutile,*

Scru-

Scrutaberis cœlestes & altissimas Astrologiæ aut Theologiæ causas, qui quæ infima sunt, & pedibus tuis vicina, contemplari nesciveris? Degustabis arborum, herbarum, unguentorum, ac radicum succos, cui odiosa fuerit primarum literarum delibatio? Aliorum morbos unguentis aut antidotis repelles, qui tuæ ignorantix remedium adhibere neglexeris? Declamabis in Senatu, aut ages in theatris, priusquam in schola loqui didiceris? Aliisne persuadebis, qui, quæ tibi prævides utilia, suadere nequiveris? Perpende, velim, & in memoriam aliquantisper revoca ex majorum annalibus, quàm frugifera, quàm jucunda sit artium humanitatis lectio, cujus amœnitas, lepos, suavitas Italos (à quorum scatebris linguæ Latinae rorem primum constat emanasse) ità pellegerit, ut parum gravatè tulerunt, cæteras omnes disciplinas à se rejici & eliminari, ut has obviis ulnis amplecterentur, harum odorem assiduis naribus olfacerent, saporem linguâ inexplibili degustarent, venustatem labellis arctissimè compactis deoscularentur. Quotusquisque etiam philosophus aut Sophistes in ipsis etiam Italiæ penetralibus comperitur? Quot illic Medicos, quot Astrologiæ peritos, quot Jurisconsultos invenies? Nullos sanè aut paucos. Contra verò, Poetarum nominibus civitatum compita ebulliunt. Rhetoribus ac declamatoribus vix theatra sufficiunt. Grammaticos non capiunt Scholæ. Historico- rum verbis passim locorum compita fulminant. Novus quotidie Servius nodosos enodat. Novus assidue Valla muscosos emungit: & (ut semel dicam quod sentio) laudanda videtur Italarum Latini sermonis parentum constantia; qui (quod has artes cæteris jucundiores semper credidèrunt) ab earum castris nunquam defecerunt. Legimus oratorum principem, provectæ jam ætatis, Tullium, Rhodiis præceptoribus sese recoquendum tradidisse: quin & easdem ar-

*Italici
gratissima
artium hu-
manita-
tis lectio.*

*Itali ser-
monis
Latini
paren-
tes.*

*Clotharii
liberali-
tas in fi-
lii sui pa-
dago-
gum.*

res à prisca Regibus tantopere exultas, ut liberos suos præceptorum ferulis ac flagris, perinde ac infirmæ sortis aut conditionis peregrinæ puerulos, submitti voverint; ipsosque institutores amplissimis plerumque muneribus cumulaverint. Sic Marcus Antonius Imperator Frontoni Philosopho, quem dicendi præceptorem habuerat, statuam erexit: sic Scipio Africanus, Ennii statuam sepulchro suo imponi; sic Archelaus, Euripidem sibi convivam adesse: sic Trajanus Romam ingrediens Dionem Prusum curru suo donatum honorari; sic Ptolomæus Philopator templum Homero dedicari, voverunt: Sic denique (ut à peregrinâ ad domesticam transeamus historiam) Clotharius Saragossilum ludimagistrum, quod Dagoberti filii sui Pædagogus esset, Ducatu Aquitanico donavit. Hæc & alia permulta, quæ adduci possent testimonia, (ut opinor) sufficiunt quæ artes humanitatis attentius excolendas, in animum (nisi lapideus fueris) inducant. Verbis meis igitur acquiescas velim, qui nihil tibi non utile, non frugiferum consulam. Id ubi feceris, meo in te amor, licet infinitus propè fuerit, plurimum incrementi adjectum periclitabere. Vale.

Epistola 40.

Rem à me tibi frugiferam, nedum jucundam, semper factum iri opinatus sum, si parentis instar, quod ad animi tui cultum & morum honestatem pertineret, dietim tibi legendum, ac pro suavissimo delibandum esculento proponerem: statui apud me brevissimis sæpenumero codicillis (quoniam id etiam quotidiano penè convivio efflagitabas) quid tibi laudi, quid utilitati futurum; contra, quid honori tuo fuliginem & tenebras indicturum sit, aperire: quod certius meæ in te benevolentia, licet tibi tuis unguiculis notior sit, periculum adhuc facias. Fecisse autem

tem operæ pretium videbor, si prius omnes in te vi-
riorum favillas funditus extinxero, quàm te ad vir-
tutis studium inflammare studeam: si inquam, docti
agricolæ instar, prius tribulos, lolium, carduos, &
urticas radicibus extirpavero, quàm purgatifsimum
& purum tritici granum sulcis immitterem. Inter cæte-
ra quæ nomini tuo magnopere officiant, primas sibi
vendicat Ebrietas, quam ideo primum eliminandam
censui, quòd ea rationis usum hominibus excutiat,
vitiis omnibus incrementum præstet, virtutibus or-
tum & nutrimentum impediat. Hinc eò facilius dani
claustris tui corporis interdiceret speravi, inò & mi-
hi sum pollicitus, quòd non ignores, vinolentiam ^{Incom-}
tabificum multis venenum fuisse. Quis enim nescit ^{moda}
floquentissimis civitatibus & opulentissimis earundem ^{quanta}
incolis perniciosam & exitialem fuisse? Quis nescit, ^{ex vio-}
Trojam, multis antè temporibus ineluctabilem, & ^{lencia}
Martis rabie indomabilem, sepultis vino Phrygiis, ^{orientura}
captam fuisse? Quis ingentes Rutilorum copias à
Niso & Eurialo propter vindictam jugularas? Ro-
mam à Brenno Senonum duce, obrutis Baccho ci-
vibus, incendio datum? Furiæ & contagiosa summis
etiam principibus hæc temulentia? Quæ autore, An-
tiochus magnus, hyeme tota vino & Venere contrita
profligatus; Olofernes à Judith muliere interem-
ptus; Polyphemus ab Ulyssæ excacatus; Delphobus
& Mepelæ interfectus. Alexander ab Iola pincerna
veneno potatus; Cynaras filia incestu contaminatus;
Bonosus imperator à Probo superatus, ac suo sibi la-
queo jugulatus; Athamas, Learchi, Agavæ, Pen-
thei, filiorum sanguine pollutus; Anacreon acino
uvæ pressæ suffocatus; Lacides Philosophus nimio
haustu obrutus; Cyanippus à Cyane, Aramius &
Medullina, filiabus, occisi credantur. Infinita prope
testimonia, quæ inexhausto orationis stylo mihi
suppeditantur, in medium evocarem; nisi hæc satis

esse arbitrarer, quæ vel temulentiam omnem tibi adimerent, aut saltem aliquâ ex parte refrigerarent. Perpende, velim, & apud te sagaciùs paulo contem-
plare, quid inde veneni pullulet, quanta exhaletur
mephytis. Obruti vino sensus hominem gliribus
somniaientiore efficiunt, è gradu mentis dejiciunt,
& rectam tollunt de cardine mentem. Respice igitur,
& ab hoc exitiali veneno linguam revoces:
aut si factu tibi videatur difficile, eo prorsus abstinere
quod tamdiu tantopere dilexeris; ne saltem scythi-
thi, id est, Scytharum morem imitere, qui nectar
vel meracissimum Acheloio poculo nunquam dilu-
unt: quin (ut scribebat Andocides Philosophus ad
Alexandrum) memento cum vinum potas, sangui-
nem te bibiturum: nam cicuta homini venenum est,
cicutæ vinum: hoc est, considera, quanta vini vis sit,
ut veneni sit venenum. Vale. Datum ex ædibus
nostris, pridie Calendas Decembris.

Epistola 41.

FACIT tua in omnes, vel ignotos, comitas, nedum in
liberos humanitas, pater colendissime, ut quam-
vis præter hoc corpus, & quicquid in eo est, tanta
semper abs te acceperimus obsequia, plura semper
dictum appetere non erubescamus. Quinetiam ita na-
turâ comparatum esse non ignoramus, ut (autore
Virgilio) Omnis in Ascanio chari stet cura parentis;
Contrâ verò, liberorum spes omnis in parentibus,
veluti naturæ refugium in anchora constituta per-
maneat. Audaciores igitur paulò in his quæ utiliora
nobis fore conspiciamus, vel ob id unum facti sumus,
quod pictorem in excolendis morticini imaginibus,
simulacris fictilibus, sensu & animâ vacuis, non au-
ro, non argento, non denique pretiosissimis parcere
pigmenti conspiciamus. Validius igitur argumentum
cum nobis visum sit, nec patrem in excolendis suis
animatis

animatis imaginibus debere facultatibus parcere, in-
trepidè quæ ad ingenii nostri, nedum corporis, cul-
tum pertinent, exposcimus; te nihil in his, quæ ad
ornatum nostrum spectant, pictore tenaciorem, ex-
spectantes. Nè autem diutius te pendulum remo-
remur, lucidiùs quid verba hæc nostra velint, aperi-
emus. Defecimus à primò præceptore, quem dum
rusticaremur, mensæ tuæ convivam adhibuisti: nunc
sub alio militamus, primæ iidem classis præfecto,
qui discipulos, solutâ partim orationis venustate,
historiæ partim flosculis expolire satagens, Fabium
Quintilianum, & Cæsaris Commentarios assumpsit
legendos: nec tamen irâ assumpsit, quin revocato
calculo faciliè recantet, si alios ad stomachum tuum
& palatum magis facientes eidem legendos injun-
xeris. Hos tamen præ cunctis elegit, quòd Quintilia-
num, licèt mendosum & maculis scatentem, ab om-
nibus laudari; Cæsarem, ut historiæ domesticæ scri-
ptorem, à paucis, imò nullis, reprobari videat. Nè
autem à majorum vestigiis aberrare, & (quod triviali
fertur adagio,) cornicum oculos configere, & sexa-
genarios de ponte dejicere videretur, sex novissimos
Æneidos Virgilianæ libros explanandos & ad finem
(superis arridentibus) deducendos accepit: testatus
Lucanum, Silium, & Statium, ut duriusculos; Man-
tuanum carmen, ut paulò flaccidius, à plerisque non
usquequaque probari: unum Maronem heroici car-
minis scriptorem ab omnibus (nullo reclamante)
laudari amari, deosculari. Nunc igitur, parer æquis-
sime, perpendas; videaturne utilis horum autorum
lectio: quam si probaveris, da operam, ut condisci-
pulis proficientibus oscitantes non pigritemur pigri
non oscitemus, sed novis æstutum codicibus, cæteros
omnes cursu & lectione prævertamus. Vale.

Epistola 42.

S Tomachum mihi aliquantisper movit, ac bilem
 Sexcitavit, multidica illa verborum tuorum licen-
 tia, quæ me ut merulentum & vino marcentem,
 & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgita-
 tum, severius incessivisti: movissésque acerbius paulo,
 nisi indubitarâ fide mihi compertum esset, te non
 morbo animi, aut livoris stimulo ductum id egisse;
 quin potius, ut me tibi jampridem obnoxium, ampli-
 ore semper obsequio demerearis. Ego sane inficias
 neutiquam iero, me præter modum vinolentiæ dedi-
 tum fuisse; eâ tamen in re culpæ meæ veniam eò
 facilius me exoraturum spero, quòd non ignores,
 neminem tantæ esse probitatis hominem (fuerit li-
 cèt diis ipsis proximus) cujus vita aliquantulis vicio-
 rum tenebris non obnubiletur. Æneam sua com-
 mendat pietas, dedecorat proditio. Alexandrum
 bellica virtus extollit, deprimit ebrietas. Solomo-
 nis prudentiam quisque laudat, lasciviam nemo non
 vituperat. Neq; tamen propterea licere mihi exi-
 stimo, sceleratis aliorum vestigiis impunè ut adhæ-
 ream: verum id unum summo opere abs te oratum
 vellem, ut convitiis aliquantò mitioribus me incre-
 pares. Non sum pectoris adeò obtusi, ut verbis hu-
 manis non mollescam. Cæterum quoniam me à
 potu nimio multis & immodicis sermonibus deter-
 ruisti, te deprecabundus postulo, ut prælixiore ora-
 tionis stylo mihi adaperias, & enarres, quid contra-
 ria ebrietati & crapulæ temperantia utilitatis affe-
 rat. Secus haud facile mihi persuasero fugiendam
 esse prorsus vinolentiam: quam semper (absit ta-
 men verbis tuis contrâ niti) non solum jucundam,
 sed & utilem mortalibus existimavi; nec existimavi
 tantum, sed ex receptæ fidei autoribus, in omni
 doctrina locum facilè principem obtinentibus, col-
 legi. Ennius in primis, Horatiano testimonio, suc-
 cinere,

Ennius
 nisi potius
 carmina
 scribere
 non sole-
 bat.

cinere, & calculum adjicere volens, mero despumans
ad carmen promptior exstitit: quin & Cratinus af-
ferit, Nulla placere diu, nec vivere carmina posse,
Quæ scribuntur aquæ potoribus. Mnestheus quoque
vinum animo & corpori robur addere testatus est.
Quod si horum testimonia, quod profani fortasse
autores tibi videantur, sùsque deque tuleris; Chri-
stianæ religionis cultorem Baptistam Mantuanum
tibi adjiciam, qui Faustum pastorem ita loquentem
inducit.

Vina sitim minuant, animique doloribus obstant:

Vina ut amicitias, vires ita corporis augent.

Funde iterum: potare semel, gustare: secundus

Colluit os potus: calefacta refrigerat ora

Tertius: arma sui bellumque indicere quartus

Aggreditur: quintus pugnat: victoria fixa est:

Septimus (Oenophili senis est doctrina) triumphat.

Nè igitur laborem tuum hac in re mihi adhuc de-
neges: quin ubi crastina fulserit hora, epistolam ad
me remittas, qua lucidius omnia verbis complecta-
re. Cæterum pridie hujus diei ad aures meas per-
venit, te libris affluere complusculis, quos ut mini-
mè tibi idoneos nunquam revolvas, sed in scriniis
putrescere, cum blattis ac tineis rixari permittas:
hos velim properè ad me curares deferendos, ne
non sit, quo corporis & ingenii mei vires exerceam.
Vale.

Epistola 43.

Vix satis (ut opinor) verbis exprimi possit, in-
quam profusum ac vehementem risum me vel
invitum traxerit novissima, quam ad me dedisti,
epistola; notissimum equidem cæcitatæ tuæ argu-
mentum præferens, longèque notius exhibitura, si
ita semper cæcutire, hallucinari, ac desipiscere, ut
occæpisti, pergas. Ego verbis quam fieri potuit hu-
manis satis, ut opinabar, studueram te à vinolentia

cæterisque permultis id genus flagitiis, detertere: quod certo scirem, nullum ad virtutes, non eradicatis à stirpe vitorum fomentis, aditum mortalibus patere: mihiq; adeò præter scrupulum pollicebar, te in meam sententiam, non pedibus modò, sed manibus quoque ac toro corpore descensurum. Verum quis me oleum & operam perdidisse non fatebitur, dum te ab his, quæ perniciofa tibi fore conjiciebam, divertere studui, & ad ea quæ profutura opinabar, hortatus sum? Cui verbis meis, ut aliquanto asperioribus, ac consilio importuno parùm fuit non acquievisse, nisi & reprobanda quorundam Epicureorum testimonia ad vinolentiæ tuæ & erroris fulcrimentum adduceres: quasi verò delicti causam expurgeret erroris alieni testimonium, cæcisque visum restituat alienæ cæcitatis probatio. Sed Christianæ religionis cultor Manuanus vinolentiam probavit, qui septimum etiam haustum non deneget. Perpendas velim priùs, quam quicquam crudum & impræmeditarum evomas, quemnam pasto em his verbis inanibus effutientem induxerit; nonne quæso, ut idioram & consilii prorsus immunem? quod sciverit, quæ à rusticis nihil præter aratrum redolentibus efferuntur à sapientibus non plaris, quàm ventris crepitum æstimari. Videberis igitur agresti plusquam ingenio natus, si rustici perinde ac gravissimi Catonis, frontis rugosæ viri probaveris dictum; eò quod ad nequitiam ampliorem (quod dici solet) fenestram tibi patefecerit. Quoniam autem efflagitas, ut amplioribus verbis tibi aperiam, quid contraria crapulæ, & corporum voluptatibus, temperantia utilitatis aut laudis afferat? Notius id (ut opinor) tibi fuerit, si priùs apud te mediteris, quid infamiæ, quid probri, quid ignaviæ afferant turpissimæ ac mellitæ voluptates: quæ (ut ait Cicero) qui sequitur, nomine tantum homo, re autem

autem bellua dicendus est : cujus sit proprium, corpori inservire, & his solum voluptatibus, quas tum è pascu, tum è ventris quærit rebus. Turpissimum enim est genus hominum illorum, qui in ventrem projecti ac libidinem, veluti sues coeno volutantur. Nihil est ergo quod ignores, hominem tantis laudibus ob temperantiam efferendum, quanto probro ob voluptates illas, quibus semper pœnitentia subsequitur comes, deprimendum esse conspicias. Temperantiam (nisi cornea fibra, aut jecur adamantinum roburque & æs triplex circa pectus fuerit) ut laudabilem probabis, si diligentius observes, quantam plerisque mortalium celebritatem, aut, ut verius loquar, immortalitatem peperit. Non ignoras communi omnium suffragio perpetuò laudibus efferri Masinissam regem Numidarum, quod centesimum suæ ætatis annum agens semel tantum in meridie cibum sumpserit, ut milites suos ad temperantiam suo induceret exemplo. Romanorum historiis Curium coelo tenus efferri conspicias, quod olusculis contentus viveret. Lycurgum nonne Regem ubique gentium nominari, quod abstemius vixerit? Alios item prope infinitos per ora hominum volitare, quod sibi has pestes interdixerint? Cogant te igitur ad resipiscendum virtutis præmia, aut à flagitiis deterreant scelerum opprobria. Non me præterit, difficile admodum esse, contemnere voluptatem jam nobis insitam, & quæ affectuum nostrorum semper sequatur comes. Possunt tamen semper vitiorum fomenta extinguere, quæ momento uno extirpari nequeunt. Sed de his hæcenus. Expetiveras nuper, ut libros, quos in scrinio putrescentes cum blattis tineisque rixari permittebam, ad te curarem perferendos. Curavi, quod etiam, licet ab ostentatione procul positos, utiles tamen tibi fore suspicabar. Ego ubi majorem paulò studiis meis

meis quietem impetravero, ad te majora dare con-
stitui. Hos tu interim boni consulas. Vale.

Epistola 44.

Asfiduis (ut accepi) lacrymulis faciem hume-
ctas, curis edacibus animum corrodis, verberi-
bus crebris corpusculum diverberas, unguibus insa-
nis faciem deformas, quod natum, eximio litera-
rum amore flagrantem, (cujus prima ætas iter ad
ingenii lumen manifestum ostendebat) fatali jacu-
lo percussam amiseris. Quod sanè audire, nedum
perpeti, difficile admodum mihi visum est : pa-
rùmque absuit (ita me stimulabat novi doloris ra-
bies) quin interdum vulneribus inhonestis me mor-
dicus mutilaverim : idque (ut opinor) fecissem, ni
muliebrem quandam ejulationem, olim parentum
& amicorum exsequiis interdictam, lege cautum
fuisse me monuisset Cicero. Ad id me urgebat in-
doles pueri eximia, mores probatissimi & ingenuus
pudor. Verùm cum apud me sagacius paulo confi-
deravi, Stultum esse (ex Senecæ dicto) si timere,
quod vitari nequeat : lacrymis temperavi : quod
ut facias monitum te velim. Nōsti certius quàm
ut moneri debeas. Mortales omnes, etsi serius, mo-
rituros tamen. Parcarum ordo stat immobilis, fa-
tum ineluctabile, immutabilis rerum dispositio.
Surdas esse mortis aures, saxeam pectus, inevitabile
telum conspicias. Nihil est ergo quod te diutius
animi excrucies ; nihil quod vehementius indole-
as : nihil quod amplius Deos & astra voces crude-
lia. Esset hercle quod meritò possis conqueri, si
mitius cum cæteris mortalium, quàm cum nato tuo
actum conspiceres. Esset quod justè Mortem ut in-
justam accusares. Verum (ut ait Tragicus) est om-
nibus æqua ; non superbificis Regum divitiis magis
quàm lacero mendicorum panno flectitur : nec fre-
quentius casas & tuguria, quàm turres & castra in-
greditur

*Stultum
est timere
quod vi-
tari ne-
queat.*

greditur & expugnat : nec magis Iro, quàm Cræso ; Curio quàm Augusto, se præstitit inimicam. Non hanc fucatis declamationibus oratores, suavidicis carminibus poetæ, promiscuis pharmacis aut unguentis medici & myropolæ, teretibus lanceis equites, pennatis missilibus strictisve mucronibus pedites, gemmatis coronis imperatores, non denique cuncti mortales rebus ullis mortem effugiunt, aut terrent : neque sanè honestius aut sublimius Regi, quàm pastori domicilium præparat.

*Quantum quisque sui meretur corporis umbra
Impendens terræ : majorem non parat unam
Principibus, quam pauperibus rudibusque bubulcis.*

Quin & urbes fortissimis munitas propugnaculis, templa variis exstructa marmoribus, aulas Attalicis decoratas tapetibus funditus demolitur, everrit, dissipat. Cum nihil igitur intactum relinquat cui suæ acerbioris virus non propinet, quod non fodicet telo ; furorem moderare bilem cohibe. Erat (fateor) quem luges, facili natus Minervâ ; multâque jam lectione exercitatus : ita ut prosperè cum Latinis actum esset literis, si supervixisset. Cum tamen fatalis necessitas ita exiget, ut unumquemque aliò migrare expediat, ejus transitum vultu sereno ac minimè supercilioso perferre debes : quinetiam foelicem illum censere, quod non repentino (ut plerique à Plinio enumerati) obitu decesserit ; sed dilatâ ac expurgatâ longo examine conscientia : quanquam nihil (ut conjicio) severa dignum scutica brevibusque Gyaris, & umbrarum carcere dignum perperraverit. Quod si tantus animi tui dolor nullis verborum aggeribus queat mansuescere : alienæ saltem constantiæ exempla te moveant ; Anaxagoræ imprimis, qui, audita filii morte, nihil sibi novum

vum nuntiari aſſeruit; quòd ex ſe natum mortalem ſciret. Periclis item, qui duobus filiis intra quatrimum ſpoliatus, iisdem diebus vultu non magis moto, quàm fuiſſet dura ſilex, aut Marpeſia cautes, concionatus eſt. Æmilii Pauli, & Xenophontis poſtremò; quorum huic ſacrificium agenti cum nunciatum eſſet, alterum ex filiis, natu majorem, in acie cecidiſſe, coronam tantum depoſuit: percunſtatus demum quonam modo cecidiſſet; ut audivit fortiſſimè pugnantem interiſſe, depoſitam capiti coronam repoſuit, numina teſtatus, ſe ampliorem ex filii virute voluptatem, quàm ex morte amaritudinem ſentire: ille, dum, quarto ante triumphum ſuum Macedonicum die, alterum filiorum amiſiſſet, alterum demum tertio poſt triumphum; jaſturam illam æquo animo tulit. Id erat quod te monitum volebam, & à te precariò factum expetebam. Vale.

Epistoła 45.

SÆpe & multum apud me dubitavi, liceret necne, ad eos velut ad anchoram & aſylum ſemper in adverſis confugere, quorum ſuppetiis & patrociniis jam plerunque fuerimus adjuti, atque eò magis, quòd beneficium qui dare nescit, (inquit Seneca) injuſtè petit; ſitque ingratæ & minime generoſæ mentis accipere ſemper, largiri nunquam. Fecit ea res, ut, novo emergente ſcrupulo, qui malè me habet, conſilii tui ſuppetias adhuc emendicare diutius & cunſtanter erubuerim, cum jam tua beneficia in me tanta extiterint, ut ſi vitam pro tua uniſ dignitate profunderem, vix partem minimam viderer aſſecutus. Cum tamen monuit me Tullius, Grati eſſe animi, ei multum velle debere, cui jam plurimum debeas; tanti tamque prudentis viri dicto audacior paulò factus, timorem exui: neque adhuc turpe exiſtimavi, ad te veluti Mecæna-

tem

tem beneficium recurrere: quā si meritis tuis respondere, aut gratiam referre nequeam, agere saltem non desistam: eosque imitabor mendicos, qui cum acceptæ stipis mutuum referre nequeunt, benevolā verborum actione rependunt. Is autem scrupulus, qui me mordicitus vulnerat, nocturnum somnum mihi adimit, severam faciem mihi exasperat, meque propè dixerim, de gradu dejicit; talis est: Insurgit in me rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentia clamorosus quispiam detractor, ac pestifer libitiniarius, satyricis armatus aculeis, telâque vipereo sanguine tincta gerens: quem nec verbis a me læsum, nec injuria affectum (testes verborum meorum Deos invoco) putaverim: sed (quod nunquam sibi persuasit) plerunque miris extulerim præconiis, meisque rebus, ac modicâ suppellectile, quantulacunque fuerit, si eguisset, uti voluerim: is tamen, ut nōrunt omnes, passim locorum caninā utens facundiā, nomini meo illudit, canino dente me mordicat, indelebile stigma mihi inurit. Hunc diceretis quotidie totum perlegere Archilochum. Quod sanè perpeti, difficilius ac molestum magis videtur, cum quā me accusavit culpā ipse vacem, sinque eorum, quæ mihi impingit, minimè concius. Si ulla verborum petulantia a me præter hanc fuisset irritatus, immeritò sanè viderer conqueri, Qui pateret telis vulnera facta meis: Cum præsertim Lacedæmonius Chilo præceperit, Proximo non maledicas, si non vis malè audire. Verum (repetere cogit doloris rabies) nunquam usquam a me factum dictumve existimo, quare ita in me stomachari, succensere, invadhi ac sævire debeat. Id tolerandum, necne, fuerit, non satis scio. Tolerarem, nisi tacendo culpam præstare viderer, nisi etiam ab hoc me diverteret Publii mimographi poetæ verbum, scribentis, Vererem ferendo injuriam, inviras novam. Te igitur plus quam

quàm dici queat oratum velim, ut ubi primum negotiis, quibus nunc districtus es, quietem impetraveris, aliquam consilii tui scintillam mihi porrigas; quòdque imponitur oneris, sponte suscipias: simul, ut plenior obsequio me tui amantissimum demeraris; simul, ne id suffragii mihi denegans, s' delicti mei (quod alioqui fortasse perpetrarem) autor conscius. *Vale.* Valerudinem tuam cura diligenter, & me semper ama, ut semper fecisti. *Datum ex adibus nostris, IV. Non. Ianuarii.*

Epistola 46.

SÆpe & multum dubitasse te asseris, *Esse necne,* si quando sinister scrupulus animum tuum pressius vulneraret, ad me velut anchoram præsidiî causâ confugiturus. Miror sanè, unde perplexa ista fluctuatio & anxietas tibi primum irrepserit, qui amicitiae jura tibi omnia polliceri debuisses, quæ aut corporis aut ingenii mei vires non exsuperant. Eset quòd cunctantius paulò hæsitares, si ulla in re quam amicum postulaveris, aut te repulsam apud me passum testareris, aut si in præstando vulneribus tuis medicamine tardiusculum me aliquando amicum præstitissem. Verum (nisi fallor) eum me semper probasti, qui (ut *Periclis* verbum mihi vendicem) paratus sum me rebus tuis accommodare etiam usque ad aras; quique conservandi tui causâ de via declinare cum *Chilone*, non dubitârim. Dignissimum enim hoc mutuz inter nos charitatis pignore te semper judicavi. Hæsitare igitur quiescas moneo, tibi que persuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus manibûsque omnia semper facturum, quò rebus tuis consulam. Quòd autem scribis, malignum quendam ac rabiosæ loquacitatis *Zoilum*, in te contagiosæ virulentiae diem quicquam tibi vis locorum evomere; quem nec verbis à te læsum, nec injuriâ affectum putes: vis quid in ea re utile factu sentiam

sentia
lorio
cuffo
que
tus f
ston
min
men
min
nic

Qu
Qu
Pa
eru
rev
qu
&
ras
run
im
du
tu
tu
ci
ph
pe
V

N
q
c
n
A
i
b

sentiam, & tibi adaperiam? Socraticæ patientiæ tibi loricam assumes, frontem bacchare cingas; incuncto vultu omnia patere, perpetere & abstinere; ejusque verba non pluris quam saturi ventris crepitus facias. Non ignoro, id eò durius bilem tibi ac stomachum movisse, quod quorum te insimulas minimè sis conscius. In hoc hercle notius argumentum fuerit tuæ sapientiæ, si, ubi clamorosa comminatione, verbisque jurgiosis irā oblatrat, ita cor- *In Seri-*
nicatur, elinguem Seriphi ranam te præstiteris. *pho, Infa-*
Quid enim huic homini bombilio litem dissuadeas? *la, rana*
Quid serpentinx linguæ venenum excludere satagas? *mutæ*
Patere, patere, ac priusquam temerè quicquam *sunt,*
eructes, Tiberii Cæsaris modestiam in memoriā revoces, qui (ut testatur ille) post convivia malorūque rumores, ac famosa de se ac suis carmina, firmus & patiens, dicere satis habuit; In civitate libera liberas esse linguas oportere. Ad id te omnia philosophorum apophthegmata ac sententiæ invitant. Cleobuli *Cleobuli*
imprimis, Cum cavillantibus non esse insanien- *senten-*
dum, præcipientis. Quid, quæso te lucri consecu- *titia: Ad-*
tutum speras, si cum jurgioso litiges, & (quod fer- *versus*
tur) in puteo cum cane pugnes? Nihil sanè malè di- *improbos*
cis, qui bene dicere non novit. Ejus igitur verba Ze- *non est*
phyris committas. Clamet, obstrepet, crepet, inere- *velitan-*
pet; nihil est quod tibi dari queat vitio, si pertuleris. *dum.*
Vale.

Epistola 47.

Magni (ut video) verba mea æstimasti, magni consilia fecisti, hominum Rutilissime; quod tibi perniciosum semper fore prædicavi, excusatus, stultitiæ tenebris involutus, perpetraveris. Parum tibi visum fuerat, juventutem finamuris prope flagitiis contaminare, nisi & summam tuis miseris imposurus, uxorem duceres: quasi vero odiola tibi fuerit libertas, infantium clamor jucundus; quasi mul-

multorum curam appetas, qui tui tantum vix curiosus esse poteris. Quid dicet homo antiquâ virtute ac fide, pater tuus, si resciverit, qui jam sacris mysteriis & cultui divino ab incunabulis te devoverat? Testor Deum atque hominum fidem, ad insaniam redigetur; vix erit sui compos, ita ardebit iracundiâ, Et cui dubium potest esse, quin, sicubi locorum te repererit, quingentos protinus tibi infringat colaphos, aut cerebrum tibi diminuat, aut te verberibus cæsum in pistrinum det? Quibus autem verbis ambire furem conabor? Quæ prima exordia sumam? Quo affatu lenire studebo? Vociferabitur, scio, & me erroris tui conscium protinus exclamabit, arguet, detestabitur. Cum enim interdum apud me juventutis tuæ jugum, libidinem, prodigentiâque biliosus increparet, atque ad eum execraretur, ut pene in capillos tuos vellet involare, apud eum te semper excusatum habui, dixique, Juvenile id esse vitium, ac primævis omnibus commune; quod crescentibus annis facile extirparetur: promissique perditos illos mores me tibi facile excussurum. Dii boni, quid (inquam) dicet? Utri nostrum gravis excandescet? Utri durius convitium evomet? Utrumque sanè (ut opinor) pari cultro dignum putans, furis devovebit. Miserum me quid agam? Hoccine etiam, hominum perditissime, fecisse debueras, priusquam amicorum cuiquam verba faceres? mihi saltem, qui te semper pari loco habui, quo & parentem; cui nihil unquam tam arcanum intrus latuit, quod tibi adaperire dubitaverim? Quid est quod in erroris tui fulcimentum adducas? Quod huic malo remedium invenies? Quid, cum te arguet, referes? Si, priusquam quicquam moleris, amicorum neminem consiliis tuis adhibere voluisti, cautius saltem præmeditari debuisses, quid oneris subibas, cui iugo ceryicem inclinabas: iugo dico,

dico, quod, cum vel cornibus excutere placeat, *Multis sunt ob-*
 non liceat. Id auribus tuis inculcatum si profun- *noxii cu-*
 dius volvas, ademptam tibi libertatem comperies. *ris qui-*
 Te solum tui curiosum prius esse oportebat: Uxo- *bus nup-*
 ris posthac & liberorum cura erit habenda. In *serius*
 diem antehac vivebas; incepto vix prandiculo *mulieres;*
 matutino, coenæ sequentis anxium te esse nunc ex- *Hor.*
 pedit. Porrectis (quod dicitur) pedibus, & in
 utramque prius aurem dormibas, nocturnum som-
 num tibi posthac auferet domestica necessitas. O
 hominem inconsultum! O tribus Anticyris caput
 insanabile! Erit, polliceor, tempus, in quo stulti-
 tiz tuæ poenitentia ductus & unguibus faciem tibi
 deformes, & matrem, cum te pepererit, abortivum
 mallet peperisse. Quid, quaeso? Si amicorum verba
 nequiverunt, suis aureis sententiis philosophi ab
 hoc non deteruere? Quid, primum omnium tibi
 non succurrit Alexandrides, qui dicebat Diem nu-
 ptiarum omnium malorum initium? Nam aiebat,
 Si pauper divitem duxeris, dominam non uxorem
 acceperis: Si pauperem, onus vitæ ferre non pote-
 ris, cum pro uno duos sis nutriturus. Si turpem,
 dolebis; Si pulchram, habebis communem. Quid,
 inquam, Hipponactes & Chæremon non divertere-
 runt? Quorum ille duos dixit uxoris dies dalcissi-
 mos; Nuptiarum videlicet, & Mortis: hic, Satiùs uxo- *Uxoris*
 rem efferre, quàm ducere. Cæterum, quoniam ve- *dies duo*
 teri fertur proverbio, Sero Phryges sapere, tuo nunc *dulcissi-*
 infortunio sapias: & quam in te cudiisti fabam, per- *mi.*
 petere. Quod tibi propinasti venenum, bibe. Vale.

Epistola 8.

Quid causæ est, quod novissimis tuis literis tan-
 toperè mihi succenseas, in me tam graviter
 exclames, tam acriter inveharis, tam furiosè sævi-
 as? Summe incendiarius, pirata, sacrilegus, homi-
 cida? Nihil hercule (ut suspicor) peccavi, nihil

D

com.

commerui, nihil denique tanto dignum, convitio perpetravi. At uxorem (dicis) parentibus, qui jam sacris mysteriis ab incunabulis me devoverant, ignorantibus, aut invitis potius, duxi. Quidni duxerim? Quis à protogamia hominem diverteret, cum nec humanis, nec divinis legibus, cautum ac vetitum fuisse unquam reperitur? Tu sibi legum, locorum, gentium, auctoritve eminentissimorum contra factum probaveris, dignissimus censi velim; *Cujus in exitum & mortem non una paretur Simia, non serpens unus, non culex unus, sed quicquid ab ingentibus ad hominum tormenta & miseras tyrannis unquam repertum est.* Vis me senio tenuis (quæ misera est lassitudo) solitarium ac celibem consensescere? Vis brevissimam hanc vitam instar lacrymosi turturis præterire? Frustrâ igitur moneret Fragens, læti ut viveremus dum fata sistant, cum præsertim properet cursu vita citato volucrique die rota præcipitis decidat anni. At veterum quidem philosophorum multos & castè vivendum præcipisse, &, ut præceperunt, vixisse, facillè concesserim. Non est tamen dissimulandum, Vere sapientes non tantum nuptias commendasse, sed ad eas quoque accessisse. Summi enim Philosophi, Pythagoras, Socrates, Cratès etiam qui sine suppellectile fuit, uxores duxerunt, esseque cohabitavere: neque philosophiæ impedimento putaverunt. Quid enim (ut arguebant) magis officium Philosophi, quam secundum naturam vivere? quid autem magis secundum naturam vivere, quam uxorem ducere? Tute ipse nōsti, animal plenum rationis (quem hominem dicunt) sociale esse, arque ex philosophorum testimonio societatis illius principium esse conjugium, sine quo neque civitas consistere, neque domus perfecta esse potest. Illud enim vinculum (quæ jucunda est animi requies) utrique curas adimit, in utroque

*Officium
Philosophi.*

utroque amicitiam conflat, ac, siquod acerbioris
 virus in altero enascatur, partem alter ebibit. Non
 sum ætatum adeò imprudens, ut cuique, vel reiectis
 statim crepundiis, id licere contenderim: ubi ta-
 men ætas firmitus aliquando maturuerit, non video,
 quare id commodè fieri non possit; aut si possit, non
 debeat; aut si debeat, cur mihi quoque non liceat,
 cum necessarium videatur matrimonium, ex tri-
 plici Lacedæmoniorum lege: quarum primâ, Qui
 uxorem non duceret: secundâ, Qui tardius; terciâ
 Qui non bene damnabatur. Apud Romanos quo-
 que, Valerius Maximus, & Julius Brutus bubulcus, *Bona eo-*
 Censores, bona eorum qui ad senectutem cælibes *rum qui*
 pervenerant, fisco adjudicasse creduntur. Sed qui *senectu-*
 deformem (inquis) duxerit, molestiam feret: Qui *tem cæli-*
 divitem, non uxorem sed dominam accipiet: Qui *bes peruo-*
 pulchram, tenebit communem. Duxi ego uxorem *nerant*
 forma liberali, & vultu adeò modesto, ut nihil supra. *fisco ad-*
 neque enim (spero) communis erit, quæ *nulum judica-*
 adulterio capitalius esse flagitium sibi unquam per- *bantur.*
 suasit; sed eos, qui illud perpetrassent. Perilli tau-
 ro & Bufridis arâ dignissimos semper asseruit. Quid
 quæso, melius facerem, quàm quæ laborum partem
 sustineret, partem voluptatis & lætitiæ meam ebi-
 beret, reperire? Faciam enim aliquid oportet:
 Sacris me addicerem mysteriis, qui, id utile fore ut
 crederem, adduci nunquam potui? Solus belluæ in-
 star viverem, cui solitaria vita nihil unquam magis
 odiosum visum est? Fornicarer, aut adulteriis me
 contaminarem, cui aliter concupiscentiæ præter
 scelus parere liceat? Fornicatione & adulterio ab-
 stinerem, cui stimulo carnis reluctari, impossibile ma-
 gis quàm difficile exstitit? Cum igitur secus fieri
 nequiverit, quiescas porro moneo, ac desistas mihi
 velut ignominiosum aliquid, comubium obijcere.
 Egeo tuâ & parentum operâ, quam si facti hujus per-
 tæsi mihi depegaveritis, solus rerum mearum, ut-

cunque potero, satagam, quando etiam id efficere, mea propius quam aliorum interest. Quod si assiduus corporis mei sudor minor fuerit, quam ut nostrum utrique visum conferre valeat; certum est domesticatim potius manum ad stipem porrigere, quam inedia miserè consumi. Vale, habes animi nuncia verba mei. Datum ex meo & sponsæ tugurio. Calend. Martii.

Epistola 49.

Hominum barbaris & incultis moribus prædictorum compluscula belluinæ propè feritatis exempla, historiarum passim reperire est. Nec usquam tamen annalium legisse aut vidisse tam lapideæ cervicis, tam agresti natum ingenio quenquam meminî, quem pepone molliorem, & oleo tranquilliorẽ non redderent meæ vitia tua detestantis inclamationes: quæ te cordicitus non solum non pupugere, sed ne in cute quidem titillârunt. Quod me animi suspensum ita reddidit, ut quotiescunque rei hujus in mentem venit, (venit autem per singulas horarum minutas) mihi vix ipse temperem, quin vitæ longioris pertæsus, novum ali-quod & inauditum mortis genus misero mihi comminiscar, quo possim invisam quàm primum abruptum lucem. Fecissemque jampridem, nisi ferreum hunc animi tui rigorem humanissimis verbis sensum excuti posse mihi persuasissem. Quis enim perferat probris alienis se infamem fieri? At vero-rum flagitia sæpenumero parentibus impinguntur: quod hanc peccandi occasionem, mollemque educationem (quæ omnes corporis & animi nervos frangit) liberius illis videantur indulgisse. Videbor igitur meâ socordiâ, aut formandi tui negligentia, ad nequitiam fenestram tibi patefecisse: atque cum nihil aliud perpetravero, quàm quod talem genuerim,

genuerim, magnam tamen reipublicæ injuriam videbor intulisse; quasi verò omnem operam, curam, industriam, diligentiam denique omnem, ut te quàm optimis formarem institutis, non adhibuerim. Quando enim, quæso, rerum tuarum negligens visus sum? quando tardus, aut fugiens laboris ejus, præsertim quem tibi usui fore credidi? nonne à puero parvulum eduxi? nonne pecuniarum, aliarumque rerum tibi utilium, affatim semper ministravi? Nonne sub præceptoribus Latinas literas haud incuriosè doctis, quos intra privatos parietes non modico retinui stipendio, erudendum curavi? Abundè lignorum, si quando vehemens esset frigorum intemperies, præbui; mundius cæteris fratribus vestivi. Sperabam itaque his in te meritis, te, quoquò terrarum misissem, iturum; nihil eorum quæ præcepissem, morosâ cer vice detrectaturum, sed pedibus manibusque in meam sententiam descensurum. Neque tamèn te pudet, hominum turpissime, ea facere quæ & me ad insaniam redactura, & te, (ne dubitaveris) aliquando ad furcas & scalas Gemonias ductura sint. Nam si lucidius aliqua ex his, quæ infinita sunt, verbis complecti liceat, quænam scelerum species reperiri queat, quâ te non inquinaveris? Quis in tota Gallia sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis aleo, qui se tecum familiarissimè vixisse non fateatur? Taceo pueritiam tuam, quam deliciis solvisti; verba impudica, nè Alexandrinis quidem permittenda deliciis, in ore tuo frequentia; alia item gravissima, quæ ab omnibus perpetrâsse utinam falsò dicereris; quæ tamen dictu pudenda sunt, fecisse tamen te non puduit. Accersiverunt me ad cœnam nudiusquartus amicorum nonnulli, ubi cum in tui mentionem mutuis incidissent colloquiis, coepit quidam immodicus alioqui virtutum mearum æsti-

mores: his nihilo sagaciores, qui ab unguibus leonem judicant! Tu cum adhuc puerulus esses, eminentissimum futuræ virtutis lumen præ te ferebas, omnesque (ut eos juvenum, qui verecundi sunt, laudare mos est) modestissimum te prædicabant: nec erat qui spem de te quàm optimam non conciperet, Sed,

Hæc hominum ignaræ mentes, ignaræ futuræ

Pectora! dum validos ætas tibi contulit annos,

Virtutum radiis scelus præferre tenebras

Cæpisti, & misera præsagia fallere turba.

Jam ut aliquando verbis istis, nihil apud te lucrifactoris, nullum (ut sciq) pondus habiturus, finem adjiciam: Ad ea quæ nunc dicam aures adverte. Non, si (ut cum Terentio loquar) ex capite meo sis natus, itidem ut aiunt Minervam esse ex Jove; eâ causâ magis patiar flagitiis tuis me infamem fieri. Aut igitur vitam tu in melius commutes, aut de te likeram longam facturus, jugulum pares laqueo. Nisi enim te respuisse audiero, ego velut spurium, & puerum me patre minimè dignum, te exheredatum, brevibus Gyaris, perpetuis tenebris, aut furcis potius devovebo. Vale: & verborum meorum (si sapias) noli dememinisse.

Epistola, 50.

Vix audeo hercle postulare, ut verbis meis fidem adhibeas (non quod commentitia quædam aut hyperbolica scripturus sim, sed quod factu difficillima fortasse viderentur) nisi sincerâ fide tibi persuaderes, cum me esse, quem amicorum absentia non minus torqueat & exulceret quàm delectet præsentia, & enutriet. Postulabo tamen (scio) multa intempestivè & illepidè meo more dicturus: sed quæ omnia meæ imperitiæ tua condonet & indulgeat

*Qua hic
scribun-
tur de
Socrate
ex A. Gel-
lio excer-
pta sunt.*

dulgeat humanitas. Jam primum omnium latere te nolui, for eo quo Lutatianus mythologias, vilioresque istas (quibus impallefcimus) nignias reliquisti, Aureliamque profectus es, ut ibidem in meliores disciplinas, & magis quæstuosas te totum impetrareres, animum meum tui absentis desiderio ita intrabuiffe, ita somnolentis quibusdam cogitationibus immarcuiffe, ut Socratis non longe abfimilis viderer, qui stare solitus dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientem, inconnivens, immobilis, iisdem in vestigiis, ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus. Dixiffes me instar Niobes, in lapidem obriguiffe, aut præstigiis quibusdam, larvisque bustuariis stupefactum obmutuiffe. Quin etiam agelastus, ac velut irrifibilis lapis factus sum. Testes collegæ nostri, qui ubi attenuatam prorsus faciem, & ossa ipsa cuse tenus protuberantia contruuntur, morbo eo quidem acerbo ac diuturno me laborasse coniectant: qui tamen mutæ nostræ benevolentia certiores fiunt, id tui causâ mihi contigisse non ambigunt, ægrum propterea solantur, aut saltem solari contendunt, causati, Nullum esse tam pertinax & indissolubile amicorum contubernium, quod aliquando, alio isthuc, alio illuc profecturis, separari non oporteat. Vellem nihilominus à diis immortalibus ita comparatum fuisse, ut mori tecum mihi licuiffet, quocum tam benevolè vivere (quid vivere? imò joci semper & oriri) licuerat. Sed & fortuna, (exclamat Plautus) ut nunquam es perpetuò bona. Eo me amico privari oportuit, quocum omnia, ut mecum, libere loqui poterim, qui dolorum meorum partem ebibebat, sine quo jucundum nihil mihi videbatur, qui acerbitalis meæ virus utcumque pestilens inexhaustâ verborum magniloquentiâ repellebat; facundo tibiçini persimilis, quem scitè & modularè adhibitum, vitæ ærum mori-

morsibus mederi, testis est Theophrastus ille Gellia-
 nus? Quæ omnia qui adulandi studio à me dicta
 suspicaretur, is hercle tibi non minùs, quàm mihi
 esset injurius; me videlicet Parasiti similem existi-
 mans; te Thrasoni Terentiano auris popularibus
 gaudenti comparans, qui inadulabilis es & judicii
 tui non prodigus; quique palpum obtrudere, si le-
 nocinium esset, cautè novisti. & tultum esset & in-
 consule factum, hoc astu ad tibi congratulandum
 velle inrepere; quem nuda & infucata delectat veri-
 tas, quemque (ut cum Aulo Gellio loquar) hominem
 esse novi scientiâ nihil de verbis laborante. Etsi
 autem eâ animi ægritudine semper fuerim, scriben-
 di tamen cupido mihi nunquam defuit, neque enim
 deesse permisisset insopita mutux inter nos amicitix
 recordatio, quæ audacem suggerebat animum &
 hortabatur, licet timidiusculum faceret imperitia;
 eoque audacior fiebam quò opinarer stylum meum
 insulsu & rusticum, solæcismissque (ut tecum &
 cum Gellio loquar) ubivis scatentem, non multum
 ab eorum abhorre facundia, qui vel Cæsareo, vel
 Pontificio juri vacarent: non quod eis linguæ cul-
 tum derogem, sed quòd mihi dicendi peritiam ven-
 dicare nolim. At ubi reddita est nobis à Trismegi-
 sto tuo, verè (ut opinor) leguleio, epistola; Dii boni
 quantum stupui, quantum, inquam, mihi admiratio-
 nis attulit rei novitas, qui bellè in animum meum
 induxeram, sermonis cultum non magis cum le-
 gum studio conjunctum esse, quàm maturam cum
 infantiâ prudentiam! Putabam ego philonomos
 omnes barbarè, aut saltem non multum lepidè
 loqui; plerosque non Latinæ linguæ incitiâ, sed
 ostendendæ doctrinæ tædio, aut odio potiùs. Video
 tamen, si modò tui similes multi comperiantur, pe-
 ritiam & facundiam cum legibus adeo conjunctam
 esse, ut difficillimum sit judicare, magisne legibus
 artes humanitatis, an artibus ipsis leges debeant

*Palpum
obtrudere*

Qua

Qua in re maximum mihi stuporem attulisti, quod eas contemptui, nedum derelictui habeat, sine quibus leges ipsæ vel sanè rudentibus Arca liz pecuariis displiceant, aut sylvestribus rusticis, notescant facillimè. Gaudeo tamen, quicquid dicas earum amoenitate & succo te oblectari, quarum studio cuncta tibi interdixisti. Dii faciant; ut eo semper animo, etsi diffimiles, perdures, ut Palatinum mephitim & causidicorum isthuc latrantium barbariem tuâ eruditione simul & doctrinâ venustes, & Budzum, quem doctissimum esse vel frequentibus cujusque testimoniis, & inter Luterianos velut monstrum prius invisum, nemo inficias ire audeat, omni modo insecteris doctrinæ; eosque aliquando castiges patronos ineptientes, qui nullum atrique juri sermonem aptum existimant, nisi eum qui inornatus sit maxime; quasi verò ex industria barbarè loquantur, quos Latine loqui vetat imperitia. Quòd autem multis verbis artes nostras despiciari visus es, te sanè felicem prædico, cui tandem aliquando ex his garrigentibus disciplinis, nihil homini præter pauperiem comparantibus, emergere, ac pedem revocare licuit. Nos autem male feriati in his consensescimus, ac pene, Pherecydis instar, phthiriasi & morbo Syllano inter pediculos collegiales emarcemus, & tæbe lentâ consumimur. Nos impendio loquaciores, theorematibus tantum nugacibus puerilibusque commutationibus dilatrantes, & captionum Grammaticarum laqueis strepentes, stipulas & culmos steriles, colligimus. Vos (absit verbis meis invidia) grana, relictis inanibus paleis, ubertim metitis. Nos ut verè dicis) verborum & argutiarum fuligine obcæcati, præsentia tantum conspiciamus, futurorum immemores. Vos & præsentium & futurorum solliciti, posthabitis disciplinarum nihil cramenæ profuturarum studiis, prospicienter vobis & reipublicæ consulitis: Quare nihil mirum si ad magistratus amplioresque dignitates

dignitates euecti, fortunam vestro temperetis arbitrio: nos verò veluti pulli involucre & implumes, *E nido surgere nunquam possumus. Sed quid aliud faciamus? Non cuius homini contingit adire Corinthum.* Unum est quod me solatur maximè. Securè ego me in infima conditione victurum spero, si modo paupertate meâ fuero contentus, quàm si ampliori inhians, me semper animi excruciare miserè: etsi hoc eorum sit dictum, qui, cum nihil assequi possunt, desperantes, suis se contentos rebus afferunt; quod quidem, velint, nolunt, faciant oportet. Cæterum ne in re nihili utramque paginam fecisse videar, conditionis meæ certiorē paucis te velim facere, ut mihi, si sinistra sit, condoleas, si prospera, congratulere. Discipulorum inprimis numerus in eodem statu permanet, præterquam quod uno Florido imminutus est qui patrem malā valetudine laborantem visurus abiit, ut vel attritus interfuit exequiis, vel convalescentem lætus videat: venturus sit necne, latet. Neque sanè multum lāboro: eam enim à discessu tuo constantiæ loricam indui, ut jam frivolis id genus rebus contristari non decreverim. Ego prosperè valeo. Id verò me semper male habuit, quod absentis tui impatientissimus fuerim; dolorem tamen hunc leniit prospera tua (quam ex literis cognovi) conditio. Nihil istic novi agitur. In regum festo tria aut quatuor tantum Collegia mimos & comœdias recitavere, & eas quidem satyricis immunes aculeis: timuit enim capiti suo unusquisque, quorundam periculo factus cautiore, qui (quod regis majestati & muliebri perduelles stigma inulissent) catenari ad regem non tam ducti, quàm tracti sunt. Magister Durandus, cui doleo, adhuc in vinculis est: dolorem tamen suum, sperato reginæ adventu, ubi se liberum fore confidit, solatur. Fatiscit (ut multa plerunque cadunt inter calicem *Constantiæ loricæ* *Multa cadunt inter calicem supremæque labra.* *supremaque*

Supremâque labra) concesserunt magister Ioannes Tylli, olim Navarrici templi sacellanus, & N. hic Lutetiæ, Nivernensis ille : misereatur utriusque Dominus ! Salutavi omnes quos literis tuis salutandos iusseras, qui te pariter resalutant. Superest etiam ut verbis, utcumque fieri poterit, humanis dominos meos Amoncurianos (quorum ego obsequiis, ad aras usq; sum paratissimus) meo nomine salutem dones ; Item M. Xantonensem & utrumque Garsonerium ; itidem Magistros, & (quos omisisse fuisset incivilis & rustici planè hominis) discipulos nostros Rutilium Pedianum & Mirandulanum, ingenuos adolescentes, mei (ut opinor) amantissimos, quibus quoque in amore respondeo. His plurimum gratulor, gratulaborque quamdiu vixero, quòd (ut scribis) contentiosâ quadam æmulatione studio avidissimè incumbant, sintque ut meorum & tuorum, ità & studiorum ingeniosi sectatores, & solertes simii. Spero rem nostram publicam tuâ & eorum doctrinâ ac prudentiâ tandem maximè auctum iri & prudentissimè gubernatum. Dii faciant ut ea res falsum me non habeat ! Si quid est, quod mea ars isthic in tua & eorum causa efficere valeat, aut patrocinari, non parcam laboribus. Invenies me non segnem, neque tui absentis immemorem. Vale tu Nomophage, & illi Nomophili ; & excusatam habete, ut sermonis, ità & formandorum compingendorumque debite elementorum, inscitiam. Datum ex cubiculo nostro 18. Cal. Feb. Unum est quod omiseram. Cavete, quæso, mei animuli, nè ingeniola vestra & corpuscula tantis laboribus, aut pervigiliis, frequentiorique studio ità fatigetur, ut propterea immedicabilem morbum incurratis. Id dico, quoniam jampridem compertum est, vos in hac re frænâ non calcaribus indigere. Vale.

Epistola

Nudiustertius, horâ post meridiem circiter quartâ, eas ego suscepi literas, quas tabellario nostrati pridie Cal. Octobr. ad me dederas: quibus ego lectis, notissimum prudentiæ tuæ feci periculum; notius longe facturus, si in ea periteris animi modestia, quam hactenus tibi vendicasti. His autem me consulebas, sub cujus præceptoris ferula tibi ad doctrinam comparandam esset militandum. Quod etsi inquisitus, exactius, ac magis sollicitè quæsitum reposceret iudicium, coactus sum hac epistola, raptim & tumultuariè scripta, tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi; idque facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui antelucano sequentis diei, quo venerat, tempore, sibi properè redeundum esse testabatur. Consulerem imprimis, ut eum præceptorem tibi eligeres, cujus virtus non minus animum excoleret, quàm doctrina ingenium vegetaret. Nam si studiis (ut cum Fabio loquar) scholam profuturam, moribus autem nocituram constaret, potior mihi honestè vivendi ratio quàm vel optimè dicendi videretur. Est ludimagistrorum genus, qui rudimenta illa (sine quibus quicquid superexstruxeris corruet) neglectui habent, & fastidiunt, quòd ab omni ostentatione aliena sint: ea tamen maximè curant, quæ Kenodoxian, id est, vanam gloriam afferant. Sub his te merere nolim: tum quod plura in fronte promittant, quàm præstent in recessu; tum quod impendiò loquaciores, ac nugacibus quibusdam naniis dilatrantes, pueris fumos venditent, nihil doctrinæ eorundem animis suggerant & inculcent, sed inani verborum & argutiarum fuligine perbellè deludant; ita ut cùm quinquennio eosdem haberint discipulos, abcedarios & primorum elementorum ignaros, si interroges, comperias: quod quàm molestum sit parentibus, qui pecunias non modicas

modicas his nutriendis profuderunt, quàm perniciosum illis ipsis, qui illic pueritiam in natis contriverunt, dictu esset difficile. Hujusmodi præceptores verbis interdum piperatis strepunt, præ se cæteros rudes esse & agrestes prædicant, inanes jactant glorias, ac falsam scientiæ persuasionem sibi induunt, dignosque penè dixerim se judicant, quibus vicatim assurgant omnes: verum si propius consideres quid utilitatis habet eorum doctrina, nihil sane reperies, quod vel fractâ nuce tibi putès emendandum. Horum igitur scholis tibi maximè interdicas; præstabili sapientiæ virum elige, cujus sanctitas teneriores puerorum animos ab injuria custodiat, ferociore à licentia gravitas deterreat. Hæc si feceris, nec te sub eo meruisse, nec consiliis nostris acquiescisse pœnituerit. Vale. Datum ex ædibus nostris, 16. Calend. Novemb.

Epistola 52.

Vitam meam nec unius assis æstimandam putaverim, nisi te rebus meis ac salutis totum devoveas, qui nullum amantissimi hominis officium in me prætermiseris: imminet enim capiti meo discrimen, quod, nisi tuo unius patrocinio ac præsidio, vitare non liceat. Ne autem verbis meis defatigatus pertædeas, rem omnem tibi à principio strictim aperire constitui. Celebrabatur nuper convivium, perdicibus, phasianis, coturnicibus, pavis, lepusculis, ferinâ, tantisque aliis omne id genus deliciis & esculenti superfluous, ut hujus respectu memorabilem Cleopatrz cœnam sordere dixisses. Aderat & trinum nectar, quod jam in subterraneis cœnopolis penè emarcuerat. Huic ego interfui; affuerunt & plerique multi nostrates non obscuri nominis viri. Saturis jam omnibus, ubi depositæ epularum reliquæ, coeperunt protinus (ut moris est) citharistæ & tibi.

tibi cines peramœnis instrepere cantiunculis, atque
 omnium ita aures delinire, ut jam divorum, nedum
 regum felicitati non inviderent. Næniæ surrexerunt
 histriones, funambuli, qui multiformi corporum
 volutatione plurimum oblectabant. Venerunt in-
 terdum qui prurientium animos titillarent. Aderat
 (ut semel finiam) omne genus voluptatis gratæque
 omnia & jucunda supra modum visa sunt, præter-
 quam quod comatuli cujusdam, uno digito caput
 scalpentis, mollieties plerisque tædiosa satis visa est.
 Erat enim, qualem fuisse Demosthenem scribit
 Gellius, vestitu, certoque cultu corporis nitido,
 venusto, nimisque accurato: calaribus tuniculis
 more Lydi cauponantis circumspicere & compositè
 induebatur. Erant ejus manus inter agendum ar-
 gutæ & gestuosæ; ita ut Dionysii sacrariculae cog-
 nomento dignus cum Hortensio videretur. Cum i-
 gitur id omnibus molestum esse conspicerem, nul-
 lum tamen esse, qui ejus rei tædium verbis auderet
 exprimere, justâ objurcatione superfluentem tantis
 rebus hominem incessivi: quod agere ferens animo,
 colaphum mihi protinus impexit; ego contra gla-
 dio vaginâ excerpto hominem cordiculus vulne-
 ravi: quo facto, salutem mihi fuga quaerere coactus
 sum. Vivatne adhuc, an mortuus sit, nescio. Qua-
 runt me satellites ad furcas, ut, sicubi locorum me
 repeterint, de me propediem actum sit. Venio igitur
 te oraturus, ut vel me domi tuæ ocellas, aut
 saltem visum tibi si isthac transierint, inficeris. Ini-
 quum est, fateor mendacium perpetrare: Parvita-
 men (inquiunt Theophrastus, Gellianus, & Livius)
 vel turpitudine; vel infamia subeunda est, si eâ re
 magna utilitas amico quaeri potest. Et Chilo sapiens
 conservandi amici causâ de via declinavit; falsum
 enim consilium pro ejus salute dedit. Pericles quo-
 que rogatus, ut pro amico falsum dejeraret; Opus
 est (respondit) me amicis commodare, sed usque ad
 ara,

aras. Hunc igitur precibus meis locum relinquo velim. Tantum enim me tibi debere fatebor, quantum patri, si tuo unius præsidio periculum hoc effugero. Vale.

Epistola 53.

DEmosthenes Græcorum eloquentissimus, apud Philippum regem Amyntæ filium, verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudiustertius mihi contigisset, dum me colloquio tuo dignatus es, nisi stuporem hunc explorata mihi jam pridem excussisset humanitas tua: nam cum parvulus esses, & in re literaria militares, tantam morum facilitatem præ te tulisti, tantam in omnes abjectissimos & gregarios inopes benignitatem, ut jam tum primum, qui spem de te quam optimum futuræ virtutis non ceperit fuerit nemo. Quò mihi ampliori laude cumulandus videris. qui provectior factus tibi semper constiteris, neque amplissimis honorum culminibus evaseris arrogantior aut magis insolens: quod qui faciant, albis sanè corvis rariores comperiuntur. Usu enim venire conspiciamus, ut à teneris annis permulti dociles videantur pueri, qui ubi collum jugo subtraxerunt, tandem velut pristinæ conditionis immemores, statim superbiant, eosque aspernentur quibuscum pueri familiarissimè vixerunt; quòdque multò deterius est, virtutes omnes abrogent: Neroni hercle persimiles, qui licet ephebus optimæ videretur indolis, ubi tamen virum egit, tantis tamque probrosis vitæ flagitiis commaculavit, ut Cujus in exitium & mortem non una parari Simia, non Serpens unus, non culeus unus Debuerit. Quod genus hominum moribus quantum tibi interdixeris, vel cæco appareat; qui quanto provectiores annos attingis, amplioribus animum virtutibus exornas. Nam
(ut

(ut, exemplo contentus unico , reliqua innumera, quæ sese uberrimè mihi offerunt, & ingenium penè obruunt, omittam) quis mansueti ac modesti hominis factum non judicet, quòd me (in ludo quem priùs tyronem agnoveris) abjectissimum homuncionem, è quercubus (ut dicitur) & saxi natum, vixque satis dignum, qui pedum tuorum vestigia deosculer, semel & iterum in familiam tuam evocaveris, nunquam de te bene meritum? Quid enim bene mereri posset is cui nihil est, de eo cui nihil deesset? Quid, si nullo genere obsequii laccessitus fuisses? credibile est sanè, te magis paupertatis meæ & laborem misereri, quàm operâ & famulatio indigere. Nunc, ne parasiti instar verbis titillantibus aures tibi demulcere, aut caput blandiendo confricare videar, ea nunc primum literis aperiam, quæ mutuo revelare colloquio tua deterruit majestas. Ubi heri me tecum loquentem timidiusculum vidisses, concessisti (quæ tua fuit humanitas) ut id scriptis facerem. Faciam igitur. Percunctatus es me. Vellem necne à regendis puerorum gregibus abstinere, atque isthinc domum tuam migrare. Nolo Hercle istic consenescere: consenui tamen hætenus, expectans, quò isthinc avocarer, ut de te bene mererer, non doctrinæ meæ (quæ nulla est) gratiâ, sed paupertatis (quæ magna est) intuitu. Hanc spem suggerebant plerique, quibus non usquequaque sinistre provisum est. Nam, ut cæteros omittam, præceptor meus doctissimus, D. Magister Joannes Clavimontius, qui rotam aliquandiu istic volutavit, familiæ domini Laudunensis adscriptus est. Alii etiam permulti, quorum nominibus parco, nè quis me oculis obliquis alienam prosperitatem limare dicat, fortunam satis pinguem sibi fecerunt. Eandem ego aleam dictim expecto; nullius tamen, quantumcunque etiam opulenti, domum intraturus, quem imperitiæ

meæ ac moris non commonuerim. Quoniam igitur tuæ fuit modestiæ, me avocare, id jam primum omnium non ignores velim, nihil esse in te doctriinæ, aut eloquentiæ, quod tibi usui vel honori esse possit. Si quod tamen sit in hac re, ministerium non negligens tibi polliceor, & (sicut vires supeditabunt) frequens, atque laboriosum : nam nullum aliud officii genus ab ipsa infantia exereri, in quo operam tibi possem promittere : quam si pollicerer, & te tuâ spe fallerem, & me mendacii convincerem. Noveris adhæc, me esse his moribus præditum, ut olusculis agrestibus liber malim victitare, quàm servus lautissimis esculentis. Quocirca tibi soli & uni obnoxius esse velim, ac subjectus ; omnibus tamen obsequiosus. Præterea, nudus sum tanquam ex matre, vixque (ut in adagio dicitur) obolum habeo unde restim emam. Si tecum fuero, omnia mihi suppedites oportet, quæ ad honestè vivendum videbuntur utilia & necessaria : & quoniam ex famulorum immunditia & sorditate, domini plerunque arguitur inopia, vestimentis (ut clericum decet) honestis indui peto, non versicoloribus aut histrionicis, quæ si meo emenda arbitrio voles committere, stipendio quantumcunque modico mihi opus est. Scio te munificum, & qui famulos tersè, neque tamen compositè & venustè nimis, indutos malis, quàm crumenam in modicis auri ponderibus tumentem. Equum præterea velim suis ephippiis ornatum, tuis sumptibus nutritum : & quoniam, teste Ovidio, Carmina secessum scribentis & ora quærunt, vellem ut tantum aliquem locum mihi designares, ubi Musis ac tibi liberius vacarem. Impossibile est enim, quæ tumultuario fiunt studio ac frequentibus interrupta discurssionibus, multum esse decocta, ac eliminata. Hæc omnia, etsi studiosè appetam, nihil tamen ardentius, & obnixè magis tuâ benevolentia : quam
ubi

ubi fuero consecutus, digito coelum videbor attingisse. Quæ omnia eo audentiùs tibi aperui, quò me intrepidum in his detegendis priùs esse iussisti. Postularem, si me susciperes, ut non citò desereres; nisi jamdiu mihi compertum esset, eà te constantià præditum, ut quos tecum evocaveris, nunquam nisi volentes deseras. Perpendes igitur, si adhuc hoc mihi condonare liber, placeat necne hæc tibi conditio: quæ si displiceat, fortunæ adhuc prioris contentus vivam: ferreus tamen sim, utcunque contigerit, & lapideus, si unquam tantæ tuæ humanitaris fuero oblitus. Vale.

Epistola 54.

VIX licet per otium in mense semel tantum feriari: tot meæ cervici incumbunt negotia, tot utrò citròque curis agitor. Sed si aliquando possum aliquid suffurari otii, moris est mihi aliquò me loci recipere, ubi fatigatum labore spiritum revocem, & hujus seculi vanitates & misérias considerem; quod nudius tertius feci. Sed ubi satis apud me sagaci velut trutinà perpendi, nihil in toto mundo reperi, quod suos non patiatur manes. Reges venenum reformidant. Primates ad ampliora semper obrepunt: Senatores sunt avari, & lucri cupidi: nunquam securè degunt milites; mors propiùs instat, quam vitæ in perpetuis vivunt miseriis agricolæ. Nè multa, nihil est, quod suos non patiatur manes, quodque non sit calamitatibus obnoxium. Quocirca si me consulas quid in hac re sis factururus, te monebo, ut posthabito omni diutino studio exitum vitæ perpendas. Nam aperte constat, nihil hanc vitæ esse fragilius; prudenter igitur feceris, si tuæ salutis invigiles. Vale.

Epistola 55.

Nihil pejùs odi quàm istos hypocritas & philosophastros, qui in opinionem sanctitatis venientes,

nientes, Catonianam severitatem capillis supercilio brevioribus paulatim promittunt. Expertus loquor; multos reperies verborum tenuis Zetos, qui multa de virtutibus publico theatro exclament, quique omnia vitio dent, aut digna putent incendio: intus amen sunt pellace vulpe nequiores. Volo, si religionem imitari decreveris, ut sis aperto pectore, & infucatis moribus. Imprimis da operam, ut talis fias, qualis cupis videri. Non est quod in me succensere debeas, sed potius ames, quod nullam nomini tuo maculam inuri permittam: insuper quod dicas te velle amicum habere, quocum liberè omnia, ut tecum, pudeas loqui: Nullum, si me audias, amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo tres modios salis comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam amici, qui tamen clanculum ferunt infidias. Vale.

Epistola 56.

Nescio quid sit in causa, quamobrem mihi succenseas: nihil enim me puro fecisse, aut dixisse, aut excogitasse quidem, quod tibi detrimento sit futurum. Culpavi, fateor, nonnunquam ignaviam tuam, observavi quibuscum versabaris, tuarum rerum fategi; sed alioversum hoc feci, quàm ut tibi nocerem. Tute olim mei in te amoris periculum fecisti. Nisi velis in tua vitia reclamari, aliò te divertas: nam quamdiu simul vivemus, nullam tuo nomini maculam inuri permittam: mihi etiam, si secus agerem, summo verteretur opprobrio. Verbis meis paulatim acquiescas, & bene tibi vertet: omnia ad votum tuum faciam. Non parcas pecuniis meis, atque adeò omnibus domesticis rebus. Hauries à me velut ab ipso horreo. Sed si cuiquam detrahere velis, ut genialibus tibi indulgeas, nullum à me speres auxilium. Vale.

Epistola

Epistola 57.

Moneo te plerunque tuæ utilitatis, & ab omni scommatum injuriâ nomen tuum vindicare satago: sed cum aliquantisper mihi tecum loqui licet, aliò divagaris, & (ut dicitur) extra meum sermonem tuæ peregrinantur aures. Non admodum haberis in pretio, si eo quo cœpisti pede semper perrexeris. Ut enim vicatim compitatimque eos juvenum prædicant omnes, qui rectè consulentibus dociles se præbere non ingraventur: irâ & maximo probro datur his, qui amicorum consiliis aures occludunt, aut prudentium exhortationes nihili penitus ducunt. Et cum unusquisque sibi persuaserat, te ingenio facili & benigno esse, in spem veneram, te nihil detrectaturum quod suavissem. At (ut video) si rosas loquerer, verba mea nihili quidem duceres. Nescio quid sit in causa, quamobrem id ipsum facias. Tantisper enim dum tuâ consuetudine mihi frui licuit, intimum te semper habui: sed (ut conjicio) illud ipsum est. Nemo non noyit, arduum esse hominem naturâ districtum corrigere. Nequitia tuæ diuturnum indormivisti somnum, & in pectus semper obdaruisti: quare difficillimum est, te novâ pelle induere. Vale.

Epistola 58.

Laudabile fuit Amasis Ægypti regis institutum, *Amasis* qui lege sanxit, ut singuli quotannis apud *instituta* cujusque præfecturæ præsidem profiterentur unde *vi-* verent: quod qui non facerent, extremum illis supplicium esset pœna. Cui sanctissimæ legi conformis propemodum videtur Gymnosophistarum mos, *Gymnosophistarum mos.* apud quos impransî abibant, qui nullum divini laboris fructum parentibus afferebant. Et apud Bala- res Hispaniæ insulas, puer antiquitus cibum à matre non capiebat, nisi quid, ea monstrante, sagittâ percussisset. Nam ut in Olympia non me-

retur coronam, nisi qui legitimè certaverit: ira nec dignus est vitâ, qui nihil parturit quo testetur se vixisse. In omnibus elementis ita vel Deo placuit, vel Naturæ, ut nihil penitus torperet in otio. Cœlum, quo integuntur omnia, cyclo & orbiculari motu se volvit. Sol & luna alternatim suos motus peragunt, & sibi cedunt: Hæc noctem illuminat, ille diem præst. Venti suas tenent regiones, unde statu spirant immobili. Signa Zodiaci alternatim Solis flexum amittunt. Mare quiescentibus ventis tranquillum, iidem reflantibus agitur, & suos pisces nunquam non ejicit. Terra sterilis, & infœcunda hyberno tempore, vernis & æstivis frugibus orium pensat hyemale. Arborea ac planta tempus apum fructui ferendo persentiscunt; egerunt botros, & virorem induunt. Ilices & quercus concipiunt glandes, laurus & oliva baccas, corylus nuces, mespylus corna: Nec aculeatis quidam dumis, spinis & vepribus cessatio est; nam & rhamnum, & alios fructus minutissimos pariunt. Sed observemus nobiles vinearum gemmas. Consideremus quantâ fidelitate rerum omnium mater & parens Terra, semen sibi commissum regerat, refundat, rependat: quanto scœnore agricolam suum ditet; triticum, siliginem, hordeum, avenam, milium, fabas, pisca, lentes, eryum, lupinam, & alia id genus frumenta & legumina cumulatissimo proventu generans. Quid annus ipse, quem rerum nostrarum & vitæ dimensorem cognoscimus, quando à sua desit natura? Quis videt ver sine violis; æstatem sine granis, & calore; sine pomis Autumnum, hyemem absque nivibus & pruinis? Nonne succedentes seriatim menses in suis officiis manent? Quis inversum videt ordinem? Quod si hæc omnia naturæ legibus & institutis parent, ut suos semper emittant scœtus, ne pudeat hominem solum, quem tamen præesse omnibus creaturis dii voluerunt, quiescere,

*De quatuor anni
temporibus.*

quiescere, solum putrescere in otio, solum sine fruge consenescere, effocetam solum ætatem præterire, solum sine ullo vitæ ornamento emori. Quis hoc probaret, nisi cui desit oculus, nisi qui cucurbitas lip-pit, & inops est rationis: cum bruta ipsa, cætera-que animantia, quibus deest ratio, ratiocinentur unde vivant, & quantulumcunque laboris sui testi-monium nobis omnibus videndum proponant? Alia hominibus profunt, sibi-que charum, & nobis utilem proferunt partum: paucissima admodum reperiuntur sterilia, & quæ nihil omnino in publi-cum afferunt emolumentum. Si quis in aquatilibus fidem requirat, & exemplum; parit Balæna, par-tumque lacte nutrit: ova gignit Cephælus. Del-phini egerunt foetus, quos foemina uberibus & lac-te pascit copioso: agunt verè conjugia, pariunt catulos æstivo tempore. Echini ferunt ova: Hip-pocampus contra canis rabiosi morsum prodest. Sed ad hominis usum nonnihil operantur. Nec minor est in avibus sedulitas: Aquila pullos pro-bar ad solem; qui eum sustinere nequeunt, ut de-generes repellit: Columbæ bina ova pariunt ma-ticulum primum, secundum foeminam; concipiunt diebus quadragenis: Galli longa edunt ova, ro-tunda foemina; nuntiant lucem, & pigros ad la-borem excitant: Pavones incubant ovis duode-cim. Hirundo quinque pullos parit, quos magnâ pascit æquitate: incipiens ab eo qui maximus est natu, & ita in cæteris ortus habens rationem. Us-que ad cætera descendam animantia? Tauri labo-rem juvant mortalium; agricolæ sunt, arantque terram ex qua fruges demetimus: Oves suis lanis nos induunt, lacte vagientes pascunt infantulos: Apes nobis mellificant. Sues se saginant ad esum nostrum: Canes pro foribus nostris excubant; gre-ges à lupis, domos à latronibus tutantur: Feles cubacula purgant à muribus. Dum oculos circum-fero,

*Gallus
pigros
excitat.*

*Nulla di-
as sine li-
nea.*

fero, passim nihil invenio, quod in re aliqua non exerceat naturam, nihil quod otium non refugiat. Quid ergo (ut ad institutum aliquando deveniam) faciendum nobis putamus? Volumus vinci à brutis, quæ ratione, animæ dignitate, formâ, & nobilitate, præcellimus? Imitemur potiùs Plinianum illum Apellem, qui nullum diem ducebat sine linea. Caveamus ne similes illi videamur vernæ pigro & ignavo, qui ruri degebat ut mortuum cadaver in sepulchris. Revolutus est annus, arbores sua poma pepererunt: Ceres agricolæ votis respondit: horti suos carbunculos, suas violas, suos dederunt flores: racemis suis rubuerunt vineæ, pomis arbores tumuerunt. Soli supersumus qui annuam nondum frugem protulimus. Reminiscamur opprobrii quod paritura est nobis ignavia, si convincamur desidii. Reminiscamur iacturæ, quæ nostris omnium cervicibus impendet, si convincamur ignorantie. Expergiscamur, socii, surgamus ab otio, ad aratrum conyolemus, ad burim, ad ligonem, ad vomeres: laceremus in aula cervinam pellem, ut tandem in sylvis militemus. Declamemus intra domesticos & privatos parietes, ut in Senatu causam Milonis agamus: relegemus Catilinam, patrocinemur Cluentio, pupillis obsequamur, explodamus oppressores, consulamus patriæ, & tyrannorum vim reprimamus. Probemus balbutiem linguæ inter paucos, probemus ingenii vires, pergemus linguæ vitiliginem, priusquam eò venier, dum sit, ubi superciliosi sedent consules, nasuti tribuni, oculati prætores, acuti causidici, quæstores vafri, cæterique emunctæ naris homines. Ecce gymnasiarcha aures arrigit, in expectando est quid elicamus; paratus est excipere, quod offeremus; paratus audire, quod recitabimus; nec favorem aut patrocinium nobis excusat modestus comes, & ingeniosus hypodidasculus: cæteri insuper doctrina & mo-

moribus clarissimi præceptores nostri advertunt: favorem, vultum pollicentur & ridibundis oculis benevolentiam: neque porro nobis verendum est, nè si quid ornate parum aut inconcinne protulerimus, id ipsum protinus crispâ nare subsannent, & averseantur. Non estis, doctissimi viri, ætatum adeo imprudentes, ut non cognoscatis facile cum Marco Fabio, squam esse studiis infantiam. Fortissimus quisque edidit aliquando vagitum, & qui coram principibus aut senatoribus magnâ suâ gloriâ in omnium admirationem causas oraverunt prius tamen fuerunt rudes & alphabetarii. Vultis exigere ab adolescentulo, quod parentem eloquentiæ Ciceronem deceat? Vultis sarcinam dare infantulo, cui Demosthenes succumbat? Habenda est ætatum ratio. Non habet senectus vires juventutis, sed nec juvenis consilium senectutis & eloquentiam. Vale.

Epistola 59.

Satis certasti, pater, satis militiam securus es: tempus est ut conquiescas & ferieris: tempus est ut subtrahas te periculo, & solitâ professione tibi interdiccas: tempus est inquam, ut jam doneris rude, & imiteris Horatianum illum Vejanum, qui, armis ad Herculis postem fixis, domi se continebat, nè in arenam denuò traheretur. Non est tibi formidandum nè non habeas unde vivas. Tu non es ut plerique gregarii milites, quibus cum stipendia detrahuntur, tenuissime vivunt, & (ut est in adagio) digito plerunque selinum terebrant. Patri tuo (quod Diis habeo gratiam) abunde est auri & argenti. Parentes tui omnes habent affatim divitiarum. Propterea, si me amas (ut amas) revertere domum, ut & tranquillius vivas, & votis amicorum respondeas. Vale.

Epistola

Epistola 60.

Doluit mihi, quod nostrates aliqui nuper retulerunt, esse scilicet nescio quem nebulonem, qui quoridie me mordet, & famam meam passim compitorum vellicat. Eum quæso moneas, ut (si sapiat) aliâ suâ convertat saryras, & me missum faciat: nam si cerebrum mihi moverit, ego illum à vertice capitis ad plantam pedis suis pingam coloribus. Scio non esse sapientis juveniles curare nugas, aut anserum moveri strepitu. Quis tamen non gravetur istum foriolum (qui adhuc quotidie brachias & femoralia percacat, & culcitrâs omnes cum lodicibus stercoreat) sic unicuique obstrepere, nullâ præsertim laceffitum injuriâ, nullo everberatum stimulo? Hoc ego sùsque deque ferrem, si postularet ratio. Verùm quoniam fama nec etiâ ludum recipit, malo meis ut oppedat naribus, quàm me naso suspendat, aut posticis illudat cachinnis. Vale.

Epistola 61.

Rem novam & auribus tuis non prius audiam assero, Marce Tulli: Scribit Fabius, eos fratrum iri potius quàm posse corrigi, qui in pejus obdaruere. Tortellius tamen ille, ille inquam homicida Tortellius, in quo futuram probitatem desperant omnes, ad bonam frugem se recepit, & vitam commutavit in melius. Quod in tantam me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam, nesciam, nisi, Euripum tandem posito requiescere cursu, Mutatumque unâ consistere Protea formâ. Nunquid enim mirum videtur, hominem illum momento, & præter omnium expectationem respiscere, qui ab adolescentia (adolescentiâ autem? imò pueritiâ; adhuc lapsus sum, ab ipsis cunis) meam improbitatem & corruptelam cum lacte imbiberat, & nulli non vicio fuerat innutritus: idque
adco,

aded, ut jactam de illo aleam prædicarent omnes, videreturque Neronem propediem induturus. Quod quoniam accidit, rediit in benevolentiam parentum. Plura scriberem, si per occupationem liceret: quoniam autem nunc non licet, mittam ad te cras aut perendie meum mulionem, qui quæ supersunt tibi aperiat: interim Vale.

Epistola 62.

Durum est mihi studia mea interrumpere: quoniam tamen multis jam argumentis periculum feci, te esse ex eorum numero, qui accepti semel beneficii nunquam non reminiscuntur, volo adhuc pleniore obsequio te mihi demereri. Ante omnia studiis tuis consule, in quibus nè oleum & operam ludas, dicam quid opus facto mihi videatur. Primum omnium, eorum lectione tibi interdico, qui sesquipedalibus & antiquariis quibusdam verbis ab Evandri seculo repetitis ampullantur, quique nihil ducunt pulchrius aut potius, quam ut affectata obscuritate, & permixtis dedita opera gryphis, & hiantem & suspensam teneant lectorem, & crucem figant studiosis. Poeniteret te lectionis hujusmodi aurorum, quamdiu viveres, qui se operæ pretium fecisse putant, si involucra quædam compegerint, quæ Oedipo conjectore & natatore Delio (ut de scriptis Heracliti dicebat Socrates) indigeant: quibusque Gordii nodus, labyrinthus Dædali, Sphingis ænigmata, numeri Platonici, Lycophronis tenebræ, & Salliorum versus, suis sacerdotibus (autore Fabio) vix bene intellecti comparari nequeant. Dum hæc scriberem, insperata quædam moramenta me avocarunt: quibus implicatus, inturbatam epistolam in diem sequentem coactus sum prorogare, Vale.

Epistola

Epistola 63.

E Pistola, quam heri ad umbilicum traxeram, nunc ad calcem perducenda est; quandoquidem orium scribendi liberius, sese offert. Quod etiam si non ad-
esset, adhuc tamen rerum tuarum vellem satagere, partim amore tui, partim parentum. Quorum preci-
bus expugnatus, promisi me aliquid quotidie scriptu-
rum, quod esset tibi usui. Quare ut intelligant me
sterisse promissis, hominemque esse quocum securè in
tenebris micent, plura præstabo quam promiseram.
Deterrebam te nuper ab eorum lectione, qui quædã
operã antiquariis strepunt vocabulis. Nunc te hor-
tor, ut abstineas à librorum copia, neque tam variis
autoribus ingenium & memoriã confundas. Nam,
quod scribit Fabius, Lectionum varietate refici sto-
machum, & pluribus cibus minore ali fastidio; non
ibo inficias, modò tamen intelligamus, hominem
jam adeò in literis profecisse, ut huic labor non
succumbat, & sub ejusmodi onere vires non fatiscant.
Huic verò labori quomodo poteris superesse, qui ni-
hil adhuc, aut parum in bonis literis promovisti?
Commodius multò feceris, qui, post habitis illis, ex
quorum paleis paulum colligitur fructus, unum tibi
deligas Ciceronem, quem semper velut archetypum
feras, cujusque succum imbibas, & doctrinam. Nam
& Cicero ipse, Terentium (quem familiarem suum
vocat) semper habebat præ manibus; & Cypria-
nus diem nullum sine Terrulliani lectione præteribat:
Scipio item Africanus Prædium Cyri de manibus non
ponebat. Quos si imitaberis, rem facies tibi utilem,
& mihi jucundam. Vale.

Epistola

Epistola 64.

Quantum me pudeat puerorum nostri secuti, nec tu credere, nec ego satis exprimere possum, Fabiane. Permultos enim reperias inverecundos adeo & impudentes, ut, quamvis adhuc sint elementarii, & abcedarii, jam tamen plurimum sibi tribuant, neque assurgant illis, qui veteres omne genus scriptores multis vigiliis magnaque oleâ impensâ jam excusserunt. Nolo putes deesse mihi in hac re testimonia, aut me aliquid comminisci. Nam cum nudiusquartus redirem Nucerio, ubi, metu pestis nullibi non sævientis, duos & amplius menses fueram rusticatus, obvium habui quendam puerulum, quem cum rogâssem, quò iret, unde veniret, & cujas esset; dicere non erubuit, indignum me esse quocum verba faceret. Causam percunctanti respondit, Esse sibi circum & encyclopediam illarum artium, quas in oratore perfecto requirit Fabius: mihi verò tantum esse inscitiz, quantum sibi doctrinæ; ac propterea non oportere ut inter Arcadia pecuaria & Musas, interque graculos & olores aliquid esset commercii. Pueri insolentiam demiratus, satis habui consulere, ut Anticyram navigaret, ibique sumpto helleboro repurgaret insaniam. Vale.

Epistola 65.

Jam annis plus minus decem Grammaticos secutus es, Pauline, neque tamen ab inscitiz tenebris pedem eduxisti: nam cum scribis aliquid aut loqueris, tertio quòque verbo incidis in solæcismum. Nescio quis excusationis locus tibi sit relictus: culpam non potes deprecari, si per te steterit, quò minus profeceris. Credo tamen partem culpæ tuis præceptoribus adscribendum, qui prima rudimenta memoriæ tuæ non inculcaverunt, quique te adhuc implumem ad volatuum provocarunt,

& Dæ.

Cicero
Miloni se
recoquen-
dum do-
dit.

& Dædalum fecerunt prius quàm esses Icarus. Superest tantum, ut, quamvis serò discastamen & ad prima redeas fundamenta. Noli putare hoc tibi futurum probro, ob ætatem jam provectam. Præstat in ipsa etiamnum senectute resipiscere, quam ad capulum usque delirare. Non puduit eloquentiæ parentem Ciceronem, post multas in Senatu declamationes, dare se Apolonio Miloni recoquendum: neque octogenarium Socratem musicæ vacare. Nec tibi quoq; turpe videri debet in ipsa adolescentia, atque aded virili ætate proficere, eaq; jacere fundamenta, sine quibus corruet quicquid superexstruxeris. Quod solito brevius ad te scribo, dabis veniam: nam, cum has à me literas nuntius postularet, non erat mihi otium ad mungendas nares. Deinceps plura scribam: interim salvebis ab amico, qui commendat se tibi de meliore nota.

Epistola 66.

Magna posteritati fit injuria, gravemque jacturam faciunt bonæ literæ, dum ea supprimuntur opera, quæ si prodirent in lucem, & eventilarentur, omnes indè frugem caperent. Omnibus enim exploratum est & compertum, quantum studiosi detrimentum acceperint in operibus Ennii, Lucilii, Cæcilii, Quadrigarii, aliorumque plurimorum; ex quibus, nihil nobis præter nomen relictum est. Non placet mihi eorum scripta circumferri, aut exponi venalia, qui temerè & sine judicio scribunt quicquid in buccam venerit, neque aliquid unquam ad incudem revocant. De his loquor, qui, quod rude primum pariunt, frequenter postea lambunt, urforum more, frequenter incudi reddunt, & severam ubique apponunt limam: quique refrigerato inventionis ardore, perpendunt postea non tanquam autores sed lectores. Quod te multis jam lituris fecisse quoniam in confesso est, & constans ubique

Epistola.

ubique prædicat fama, cur tamdiu eos retines suspensos, qui de te multa sibi pergunt polliceri, quæ opera tua lecturiunt certatim & empturiunt? Non est quod iudiciorum aleam aut maledicorum graphia reformides. Certè scio, omnia ab omnibus probatum iri, quæ ex officinâ tua prodibunt: cum etiam, quas tumultuariè scribis epistolas, omnes mirentur plurimum, atque adedò tanti faciant, ut rosas loqui videare, & omnia calamistris eloquentiæ compra dicere. Quare non minimo tibi daretur probro, si omnium expectationem fraudares ac destitueres. Opus est ergo, ut parias quod paruris jampridem. Vale.

Epistola 67.

Miratus sum plerumque, cur nunc bonæ literæ pessum eant, quæ superioribus annis tanto in pretio habitæ sunt: cur nunc literati nihili fiant, qui quondam æstimabantur maximi, & habebantur Numinum loco. Sed nihil est quod mirari debeam. Quondam enim artes pretio & honore fovebantur; neque erat qui non assurgeret eruditus; adeò ut maximi quique Principes lucri loco ducerent, in oratorum & poetarum amicitiam venire, & eorum scriptis famam suam ad posteros prorogari, & vindicari à mortalitate. Nunc verò quàm mutata sint omnia, vident omnes. Sic enim sordent & vilescunt literæ, ut non solum non faveatur studiosis, sed illudatur etiamnum. Nam multo pluris æstimantur (cur hoc relinquis inultum, Jupiter?) lenones & parasiti, qui Principum aures verbis deliniunt, quique fumos vendunt, qui oleum in auriculas instillant, qui plus olei quàm vini doctrinæ studio consumunt. Quare non est mirum, literas ipsas in ruinam cecidisse nostro tempore, quo nec scribitur literatis, nec meretur. Vale.

Epistola

Epistola 68.

*Partim
fortuna.*

Audire esse nonnullos, qui credulitatem multarum rerum tibi insinuant, quisque maria & montes promittunt, ut amplissimis pollicitationibus te trahant in suam familiam. Quorum verbis delusus jam adeo insolescis; ut te alumnus fortunæ & partum existimes. Cave, mi Lentule, ne eorum verbis qui hunc tibi faciunt fucum, sinistrè res tibi cadat, si quid tuâ autoritate feceris. Nescis Philosophorum permultos cum Diogene olera lavare maluisse, quàm cum Aristippo epulas sectari regias? Cur ita quæso? Nunquid libertatis causâ? Utinam periculum fecisses, quàm acerbum sit & importabile, alienâ vivere quadrâ, & alterius pendere arbitrio! Si hoc esses expertus, tu liberam paupertatem opulentæ servituti anteponeres. Vide, mi Lentule, ne in eorum offensionem impingas qui sibi negotium insinuant de rebus tuis. Malè audies si quid feceris inconsultè. Nihil parimur tibi deesse: nemo isthic te objurgat: Tu es tui juris: Vivis tuis legibus: Vadis dormitum, & expergisceris quando lubet: Ludis, cœnas, prandes cum placet: Quæ omnia tibi auferentur, si te feceris mercenarium. Adde etiam quòd qui te accersunt, multum fortasse de doctrina tua sibi promittunt: quam si opinione repererint minorem, occasionem protinus inquirent, quâ te detrudant suâ domo: & si nullam repererint, fabricabunt tamen, & comminiscuntur. Vide quâ fronte hoc perferes: tu, dico, qui ac libertatem natus es, & ægrè servitutem pateris. Vale.

Epistola

Epistola 69.

Nolebam tibi aperire, quàm funesta sint omnia domi vestræ: cum tamen, ejus rei gratiâ, aures meas precibus onerare non desinis, desiderium tuum explebo. Pater tuus intestatus mortuus est Calend. Januar. Mater morbo quartanæ laborat. Fratres tui sunt podagrici adeo, ut pedibus nequeant subsistere; Soror tua Lucretia, est paralytica: Patrius Lentulus laborat morbo comitiali: Statius famulus, est calculosus: neptis Eugenia venit in suspicionem lepræ, quam arguunt livens paulatim caro, raucedo scabræ vocis, articulorum contractio, & rubri quidam nævi membris omnibus instar botrorum, innascentes: Matertera tua ulia incidit in tantam phrenesin, ut phanatico nescio quo errore duci, & fœnum in cornu conclusum gerere, videatur: Avus tuus intus & in cute passim corroditur cancro, neque reperiri potest qui ejus morbo medeatur. Famulorum tuorum partim sunt cardiaci, alii cœliaci: nullus est, quem præ angustia non tædeat vitæ. Si percontaris ut valeat tuus coquus Taratalla, actum est de ejus vita, & conclamatum est cadaver; vivens jam numeratus est in peculio Proserpinæ, & nanlum Charonti præparat. In eo si quidem plurima cognovi quæ evidens mortis argumentum promittunt. Nam stragulam complicat, dentes in homine collidit, membra præter decorum detegi non curat. Præterea, ejus labia contrahuntur, oculi glaucescunt, dentes abascunt plus solito, oculi ejus sunt profundiores quàm prius exstiterant, aspectum auditumque sine causa reformidat. & semper-apertis dormit oculis. Quæ omnia signa esse mortis, receptæ fidei authores dicunt. Vide ergo quomodo tam tristi spectaculo siccis oculis & sine lacrymis, interesses. Superest, ut horum destitutus auxilio, prudenter tibi consulas. Vale,

Epistola 70.

Non parvâ dignus es notâ, qui aspectum amicorum sine causa refugias & videndi tui copiam nemini facias. Quod si semper feceris, præstabis culpam sceleris alicujus, & grandis flagitii conscius tibi videbere: cujus horrore discedas e medio & latebras inquiras. Quoniam etiam in suspicionem venisti, relictis literarum studiis, te uxorem duxisse. Quod si falsum est, cave ne fiat: te pœniteret marrimonii quamdiu viveres. Nam quomodo parares tibi victum? Neque arare, neque literas nôsti. Errares, si quicquam sperares à tuo patre. Si te videret manum ad stipem porrigere, si sanguinem fleres, tui tamen non misereretur: neque obolum tibi daret ad emendam restim. Non est dissimulandum, quin sit aliqua in conjugio voluptas: Sed si prospicienter observaveris quàm sit brevis, quot eam dolores, quanta sequatur pœnitentia, nuptias vitabis canepejus & angue. Consule Hipponactem, qui duos dixit uxoris dies dulcissimos, Nuptiarum videlicet & Mortis. Refer ad Alexandrum, qui dixit nuptiarum diem multorum malorum initium. Nam si pauper divitem duxeris, dominam non uxorem acceperis; si pauperem, onus vitæ ferre non poteris: si turpem, dolebis: si pulchram, habebis communem. Audi quid suadet Chæremón: Uxorem (inquit) præstat efferre quàm ducere. Interrogatus Simonides, quid esset uxor. Viri (inquit) naufragium, domûs tempestas, quieris impedimentum, vitæ captivitas, pœna quotidiana, pugna sumptuosa, bestia contubernalis, canis ornata, malum necessarium. Horum consilio si oculos animûmque admoveris, mutabis sententiam, & citò caleulum reduces. Debes etiam

etiam apud te cogitare, multas puellas sursum ver-
sum videri formosas, quæ deorsum versum nævis &
ulceribus crurum ubique scatent. Vale.

Epistola 71.

NON videatur tibi mirum, si nunc præ lætitia o-
culus dexter mihi saliat, qui nudiusquartus eram
torus irrisibilis & agelastus. Accessit mihi, quod fre-
quenti voto semper cupiveram. Pater constituerat
annos plus quatuor me in scholis captivum tenere:
sed precibus amicorum, quos semper mea calamita-
tis miseruit, expugnatus, libertatem & exitum mihi
promisit pridie Nativitatis Domini. Quod si præsti-
terit, deus sum: Fortunam ipsam anteibo fortunis
meis. Nunquid enim servile & miserum tibi vide-
tur in hac languere carnificina, in qua nullus nisi de
inferendis verberibus sermo? Quales putas, qui nos
erudiunt præceptores? diceres esse plagarios, car-
nifices, & tortores vulnerarios; inter Lænas, inter
Lupas, & Tigres educatos. Si quid fortasse aberrave-
rimus, si tantillum oculos dejecerimus, si vel unguem
latum recesserimus ab eorum mandato, tora vi con-
surgunt in poenam. Denudant nos à calcaneo, sta-
pularum genus; lacerant, rundunt, mutilant, pedi-
bus inculcant, parietibus illidunt. Nullum in mise-
riam nostram non comminiscuntur impietatis ge-
nus. Sola oculorum torvitate & contractione super-
ciliorum nos adeo plerumque terrent, ut mallemus in
Orci culum incidisse. Quodque summæ infelici-
tatis & extremæ crucis est argumentum, cum in nos
ira sæviunt & debacchantur, non audemus præ me-
tu hiscere, nec my quidem aut gry facere. Quod si
addiderimus verbum, ictibus pluunt, & colaplis gran-
diant. Tam perimus, quam qui jugulo implicatam
jam habet restim. Excuterem tibi lacrymas, si cæ-
tera infortunia ad umbilicum tantum perducerein.
Vale.

Epistola 72.

Multi habent me suspectum latrocinii, quod nunc sericatus appaream & purpuratus, qui prius eram mulio & auriga: neq; sibi possunt persuadere, tantas sine furto accrevisse mihi divitias. Quibus utinam explorati essent labores quos pertuli prius, quam ad rerum pervenerim; non enim tam facile de me iudicarent, neque mirarentur me tam erectum esse tercore. Quascunque habeo fortunas, Diis acceptas refero: aulim tamen juramento contendere, me meis laboribus plura multo meruisse. Nam ex quo tempore excessi ex ephebis, non recorro diem ullum sine linea præterisse me, quod semper subiret in mentem Portii Catonis, qui detestari solebat, si quæ dies per incuriam inanis effluxisset. Natus annos quindecim, servivi cuidam trapezita, moroso supra quam sit credibile. Nam irascebatur ob rem nihili, ob floccos, ob unguem præve sectum. Imperabat ad nictum oculi. Conjectare plerunque me oportebat, quid digito creparet. Si vitrum rupissem, comminisset mihi caput sandalio. Iratus, quandoque aqua & igni mihi interdicebat. Perferebam omnia; neque me piguit: moriens enim heredem me constituit, meorum memor obsequiorum. Quas ego divitias non temere prodegi, ut solent plerique: nam converti me ad studia; ubi, quamvis adultus, brevi tempore adeo profeci, ut socios meos relinquerem à tergo, & multis præcessissem parasangis. Cum adhuc essem rudis, aliquid quandoque dabam muneris doctoribus; neque me pudebat consulere juniores: cur enim puduisset, cum Socrates philosophorum optimus, à molieribus doceri, indignum philosopho non duxerit; Diotinam appellare magistram; & Alpasiam frequentare? Hæc ad te scribo, Ligurine, ut exemplo meo, dominum tuum tantis obsequiis tibi demerearis, ut tuæ consulas paupertati. Vale.

Epistola

Epistola 73.

Quid habes, Pauline? Quid frontem caperas? videris mihi tristior solito: facies tua mœroris promittit argumentum. Compertam habeo tuam naturam. Tu in primore fronte geris affectum animi. Non consueveras hoc modo, me præsente, tristari. Securè potes acerbitalis tuæ virus mihi evomere. Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor, si modo capiat medicinam. Priusquam occurrebam tibi, mihi ardebas, & à tertio usque jugere porrigebas dextram. Cur sic demutatam video? Nescio an verba mea nuper cum stomacho exceperis, quibus te insimulabam pigritiæ; at ego alioversum loquebar, quàm ut bilem tibi excitarem. Propterea non ageres amicum, si hoc ipsum mali consuleres. Quicquid dixi, præterpropter movendam tibi choleram dixi; semper dedi operam nè quid detrimenti ulla in re caperes. Ama vi te à puero; & molliter educavi, fovique semper mitius quàm alumnum suum nutricula; neque gravatus sum studia mea sæpenumero interpellare, ut facerem quæ in rem tuam essent. Quare errares vehementer, si aliam persuasionem indueres. Fac semper mei in te amoris periculum; non invenies me verbo tenus amicum. Si quæ in re operâ meâ tibi fuerit opus, ad me semper velut anchoram confugas: qui te amet vehementius, habebis neminem. Verum & volo, ut me semper candidum amicum, & infucatum judices. Non sum ex eâ hominum nota, qui in ostio tantum formosi palam blandiuntur, & clanculum mordent. Vale.

Epistola 74.

Credo horam illam fuisse mihi fatalem & inauspicatam, quā primum Lutetiam veni. Antea nihil mihi deerat, habebam omnia ex animi voto. Eram indutus holoserico, bysso, & Dalmatico. Nē multis agam, eram totus sericatus. Nunc vero incidi in tantam paupertatem & penuriam rerum, ut me oporteat domesticatim victum & ostiarum emendicare, & manum ad stipem porrigere. Vale.

Epistola 75.

Nulla non hora mihi caveo ab insidiis tuis: nam suspectum te habeo furci, & aliorum scelerum, quæ sunt turpissima relatu, & castas aures offendunt. Nullum fuit mihi frequentius votum, quā ut virtutem amplectereris: nunc verò de te nullam spem mihi promitto, omnem in te despero probitatem. Nihilominus, quicquid ages, cave ne insolescas, & (ut est in proverbio) exuvium leonis induas. Erunt enim qui retundent tibi arma, si secus egeris. Vale.

Epistola 76.

Quoniam auriculari nuper digitulo te percussisti, nullo die (ut multorum verbis ad me perlaturum est) maledicere mihi desistis ubique locorum. Quod quare facias miror summopere. Ea non sunt humani ingenii, mansuetique animi officia. Convitiare tamen, ut voles. Si insulamaveris me superbix, latrocinii, & aliorum id genus scelerum, non venterim manum. Si animus esset injuriam reponere, & hanc tuam petulantiam retaliare, patet amplissimus dicendi campus. Vale.

Epistola 77.

Satis superque conspicio, veracissimam esse parcemiam, quā adversus fortunæ flatus non esse desperandum fertur, aut in prosperis minimè superbiendum

biendum. Complusculos enim videre est, gravibus infortuniis exagitados, quos molli gremio post paulò eadem complectitur fortuna. Contrà verò, per plures non desunt, quos ab immensis opibus ad humilem pastoris conditionem compellet. Quocirca nosce teipsum, nec tantum tibi tribuas. Vale.

Epistola 78.

Quamdiu fuisti probatis moribus, & spem bonæ indolis præ te tulisti, rebus tuis semper consului: nunc verò quoniam ablegasti virtutem, & hominum expectationem de te sefellisti, interdico tibi domo meâ. Quod minaris mihi satyras & mortem, ego has comminationes non facio pluris, quàm fulgur ex vitro. Si quid in me tamdiu parturis, parias quæso. Tanti facio verba tua, quanti nugas obstetricum, & delirantium jam vetularum. Si nihili pendis quod dico, multo minoris æstimo quod facias. Vale.

Epistola 79.

Male agis & iniquè si, habes me suspectum insidiarum, aut alicujus in te conjurationis. Hocine est credibile, me in eum insidias parare vel le, cui quicquid habes doctrinæ acceptum referre debeo? Nutrivisti me à puero, fecisti à servo ut essem libertus, & quod habuisti, summam pretium persolvisti mihi. Næ inhumanus essem, & planè incivilis, si tanta benevolentia excideret animo meo. Parce, quæso, furori, tantisper, dum rei veritas innotescat tibi clariùs. Demùm si talem me reperias qualem suspicaris, interdicas mihi domo tuâ, ipsaque adeo consuetudine & familiaritate: nam & erò dignus tantâ liberâ. Vale.

Epistola 80.

Demeruisti me tibi multis obsequiis: Dil faciant ut mihi liceat aliquando gratiam referre, & agnoscere beneficium. Si velis fieri certior rerum

meorum ; Contineo me domi, neque amplius sequor militiam ; partim quòd hæc professio non videatur mihi magnæ frugis, partim etiam quòd præ senio jam sum emeritus, & donatus rude. Quod rogas, ut de fratre tuo bene merear, eúmque ad viam virtutis reducam, illud factu perdifficile est : jam enim adeò occaluit in sua nequitia, ut nulla sit spes ejus revocandi. Ad hæc, aspectum meum reformidat ac refugit, quantâ maximâ potest operâ. Vale.

Epistola 81.

OMnes habent te suspectum ejus homicidii, quod heri perpetratum est in suburbiiis, horam circiter nonam. Si res ita se habet, vitæ tuæ non parum timeo. Non solum enim vapulabis à carnifice compitatum, at (quod longè est deterius) traheris ad furcam. Vide quonam modo effugium tibi reperias. Non poteris enim deprecari mortem si quis adversum te sententiam tulerit. Præterea iudices instabunt, ut ratiocineris usque ad assem de pecunia, quam uno abhinc anno temerè prodegisti. Vale.

Epistola 82.

Non est mirum, si parentes, ignaviam tuam pertraxi, omni ope te destituerint ; quoniam (ut accepi) tu quotidie pernoctas in alea : præterea infidiatrices quædam meretriculæ facultates tuas exhauriunt, & crumenam : à quibus nisi caveas, non habebis tandem unde satisfacias tuis creditoribus, & ab eorum ære te eximas. Vale.

Epistola 83.

Sæpenumero multis periculis vitam objeci, ut ab his te redimerem quæ videbantur imminere tuo capiti. Nihilominus, si quando opus est mihi operâ tuâ, subterfugis astutè. Utere tuis astutiis ut voles ; futurum enim spero, ut nihil inde fructus consequare. Ad extremum dabis poenas tuæ ingratitude : nam non est credibile, deos hoc scelus inultum reliquos. Vale.

Epistola

Epistola 84.

Mirari quidem satis nequeo impudentiam tuam. Vides corruptissimam tuam vitam probatissimis quibusque viris displicere: tu tamen nihili facis. Cum adhuc eras puerulus, omnes grande aliquid sibi promittebant de tua indole: nunc verò spem omnem futuræ in te virtutis ademisti. Vive tuis legibus: scies tamen parùm frugis ex hac vivendi ratione tibi futurum. Longè prudentius faceres, si eorum consilium sequerere, qui tuæ prospiciunt utilitati, Vale.

Epistola 85.

Dolenter & ægrè fero, quòd non facias frequentius tui videndi copiam, cum exploratissimum habeas meum in te amorem. Quotusquisque amicorum tuorum prospexit rebus tuis vigilantius quàm ego? Te oro. utere amico tuo familiaris. Nulla in te (quam petiveris) repulsam passurus es. Vale.

Epistola 86.

Dii immortales, quàm diversa est hominum natura! Qui hac tempestate volunt rem augere domesticam, eos oportet assentatores esse maximos, multa dissimulare, habere animum labiis dissidentem: secùs non dabitur locus aut ratio augendæ facultatis. Proinde, si facilem accessum velis tibi patere ad Principes, imprimis dicendum erit Vale virtuti, repudianda veritas, atque etiam probandum grato & plausibili vultu, quicquid illi dixerint aut fecerint; vel si hominem interfecerint. Vide apud te, an iusta paupertate malis vivere, an per nefas ditescere: potior tamen mihi videtur honesta paupertas, quàm congregatæ per scelus divitiæ. Vale.

Epistola

Epistola 87.

ADimam tibi metum in quo nunc es, & explebo animum gaudio, cum quid tibi dixerō quod à receptæ fidei hominibus intellexi. Pater tuus constituerat te exigere suâ domo: exoravi tamen meis precibus, ut propositum hoc immutaret. Da operam, ut eum in amore tui contineas. Nemo enim est mortalium, cui plura debeas, quàm illi. De te (scio) bene merebitur, si hominum expectationem non destituas. Vale.

Epistola 88.

USu plerumque accidit, ut illiterati grammaticæ multo plurius æstiment sese, quàm homines egregie docti, & oraculorum Sybillæ interpretes. Quod in te expertus sum. Luce clarius est, & vero verius, te adhuc esse elementarium, vixque à tenebris ignorantiae pedem eduxisse; adedò tamen tibi places & blandiris, ut neminem præ te ducas hominem. Quæso priusquam amplius insolescas, metire te tuo modulo. Putas te dignum Grammatici nomine, quod ineptas quasdam differentias frivolasque etymologias didiceras? Hallucinaris plurimum, si tam brevi gyro Grammaticen concludas: cum oporteat perfectum Grammaticum, Philosophos, Oratores, Poetas, Jurisconsultos, omne denique scriptorum genus, excussisse. Vale.

Epistola 89.

FRequens fuit mihi votum & desiderium, universam vitam in bonis literis consumere: atqui nimia, aut, ut verius dicam Orbiliiana præceptoris mei severitas usque adedò me divertit & avertit, ut certum sit mihi porcarium porius aut mulionem agere, quàm diu eam sustinere crucem. Hæc si gravatè & dolenter ferat pater tuus, consule, quæso, quonam modo poterit occurrì aut iri obviam: Sum enim imparatus, neque consilii locum habeo, neque

que auxilii copiam, ut ait Terrentianus ille Pamphilus: nec satis compertum habeo, quod remedium huic malo inveniam. Si ratione ullâ fieri possit, cavere volo, ne ea res mihi sit infamiæ. Vale.

Epistola 90.

Quoniam percontaris sæpenuerò, quomodo res nostræ sese habeant, volo explere animum tuum. Illud primum scito, nobis omnibus prosperè esse: laetè & genialiter satis vivimus. Unum est tamen quod malè nos habet, quia frequens est tibi consuetudo cum perditâ nescio quâ muliere, quæ facultates tuas omnes instar hircinis exsugit, & te ipsum radit usque ad cutem. Utinam consultè & rectâ reputares viâ, quàm fraudulentæ sint diabolares huiusmodi meretriculæ; animum tuum (ut conjicio) ad aliud negotium appelleres. Erit quod succenseamus tibi, si in re nihili tantum semper feceris sumptum. Proinde medeare huic malo, & quàm poteris citissimè. Vale.

Epistola 91.

In morte patris fingebas te plurimum dolere: verum ea sollicitudo bidui solum extirrit aut tridui, fuitque ficta, & similis præficarum lacrimis: demum desisti dolere. Tu non refers par pari; jam patris oblitus es, qui tamen nihil unquam tibi deesse passus est. Dabitur tibi magno probro, si hæc ingratitude ad aures hominum pervenerit: propterea, fac ut probum decet adolescentem. Vale.

Epistola 92.

Putas te fecisse pretium operæ, quòd triviales quosdam versiculos conscripseris: hisque perinde tibi places, ac si arduum aliquod opus & Arcopagitarum theatro dignum edidisses. Te oro per amicitiam nostram (quæ incepta à parvis, cum ætate accrevit simul) cave nè sis tibi Suffenus; aut simias imiteris, quæ suos foetus quamlibet deformes profor-

formosissimis admirantur. Non monerem te huius rei, nisi certò viderem, plus inde futurum detrimenti, quàm utilitatis. Cæterum audio te quibusdā flagitiis deditum esse & proclivem : à quibus pedem revoces, te quæso. Admodum enim difficile est, ab eo se malo extricare, cui quis ab ineunte ætate infuevit, & innutritus est. Vale.

Epistola 93.

PETIVI abs te decem aureos solatos muneri, nullā quidem coactus necessitate, aut indigentiā, sed ut animum tuum pertentarem : nam (quod diis habeo gratiam) auri & argenti est mihi abunde. Passus sum abs te repulsam, quod in magnam traxit me admirationem. Hoc enim scio, me meis in te beneficiis meruisse ut fortunas tuas, ipsamque adeò vitam pro me exponeres. Quid ? pollicebaris montes & maria, dicebasque me tibi esse chariorem tuis oculis. Hæccine est illa benevolentia ? Quā fiduciā id audes recusare, quod paulò ante promiseras ? Nunc quoniam explorata est mihi fides tua, cave deinceps ne conspectui nostro te offeras : faciliè carebo operā tuā. Vale.

Epistola 94.

NESCIO unde tibi creverit hic fastus, ut abjectiorem me putes quàm quocum verba facias. Primum omnium (quantum conjicio) non sunt tibi plures animi & naturæ dotes, quàm mihi ; sed, ut sint, debes propterea eò arrogantiae conscendere, ut neminem præ te ducas hominem ? Divitiæ tuæ (ut conjecturā colligo) hoc supercilium tibi non induunt. Nam licet patrem habueris, ut omnium hominum sapientissimum, ita & ditissimum ; rem tamē domesticam, juxta & universum patrimonium sic prodigisti ut parum absit, quin te oporteat emendicare victum ostiatim. Proinde te oro, Nosce teipsum :
nec

nec tantum tibi tribuas, quantum consuevisti.
Vale.

Epistola 95.

Nescio quânam ratione factum sit, ut in odium tuum impegerim: nihil ne omisisse puto, quod amicum fidelem deceat. Si forte conquereris, quod nihil pecuniarum pridie ad te miserim, non est quod conqueraris: nam ego, & nostrates ferè omnes, tanta rerum omnium penuriâ laboramus, ut pauci admodum reperiantur, qui habeant unde vel mediocriter vivant. Propterea non est credibile te jam prodegisse, quod pridie Dominicæ Nativitatis ad te misimus. Siquod aliud mœroris argumentum te pupugerit, maximè vellem cognoscere, ut possem resarcire & reparare, siqua per me jactura tibi contigisset. Vale.

Epistola 96.

Nullo fere non die te moneo atque vehementiùs insto, ut proficias in bonis literis, quò tuâ doctrinâ modum aliquem reperias vivendi: nam parentes tui omnes vix habent, unde seipsos nutrant vel tenuissimè. Itaque longè tuâ expectatione falleris, si eorum fiducia juventutem in torpore consumeres, & (quod dici solet) in utramque aurem dormites otiosus. Si nihil promoveris, tu solus eris in culpa: neque enim tibi deest ingenium, nec item boni præceptores, qui te bonas artes doceant. Vale.

Epistola 97.

Nihil unquam mihi responder ex animi sententiâ; nec compertum habeo unde inauspicatum hoc malum me semper confectetur nisi quod aures præsto nonnullis impostoribus, qui amicitiam vultu promittentes, furtim me decipiunt, & la-
stant;

stant; à quibus cum volo me extricare aut revocare, nequeo: acrius tum nituntur & dant operam, ut me trahant in suas pedicas. Quod non adeò gravatè ferrem, nisi deciperet à quibuldam, pro quorum salute vitam meam multis quandoque periculis exposui. Te oro, si quod huic malo remedium queat inveniri, exhibe te amicū: nullum etenim habeo præter te unum, à quo ratio meæ utilitatis dependeat. Vale.

Epistola 98.

Consulo tibi frequentissimè, quoniam modo te oporteat vivere, quibuscum versari, quos refugere, quos imitari. Videris tamen parvisacere, quod moneo: nunquam reminisceris verborum meorum. Hoc unum certò scio, Neminem unquam extitisse, qui prospexerit rebus tuis vigilantius, quàm ego. Dii dæque omnes illum perdant pessimè, qui primum te divertit, nè virtutem amplectereris: nam (ut videre est) adeò te corrumpit, & perditis inebriavit moribus, ut liberandi tui nulla spes omnino relicta sit. Vale.

Epistola 99.

Videris tibi felix, & (quod ajunt) cælum digito attigisse, quòd quædam epigrammata & elegias dederis in lucem. Putas enim te magnam ab eo mercedem habiturum, cujus nomini opus ipsum nuncupasti. Novi hominem intus & in cute, ejusque mores sunt mihi exploratissimi. Est opulentus quidem, verum etiam adeò tenax & illiberalis, ut facilius sit elicere aquam ex pumice, quàm ex ejus crumena plumbeum nummum extorquere. St speras blandis verbis ipsum ambire & inescare, nihil agis. Autem facile præstat adiutoribus & parasitis: sed semper palpum obrudit. Vale.

Epistola

Epistola 100.

Quid habes, Nucerine? dissimulas & suppressis dolorem tuum quàm potes maxime, & adulterino quodam risu lætitiâ promittis: est tamen aliquid, quod intus te torquet pessime. Ubi primum te aspicio, arguo protinus animum tuum ex ipsa fronte. Mi animule, si me amas, noli te maccare. Cum te video vultuosâ facie, & obductis superciliis, lacrymis nequeo temperare. Potes citra metum, arcanum mihi tuæ mentis committere. Non est enim (quantum conjicio) in tota mortalium vita, qui magis honori tuo & famæ timeat, quàm ego. Quod si nondum satis explorasti, experire certius, cum voles. Vale.

Epistola 101.

Verba tua, atque etiam mores, magnopere mihi placent; aded, inquam, placent, ut incredibilis voluptas accrescat animo meo, cum jucundissimo tuo aspectu frui licet. Aliquantulum tamen displicet immoderata tua loquacitas, nec mihi tantum, at *Linguam* etiam plerisque magnæ celebritatis hominibus. Si vel *cohibere* les aurem præstare meo concilio, parcius loquereris. *in con-* Nam magna & heroica est homini virtus, linguam *vivis* cohibere, in conviviiis maxime: ubi cum quis impru- *homini* denter loquitur aliquid, aut inconsultè, non caret e- *virum est* brietatis suspitione. Apertè omnia dico: bene enim *Heroica.* mihi promitto de tua benevolentia juxta & humanitate, ut existimem te æqui bonique consulurum, & non laturum ægrè, si vel acerbissime te objurgavero. Vale.

Epistola 102.

Dici profectò nequeat, quàm dolenter & ægrè tulerim, quod toto triennio, quo Lutetiam habitas, ternas tantum literas ad me miseris, & eas quidem brevissimas. Quid? quo tempore discessisti à nobis, jurabas te scripturnum unoquoque mense.

Vide

Vide quomodo constiteris tibi. Næ tu es egregie malus, dignusque multis plagis & cicatricibus, quod jam memoriâ tuâ exciderint, qui rerum tuarum semper & ubique sategerunt. Emoriar, nisi te peniteat tuæ ingratitude. Si unquam videro te ad earum rerum inopiam redactum, quâ aliquando laborasti, non miserebor tui, vel si sanguinem steyeris. Vale.

Epistola 103.

*Suo se
metiri pe-
de. Sine
felle di-
cere.*

Nemo est, qui te nimis temeritatis non arguat quod adeo superbe & clare respondeas senatoribus; nec injuriâ sanè. Periculosum est enim in eos temerè murmurare & obloqui, penes quos vitæ nostræ, juxta & mortis, pendet potestas. Jam hoc idem tibi prædixeram ante paulò, quàm discederes à me. Te oro, si antehac imprudenter vitam institueris, ut posthac in seipsum descendas, & tuo te pede metiaris. Quicquid dico, sine felle dico: nam quamvis infra meritum, & citra quàm debuisti, me in te benevolentiz responderis, non possum tamen non benevolè te hortari. Cùm nuncius tuus ad me literas deferret, non pergit amplius ad antiquum meum domicilium: Nam habito è regione Gymnasii Navarrensis, ubi nemo est qui à secundo jugere mihi non assurgat, ob eam doctrinæ & virtutis opinionem, quam de me conceperunt omnes. Vale.

Epistola 104.

Fuit nescio quis apprimè tibi familiaris, qui vitam tuam omnem ab ipsis (quod aiunt) crepundiis mihi enarravit. At nihil vel modicâ dignum de te gloriâ intellexi; præterquam quod abstemius vivis. Nullo fere non die aleam protrahis in mediam noctem. Supra modum & messum tuum sumptum facis, & ultra quam tui parentes opulentur. Fieri nequit, quin pessimè tibi vertat si voluntatibus semper

semper indulgeas, ut hæcenus consuevisi. Non ignoro te Luretiam profectum esse, propter voluptates & ludos. Non respondes parentum de te opinioni: meam ipsius spem fefellisti maximè. Hucusque merui de te suprâ quàm debui: amavi ultrâ quàm tibi persuadeas. Verùm, nisi ab hujusmodi vanitatibus pedem revoces, ego relinquam te omni ope destitutum, & interdiciam tibi domo meâ. Vale.

Epistola 105.

Utinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nullâ non horâ interrumbant, & ferè obtrunt. Facerem ut intelligeres, quantum nomini tuo tribuam. Aliquot abhinc diebus misi ad te nonnihil pecuniarum, plus multo propediem missurus. Utrum autem acceperis necne, clam me est. Si non acceperis, per me non stat: dedi enim cuidam homini, qui probatè admodum fidei mihi videbatur, atque etiam dignus quocum in tenebris tutò, & citra scrupulum micare possem. Porro, desine quæso litigare cum Ligario. Certius & exploratiùs nòsti hominem, quàm ut depingi tibi debeat. Mores ejus domesticè tanquam tuos ungues tenes. Præterea vulgò dici solet, Gallinaceos in suo sterquilinio plurimùm valere. Si, unico verbo, factionem cum eo susceperis, fretus parentum fiduciâ interficiet te. Cæterum, si Codrus domum tuam se contulerit, cave maximè ne eum intromittas. Secus si feceris, te pigebit facti. Nam primâ (quâ mecum jecuit) nocte, pannos, culcitram, pulvinar, lodicem, suppedaneum, braccas, cothurnos, soccos, cæteraque id genus vestimenta (honus sit auribus tuis) turpissimè percacavit & stercoreavit. Vale.

Epistola 106.

Putabam eum animi candorem esse tibi cogenitum, ut nunquam velles aliquid in me fraudis comminisci. Ubicumque enim occurrebam tibi, tu pellace vulpe benignior blandiebaris mihi, & arridebas. Nunc verò aperte video, te hominem esse fraudulentum, & nigrā (quod aiunt) caudā; atque animum habere à lingua & labiis dissentientem, & procul remotum. Nam cum pericula multa me circumsteterunt, non solum non subvenisti amico, at etiam amico de industriā nocuisti. Nunquam, per deum Herculem, quiescam ex animi sententia, quia te cumulatissimè, & cum multo scœnore retaliavero. Quinque anni jam præterierunt, ex quo abundè & ambabus (ut aiunt) manibus omnia tibi suppeditavimus: at si te oporteret victum emendicare, non extorqueres à me nummum plumbeum ad emendam restim. Vale.

Epistola 107.

Quotidie fere convertis omnium in te oculos, quòd sericatus appareas, superbiùsque; induaris quam ut fortunam tuam & facultatem deceat. Et, (quod est extremum dementiæ) quod omnes vertunt crimini, tu laudi tribuis. Legistne unquam, hominum inconsultissime probro datum esse Quinto Hortensio oratori, quòd compositè circumspiciatque; & multa cum munditia indutus esset? Tu capillos unguento delibutos pectis ad speculum. Unico digitulo (quod aiunt) caput scalpis. Insueciscis lecticæ & plumis Sardanapali. Oculi tui sunt ludibundi & ebriosi, manus inter agendum gestuosæ. Putas hæc omnia carere suspitione mali, quæ per foeditatem nominare non licet? Si me amas, & honori tuo vis prospicere, abstineas à nimia illa corporis elegantia. Vale.

Epistola

Epistola 108.

Solus sum quem diligunt Dii immortales; si nulla ægritudo voluptatibus meis intercesserit. Pater meus (quod diis habeo gratiam) prosperè se habet & pugilicè. Mater abunde pecuniarum mihi attulit. Quid queam expectare majus, aut felicius? Si forte fortunâ aliquis me morbus invaserit, sub manu & dicto citius præstò aderunt infiniti medici, qui morbo meo medeantur. Unum tamen est duntaxat, quod me excruciat miserrimè: Ego sum planè ignarus; literas ne à limine quidem salutavi; aut primoribus degustavi labiis: hoc si carerem infortunio, cæteros mortalium præ me uno infelicissimos crederem. Vale.

Epistola 109.

Dum quid scribis, opera tua tibi rident adeò & blandiuntur, ut digna protinus existimes quæ eventilari & in lucem prodire debeant. Quâ in re, non parùm timeo ne sis tibi Suffœnus, ac simias imitere, quæ suos fœtus quamlibet deformes pro formosissimis admirantur. Si scperes, ab alieno potius arbitrio penderes, quàm tuo. Cave ne his aurem præbeas, qui te magnis laudibus palam efferunt, omnesque Latinæ linguæ principes præ te uno rudes & agrestes esse prædicant: clam verò, medio te monstrant digito. Fallaces hoc genus parasiti perbellè tibi imponunt, & te molliter inescant, at aliquid semper trahant in suam nassam. Finem faciam huic epistolæ, nè verbis meis defatigatus pertædeas: quamvis justâ objurgatione incessam. Si percontaris, ut valeam: bene sanè. Nulla est ægritudo, quæ animi mei serenitatem obnubilet, præter tuam illam excitationem. Hoc si abesset malum, cætera lætus essem. Vale.

Epistola 110.

ANtea, cùm accersēbam te domum meam, à tertio (quod dici solet) jugere & stadio mihi arridebas; eorum omnino similis, qui in initio tantum sunt formosi, videnturque pellace vulpe benigniores. Ne multis agam, adeò blandiebaris, ut indubitatâ fide omnia de te mihi promitterem. Nunc tamen apertè video te ex eorum esse numero, qui montes & maria pollicentur; demum, ubi res ipsa postulat, nihil omnino præstant. Abhinc paucis diebus te oravi, ut aliquid contra jus & æquitatem ageres, ut eximeres me à quodam periculo quod imminebat capiti meo. Respondisti, nullâ omnino de causa declinandum esse de via, etiamsi amici crebris efflagitârint convitiis. Sed dic mihi, hominum æquissime, unde nova isthæc religio te incessit, & suborta est? Chio, præstabilis homo sapientiæ, nunquid conservandi amici gratiâ falsum dedit consilium? Nunquid & Pericles promisit se accommodaturum amicis usque ad aras? Sed de his hætenus. Si quando acciderit tempus quo indigeas operâ meâ, tu talionem accipies. Vale.

Epistola 111.

Longè tua te fallit opinio, si putes nos aulicos ceteris mortalibus esse feliciores. Nos quidem lute & genialiter vivimus. Habemus affarim divitiarum, induimur bysso & purpurâ, superbè & plus quàm tragicè incedimus palam populo. At multi forinsecus magnam præ te ferunt & promittunt opulentiam, quibus res est angusta domi, & curta suppellex. Alii usque adeò obruuntur ære alieno, ut ipsam quoque debeant animam. Præterea, putâsne sub elegantissimis nostris tuniculis multam sordem quandoque delitescere? Plerique intus & in cute à calce ad verticem capitis sunt scabiosi. Alii omnino podagrici & membrorum impotes; & (quod in maximam

maximam miseriz partem repono) vivendum est nobis, non arbitrio nostro, sed alienâ (ut aiunt) quadrâ. Si quis nostrum in morbum quemlibet gravem incideret, nullo penitus indicio dolorem suum audebit exprimere, nè rideatur ut mollis & effœminatus. Præterea (si me audis) noli commutare solitam tuam professionem, Vale.

Epistola 112.

CONquereris, & plus nimio, quodd nudiussquartus brevem quandam pecuniam amiseris : quod me maximè reddit mirabundum, cum præsertim levis & impœnitenda sit iactura, & quæ nullo fere labore compensari queat & refarciri. Stude: em tibi dolorem hunc excutere, nisi vereretur mea verba tibi fore irrita. Si velis rependere hoc detrimentum, quare non reverteris ad pristinam professionem, cum præsertim ea sit quæstuola & exploratissimæ commoditatis? Aliud est, quod te monitum velim : Cum quis in odium tuum impegit, in eum protinus ructas & evomis quicquid in buccam venit. Contrà verò cùm quempiam amicum tibi delegisti, primâ statim fronte patefacis intimarum mentis arcana. Te oro ex consilio Chilonis, Sic ames, tanquam aliquando osurus; hætenus demum oderis, tanquam postea amaturus, Vale.

Epistola 113.

INaprico nuper quiescebamus ego & pater tuus; Icum autem unâ fabularemur, accessit protinus nescio quis nuntius, agrestis planè & inelegans, qui prædicabat se familiarissimum tibi fuisse, & eidem præceptor operam dedisse. Propterea, percontati sumus, ut valeres, utq; in literis profecisses. Respondit ille, te mortalium omnium pigerrimum, & (quod aiunt) Epimentidis somnum tuæ indormire negligentiz. Id ubi primum pater tuus intellexit, à turpibus in te verbis & indignis relatu temperare non

potuit. Si vis ut eum in amorem tui revocem. expergiscere, & ab ejusmodi nota, quàm maxime poteris, cave. Vale.

Epistola 114.

Contrahis tibi pessimum nomen, quòd nihil habeas frequentius in ore, quàm verba obscœna, & quæ castas aures offendunt maxime: & (ut nihil dissimulem) non desunt qui ex ea procacitate linguz, & illoto sermone, mores tuos arguant & merentur, dicantque vitam ipsam orationi respondere. Non est quod mihi succenseas si te benevole & amice corripiam: quoniam nostræ omnium aures jam calent turpissimo illo rumore, qui passim de te circumfertur. Cave tibi, nam si nota illa diutius increverit, nunquam eluetur, & tu ipse vix poteris in bonam vulgi opinionem introreperere. Nemo est parentum tuorum, quem tantæ non pudeat turpitudinis. Et certe periculum est, ne turpissima tua vita desinat haberi in pretio. Vale,

Epistola 115.

Pater tuus graviter & iniquo animo tulit, quòd audiverit nullum esse tibi frequentius votum, quàm ut uxorem ducas: nec dubito, quin pessime tibi vertat, nisi enitaris qualicunque viâ irreperere ad demerendam ejus benevolentiam. Sed dic per deos omnes, undenam tibi incessit mutandæ conditionis desiderium? Non ignoro multas esse in tua professione miseras, verum hæ majoribus emolumentis pensantur & obliterantur. Eâ causâ ad te scribo, ut te à proposito divertam & absterream: certius enim quàm tu video, quantam facturus sis jacturam, si ab ejus mandato vel unguem latum recesseris. Vale.

Epistola

Epistola 116.

Olim cùm quid ad me scribebas, epistolæ tuæ olegebantur palàm, & sine ulla vitii suspitione circumferebantur. Nunc verò cùm quid scribis, manifestarius error tertio quòque verbo deprehenditur. Quà in re homines non solum multà lectione exercitati, sed etiam tenues & obscuro loco nati te derident: neque est quisquam aure adeò surdà & jacenti, quin facillè perspiciat & animadvertat hanc inscitiam. Timeo ne longa studiorum desuetudo hac barbarie te contaminaverit. Si velis redire ad intermissum interruptumque & interpolatum calorem, erit quod speremus te nonnihil profecturum: at si diutius insueveris huic negligentiae, *jacta est* *alea.* nos de te omnino desperamus. Vale.

Epistola 117.

Multi, & sapientià & auctoritate præditi, con- queruntur sæpenumero de quibusdam sciolis ineptulisq; & triobolaribus grammatistis, qui pedibus (quod aiunt) illotis ad sacrosanctas Legum & Philosophiæ disciplinas divertunt, aut frequentibus auditoriis palàm profitentur; cum tamen nihil unquam bonarum literarum, nisi fortè in transcurso, degustaverint. Sunt etiam (proh Jupiter!) qui Platonem legere velint, non vitæ ornandæ, sed linguæ orationisque comendæ gratiâ; nec ut modestiores fiant, sed lepidiores. Utinam, utinam jactantiaculi isti nebulones, nugarum tenuis docti, inniterentur vestigiis discipulorum Pythagoræ, quorum nemini prius licebat aut *Pythago-* commentari, aut verba facere, quàm factus esset eru- *ra disci-* ditus silentio. Horum igitur periculo tibi magnopere *puli silen-* cavendum est, ne conscendas altiores disciplinas, *tio eru-* quæ & ingenii & doctrinæ caput longè exsuperant. *diti.* Vale.

Epistola 118.

DOlui jampridem, atque indies ingravesce: animi mei ægritudo, quod universum patrimonium vix toto vertente anno prodēgeris. Pater tuus nunquam minoris cœnavit, quàm decem aureis: nunquam minoris habitavit, quàm decem millibus auro-
rum. Tamen ex tot tantisque opibus, quas reliquit moriens, vix superest urceus, aut fistilis lagena. Sed certè, nil mirum: vili enim vendidisti, quod magno emerat. Multi, me præsentē, stultitiæ te infirmarunt: semper tibi patrocina- tus sum: sed noli deinceps expectare patrocini- um meum, dum te videro immutatum. Vale.

Epistola 119.

Videris ex eorum esse numero, qui, cum nihil refert, pudent; ubi verò pudendum est, tunc eos deserit pudor. Nudiusquartus cum infirmavimus te ignorantia, protinus demissa fronte erubuisti. Ubi verò adulteria tua in medium protulimus, culpa tua patrocinari cœpisti; tantum abest ut poenitentia ducereris. Miror quâ fronte tot probrosas de te contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia judicum tractus extrema stetisti fortuna; & ita decessisti, non quod innocens credereris, sed ne iudices pejerasse dicerentur. Cave ne divina ultio (quæ lento gradu ad vindictam sui procedit) ampliori exitio te reservet, tarditatemque supplicii gravitate compen- set. Multis enim fortuna parcat in poenam, & quem sæpe casus transiit, aliquando invenit, ut inquit ille. Vale.

Epistola 120.

Pater tuus publice proficitur Æneidem Virgilii, magna doctrinae suae ostentatione; utinam tanto auditorum fructu & plausu. Non satis scio quam gratiam inde relaturus sit, nihilominus tanta est discipulorum nostræ temporis ingratitudo, ut ubi pri-

primum decesserunt à conspectu præceptorum, statim obliviscantur veteris beneficii, neque agnoscant per quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi enim ex officina & umbraculis meis prodierunt, qui nunc me nihilo pluris æstimant, quàm porcarium aut mulionem abjectissimum. Qui de ingratis bene merentur, hoc frugis referunt. Cæterum, quod me consulis, An debeas aulicam sequi vitam; si me audis, immorare solita tuæ professioni, nec induas tibi aureas illas & fucatas compedes. Melior est enim libera paupertas, quàm vel opulentissima servitus. Vale.

Epistola 121.

Cum te objurgo, & impietatis insimulo, quod rarissimè proficiscaris ad templum culpam tuam excusas, causarisque te esse podagricum. Eo morbo proximè, atque tu, aut etiam æquè (ut juxta mecum ipse nōsti) laboro: neque tamen mihi satisfacio, aut apud me conquiescere possum, quin tertio quoque die templum adeam, votivas preces Deo immolaturus, persolaturus, & oblaturus. Nemo est æquè spernendus, quàm qui pietatis obliviscitur & religionis. Amo te plurimùm, nec hodie vivit quisquam mihi amicior ac tu. Nisi tamen perspexero te alio ingenio atque olim fuisti, fieri vix poterit quin amicitia nostra refrigeret & minuat. Vale.

Epistola 122.

Verum est quod scribit Lucanus, Nescit plebs jejuna timere. Quoniam magna est rerum omnium penuria & incredibilis annonæ caritas, multi qui labore & quæstu suæ professionis quæritare sibi victum nequeunt, coguntur ad latrocinia & exilationes divertere, aut viatoribus insidias moliri: licet certò videant, se suspensum iri, si corripiantur. Sed quid facias? fames est adeò intolerabilis, & male suada, ut ad quodvis discrimen vitæ perferendum pro-

propellat. Ego & aliquot alii nuper ibamus rusticarum colligendi animi gratiâ : vix aberamus à Luteria iter quinque stadiorum, cum ibi protinus quatuor sanguinarii grassatores, in dumis & vepribus delitescentes, in nos præter spem impetum fecerunt. Animo malevolo & gladiatorio; quibus nisi intrepidè & aperto Marte restitissemus, actum esset de nostra omnium vitâ; nec tamen usque adeò vitam tutari posuimus, quin unusquisque nostrum aliquod vulnus acceperit. Hoc innuit, eos non satis prudenter sibi consulere, qui foras proficiscuntur soli, nisi suprema quædam necessitas adurgeat. Vale.

Epistola 123.

INcredible videndi tui desiderium jampridem me itenuit, adeò ut nulla nox prætereat, quin imago tua oculis meis obversetur & oberret. Et, si liceret citra ullum discrimen ad te commigrare, commigrarem protinus, viamque ipsam (quod aiunt) rapim devorarem. Sed multa sunt quæ ab hoc animi mei desiderio me remorantur & avocant. Nam præterquam quòd ægre hodie, & difficulter vivitur ob magnam annonæ caritatem, multi ubivis locorum reperiuntur milites, aut (ut veriùs dicam) grassatores. Literis tuis scire velim, quoniam modo vivant vestrates. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur. Et nisi dii immortales res nostras clementius intueantur & custodiant, periculum est ne iniquissimè nobiscum agat fortuna. Vale.

Epistola 124.

Liberares hanc urbem magnâ fæce & perditorum hominum colluvie, si eos tecum foras duceres, qui nullo non die de nostro omnium interitu cogitent & machinentur, atque etiam eorum saluti fortasse prospiceres. Nobiscum enim domi ver-
sari

sari nequeunt, qui vitæ omnium & cervicibus parant insidias. Et siqui fortè fortunâ remanserint, observantur vigilantissimè, multisque prædiis opprimuntur, ne commovere se contra Rempublicam possint. Nemo te habet suspectum conjurationis. Si alienus est animus tuus ab hominum expectatione, muta mentem: mihi crede. Etenim teneris undique, & luce clariora nobis erunt consilia tua omnia. Vale.

Epistola 125.

Quod ad me tribus abhinc diebus misisti opus, formosum satis & elaboratum supernè mihi visum est: ipsumque (ni fallor) grande aliquid proficeretur & inauditum. Vereor tamen, ne non sis ubique similis tui. Si me audis, cave ne quid facias Horatiano monstro simile, neve unum & alterum assuens pannum ad intempestivas digressiones prodigaliter evageris. Lectores enim risum tenere nequeunt, cum quis ab ipso principio verbis sesquipedalibus ampallatur, demum remisso & languente paulatim stylo, serpit humi. Stude brevitati, quantâ maximâ poteris diligentia, modo tamen si propterea non fias obicurus. Cave ab ampullosis illis & confragosis dictionibus, sed eatenus, ut propterea nervi & animi non deficiant. Vale.

Epistola 126.

Tantum scelerum te notant omnes, ut, si vera sint quæ de te passim prædicantur, sperem te propediem damnatum iri capitis. Nemo est quem tuæ turpitudinis corruptissimæque vitæ non pudeat: ubi tamen tuæ salutis quis te monet, verba sunt mortuo. Nihil mea refert satagere rerum tuarum: cum tamen reminiscor periculi cervici tuæ imminenti, non possum non misereri. Cum ad iudicium subsellia protraheris, tuorumque vitiorum accusabere, inficiare quantum voles, verba tua non habebunt fidem: præterea facillimum erit convincere: pridem enim facta
tua

rua turpissima omnibus innotuerunt, & viderunt in apicem. Vale.

Epistola 127.

Pater tuus ægre satis & indignanter tulit, quod audiverit te bonam ætatis partem contrivisse in humanis & politioribus literis, in quibus nihil est omnino frugis, nullum penitus emolumentum; sed illeſtrices tantum, & velut quædam verborum meretriculæ, quæ nihil aliud profunt, quàm aures titillant, & inebriant. Certius noſti quam ut moneri debeas, quàm curta ſit domus veſtræ ſuppellex. Non eſt quod à patre ampliffimas divitias tibi polliceare, tuâ unius indiſtriâ tibi ipſe fabrices oportet fortunam. Quare, ſi ſapis, converte animum ad alias artes. In his enim tibi nec ſeritur, nec metitur. Quod autem ſcribis de perſito quodam nebulone, qui paſſim tibi detrahit, vis audire quid ſentiam? Bibe ſurdis auribus omnia ejus convitia; patere etiam, ſi tuis oppedit naribus. Si enim velles eum retaliare & eadẽ repercutere maledicentiâ, periculum eſſet, ne in animum eum redderes, qui tantum deſipit. Vale.

Epistola 128.

Pridiẽ cum rediiſti Lutetiâ, putabas amicos omnes obviis ulnis tibi gratulatuſ, tuumque adventum admodum plauſibilem fore. Nihilominus nemo omnium repertus eſt, qui tibi arriferit; imò verò cachinnum ſuſtulerunt omnes. Cauſam ſi percontaris, non pudebit dicere. Eò te miſeramus, ut bonis literis proficeres; quam tamen de te conceperamus opinionem, ſefelliſti. Semper enim porrectis (quod aiunt) dormiviſti pedibus & in utramvis aurem, nec prima elementa didiciſti. Si hoc feceris fiducia noſtri, erras haud dubiẽ: non enim movebimur tuis infortuniis, vel ſi fleveris ſanguinem. Vale.

Epistola

Epistola 129.

Pollicebaris mihi mercedem amplissimam, si doctrinâ meâ ab ignorantiz tenebris te educerem : Non peperci labori, docui te quantâ maximâ potui diligentia, adeo ut jam prælectore non indigeas, possisque (ut aiunt) nare sine cortice. Antea distuli mercedem meam reposcere, quod fortuna tua videretur mihi exilis & modica: Nunc verò opes tuæ creverunt, omnia tibi suppetunt ad votum, & virgulâ (quod fertur) divinâ. Quid igitur in causa est, quamobrem non reponis beneficium? Arrogâsne tuæ unius virtuti, si quid in bonis literis profeceris? Ista tua ingratitudo non adeo esset intoleranda, siquam rerum patereris penuriam: at (ut jam dixi) habes omnia ex animi sententia: tu es velut bos apud acervum: metis citra arationem, citraque sementem. Non satis aperte video, quonam modo culpæ patrocinari possis. Vale.

Epistola 130.

Non parum mihi displicuit, quod heri in quodam convivio juvenû uteris verbis impudicis, crepareisque immunda & relatu turpissima. Sed tua ista culpa non omnino caret veniâ: putabas enim fortasse id ab omnibus laudatum iri, quod à quibusdam abjectissimis homunculis, cicerisque & fractæ nucis emptoribus, comprobatur. Diu satis despuidisti, meâ quidem sententiâ: nunc tibi relinquendæ sunt nuces. Sudabis fateor non parùm, priusquam priscum illum vivendi modum dedidiceris: at ubi desieris aliquandiu, nihil erit factu facilius. Vale.

Epistola 131.

Monui te frequentissimè, ut relicto studio poetico, ad orationem solutam animum converteras: nam versus tui quotquot scribis, prodeunt invitâ (quod aiunt) Minervâ, & Musis collachrymantibus

bus. Nihil est penitus frugis, nihil quod vel tantillum famæ tibi comparet; quin potius facis te publicam & communem vulgi fabulam: adeò ut jam notissimus apud omnes invaluerit rumor, te esse velut asinum ad lyram. Multò prudentius ageres, si tuo te pede metireris, nihilque, non æquum viribus tuis, assumeres. Vale.

Epistola 132.

Insolentiam tuam satis ridere nequeo. Pater tuus Iparentesq; omnes pauperrimi sunt, nudi tanquam ex matre (ut apertè nōsti;) victum emendicant ostiatim, manum ad stipem porrigunt; paucis, non habent unde restim emant: Tu tamen loci natalis nullam penitus habens rationem, superbis non aliter, quàm si esses rex tragicus. Cui animi & capitis tui morbo quomodo possit occurri, non satis video. Cum enim viri prudentes rerum tuarum volunt satagere, & suadere quod factu sit utile, aures ocludis, perinde ac si per te satis saperes, essesque remotus ab omni vitio. Non adeò vitiis tuis offenderemur, si pauca essent: at tam multæ flagitiorum species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniæ locus. Vale.

Epistola 133.

Semper de te bene merui, sperans te aliquando fore frugi hominem, censoremque omnium: at spes omnis futuræ in te probitatis omnino adempta est. Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidastique universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. Si essent liberi laborum, qui me nunc circumstant & oppriment, ad te quam citissimè convolare, viâ ipsâ (ut cum Sidonio loquar) devorata; idque sum facturus, cum per occupationes licebit. Quod si rem ita comperero,

rero ut communis prædicat fama ; scias animum meum fore multo remissiore, segniusque in tui amorem, quam prius, irritatum iri. Vale.

Epistola 134.

Cum quid scripisti, soles me adhibere judicem tuis operibus : at dum suadeo ut ambitiosa recidas ornamenta, reddasque incudi quæ non bene ornata sunt & polita, mavis defendere delictum quam invertere. Propterea ames te & tua sine rivali, nulum enim verbum assumam ultrà. Quod autem percontaris, quid hic rerum agatur : Res creditu difficilis, & maximum risum tibi excitatura, novissimis diebus accidit. Lentulus, qui genialiter adeò & luxuriose prius vivebat, quique omnia prodigebat per luxum, nunc avarus usque adeò factus est, ut inexplebilis sit ejus cupiditas. Nunc quoniam non suppetit otium scribendi pluribus verbis ; qui has ad te deferet literas totum hominem suis coloribus graphicè depinger. Vale.

Epistola 135.

Non parum mihi displices ; nec mihi tantum, at his omnibus qui tecum aliquando versati sunt, quod sis adeò prodigus verborum, ac in tuam ipsius laudem propensus & proclivi. Ante omnia pessimè audis, & magno probro tibi vertitur, quod palàm te prædices bellicosum. Comminaris egregie ; verba tua nihil non Martis spirant : at si quis te aggrederetur, fugam protinus arripes, totus animus tibi in pedes decideret. Quod qui nòrunt, temperare nequeunt à risu, cum audiunt has inanes de te gloriolas. Vale.

Epistola 136.

Non satis scio, quâ causâ amicitiam contraxeris cum Cornelio Dolabella, aut unde frequens adeò familiaritas tibi cum perditissimo illo nebulo, & (quod ajunt) terræ intestino, intercesserit.

rit. Qui, ut aperte nôsti, & patrimonio, & gentilitiis hæreditatibus multatus est ob infinita flagitia, quibus ab ipsa jam tum infantia fuit innutritus. Corruptam adeo egit juventutem, ut sæpenumero ad subsellia judicum pertractus esset; & in extremâ steteret fortunâ, nisi pecuniâ se redemisset ab Inquisitoribus. Ubi verò ad virilem pervenit ætatem, nihilo secundiore, imò verò deteriore famâ, usus est. Unde nunc quoque (ut plane vides) discedere è melio, & (quanquam morbo quartano aggravante) per singulas noctes latebras commutare cogitur. Potuissem versari cum eo si libuisset: at semper ab ejus societate abstinui, licet quotidianis ferè precibus invitaret. Vale.

Epistola 137.

Quod è patria Lutetiam te contulisti, simul ad declinandam perditissimam quorundam nebulonum invidiam, qui te oderant, quique per jocum nonnunquam tibi comminabantur; partim, ut per otium & requiem Apollonio Miloni clarissimo dicendi magistro operam dares; factum tuum probo. Nichilominus, velis nolis, redeas oportet. Nam res vestræ domesticæ pessimè se habent, & jam eunt pessum, nisi per te unum tantæ occurras calamitatis. Turpissimum tibi esset in amicorum discrimen decidere, par is præsertim, cui fortunas tuas omnes ipsamque adeo vitam debes cum anima. Vale.

Epistola 138.

Familiaris ille tuus Gellius, mortalium avarissimus, dives est quidem; at ejus omnes divitiæ ex occulto scœnore creverunt, & rapinis. Ut paucis omnia complectar, est bipedum omnium nequissimus, quosque terra sustinet sceleratissimus, ut de Jugurtha scribit ille. Usque adeo ramen hominem ipsum diligis, ut in ejus verba jurasse videaris. Si velis

velis autem commodare culturæ, facile te divertam & revocabo: at si omnia privatâ autoritate velis agere, ego te relinquam, & missum faciam, ut adolescentem perditum, & mihi desperatum. Vale, & probe monentem sequere.

Epistola 139.

Nihil unquam tentavi aut molitus sum, quin optimates & ditissimi quique frequentes & obstinati confluerint ad resistendum mihi: nec unquam defuerunt præpedire quicquam, quod mihi esse voluptiferum perspexerint. Proinde constitui in reliquum tempus abstinere curiâ. Nam etiam lites illæ forenses macrum me faciebant, & extenuabant penitus. Præterea quid amplius optandum est mihi, cui jam contigit abundè, quod ad vivendum laurè satis est? Qui sunt inexpleriles & nullum suis votis finem præscribunt, pauperrimi videntur, hisque multo infeliciores, qui victum emendicant. Vale.

Epistola 140.

Si fortuna ad animi votum mihi arrisisset, ab humili privatâque conditione ad amplissimos honores potuissem pervenire. Nam populi multitudo semper mihi favit, & ad me confluit, ultro operam suam omni in re promittens. Soli divites adversarios & oppugnatores se præstiterunt. Quorum decreto ut primum comperi paratos esse qui vi ac armis me corripere, sententiâ mutatâ pro temporum conditione quieturus sum. Erat in manu mea terrorem maximum eis injicere: at si hoc fecissem, incredibilis invidia me in posterum mansisset. Vale.

Epistola 141.

Cornelius, quocum tibi familiaritas est & frequens consuetudo, nuper tractus fuisset in eam, nisi Sponsorum interventu se à creditoribus

H

rede-

redemisset. Qui, ut eum eriperent, suas omnes fortunas, ipsam & adeo vitam cum tota supellestili voluerunt oppignorare. Heri tamen abiit per posticum furtim, & insalutato quidem hospite: Incertum metunc novi discriminis, an quod maturius subveniret imploranti patri, qui in repentinum quendam morbum fertur incidisse. Porro frater tuus apud omnes suspectus habetur cujusdam homicidii: propterea si cubi gentium tibi occurrer, dic ei tacite & in ausum, ut maturè sibi caveat. Nam si corripiatur, nullis precibus, quamlibet importunis, consequi poterit, ut legibus solvatur in homicidas constitutis. Dic salutem meo nomine nostratibus amicis; atque etiam si qua ratione fieri possit, reconcilia me patri, mihi irato, quod literis ejus cunctantius paulò responderim. Vale.

Epistola 142.

OMnia tibi contigerunt ex animi sententia: idque adeo, ut nihil majus queam vovere. Unum est tamen in quo non usquequaque mihi places, quod interim excrucies te ipsum. Si fomenta ista curarum posses relinquere, viveres multò diutius. Nihil enim est, quod magis hominis vitam imminuat, quam molestæ animi ægriudines. Propterea da operam, ut medearis & occurras huic malo. Ante omnia cave, ne adeo immoriaris lucro, ut propterea nolis te quandoque labori surripere. Nam nihil est in rerum naturâ, quod exemplo dierum ac noctium, alternas vires feriarum quandoque non desideret. Vale.

Epistola 143.

Admiro ingenium tuum, atque etiam plurimi facio paratam tuam in scribendo celeritatem, quod priusquam vestigio pedem educas, multos sub manu versus evomas; instar illius Chrysippi, cujus meminit Valerius. Hoc tamen non eò valet, ut
protinus

protinus eventilare debeas, quæ raptim aded & tumultuariè componis. Nam quò quæque res est acceleratior, eò minus perfecta: contra verò, quo lentius incrementum suscipit, eò quoque tardius desinit. Saluta meo nomine Hermodorum, eumq; divertas, ne à scholastica vita ad aulicam se convertat. Principes isti sunt admodum liberales & prodigi verborum, suisque famulis montes & maria promittunt, ac verborum inducunt credulitatem: At ubi diu satis eorum operà uli sunt, verba emittunt pro forma. Vale.

Epistola 144.

Non parum mihi displices; nec mihi tantum, ac omnibus etiam quibuscum aliquando fuit tibi frequens & familiaris consuetudo, quod unumquemque crimineris, & palam vituperes: cum tamen hodie sceleratior te vivat nemo. Consultius multo & prudentius ageres, si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in Salustium scribit Cicero) Carere debet omni vicio, qui in alterum dicere est paratus. Fateor, Neminem esse mortaliū, qui omnibus horis sapiat: Nemo Nihilominus intolerabile est, cum quis pergit male mortali-
semper agere. Cæterum scis quid in aurem tibi nu-
per dixerim? Laboras quodam vitio arcano, & paucis horis
cognito; à quo nisi diffuescas, tandem veniet in lu-
cem. Veritas enim filia est temporis, & dies omnia
revelat. Neque est quicquam tam arcanum quin aliquando eventiletur, & è tenebris prodeat in apicum.
Vale.

Epistola 145.

Eram vegetis viribus & expedito corpore; priusquam ad perdiscendas literas animam appulsem; nihil penitus dolebat mihi: at nocturnæ lucubrationes usque aded me attenuarunt & confecerunt; ut pedibus infirmis subsistere nequeam. Desinas ergo mirari, si ægre & invitus fere repeto ludum
literarium

literarium. Nam quotiescunque illuc redeo, videri videor locum mœroris & tristitiæ plenum, & quandam (ut aiunt) Trophonii speluncam. Præterea, toto fere triennio oleum & operam lusi. Nam dedi operam seminario cuidam & prænitendo magistello, sub quo parum aut nihil omnino profeci: quod tamen negligentiae meae non est adscribendum, ac potius ejus ignorantiae. Erat enim plane rudis & illiteratus, nec unquam bonas literas ne à limine quidem salutaverat. Ut finiam, universam ejus doctrinam vitiosæ nuce non emerim. Vale.

Epistola 146.

Mirantur nonnulli, vitam rusticam tantis à me commendari laudibus, & (quod aiunt) ad cœlum ferri: qui, si cognoscerent, quantum sit in ea voluptatis, relictis urbibus vellent rusticari. Visque imprimis convenienter naturæ: nihil est quod civellat mihi somnum, nihil quod studium interpellet. Sed fac, nobis rusticis non multam esse divitiarum: quid inde? Num tamen propterea damnum certus aut proprius medullis accipimus, quam vel maxime summati? Vos urbani, & qui servitis divitibus, genialiter quidem & laute vivitis: ac caretis libertate, quam omnibus Arabum divitiis longe præpono: perpetuam servitis servitutem: vobis observandum est quid domini digito crepent. Si vobiscum immaniter & centaurice loquantur, surdis auribus perferenda sunt omnes contumeliæ, nec licet hiscere præ metu. Nolim te incastigatum relinquere: Nam videris mihi attentior ad rem quam satis est. Quod autem dicis, me quibusdam ridiculum esse & contemptibilem ob meam istam penuriam & paupertatem, non vituperim manum. Si perconveris ut valeam: sunt læta omnia, excepto quod durum est mihi tamdiu carere fructu jucundissimæ tuæ consuetudinis. Vale.

Epistola

Epistola 147.

Operam meam, ipsamque adeo pecuniam tibi puero gratitam semper contuli; nec minore studio ad ultimum profectus sum. Non memini me unquam abrogasse tuis mandatis. Si quid in me beneficii contuleris, abunde, aut etiam cum senore rependi. Propterea finem facias tuis calumniis, neque pergas me Fraudulentum & impostorem dicere. Nemo est omnium, qui non fateatur me hominem apertum, sine furo, & extra omnem doli suspicionem. Et, si facultas mea sufficeret ad sublevandam & resarciendam istam tuam penuriam, faceres adhuc periculum manifestius amoris erga te mei: at, paupertas tua major est multo quam quæ opibus meis sublevari possit. Equi bonique consulas hæc mea verba: nam aliorum tendunt, quam ut bilem & stomachum tibi moveant. Vale.

Epistola 148.

Falleris plurimum si quid expectas gloriæ ex eo opere quod in lucem nuper edidisti: nam præter plurima (quæ deprehenduntur passim) errata, peccasti in ipso quoque operis ingressu; & insulse adeo, ut nullus pateat excusationi locus. Fefellisti plurimum quam de te ceperant omnes expectationem. Publicus erat rumor, te jam in literis abunde promovisse; at res longe aliter se haber, ut video. Si animus tuus aspirat ad divitias, te oportet consultius rerum tuarum satagere. Hæc enim viâ non pervenitur ad honores & magistratus. Si me audis, discede ab antiqua illa morum consuetudine. Vale.

Epistola 149.

Cum culpæ impunitas, & liberior peccandi licentia, atque etiam levitas poenæ, augere soleant vitia, non constitui in delictis vestris connivere. Si boni eritis, amabo vos unice, nulli rei magis studebo, quam utilitati vestræ: &, quamdiu pecuniæ mihi suppetent,

suppetent, non permittam vobis deesse quicquam. Contra verò, si, posthabita virtute, divertatis ad corruptissimos mores, & degeneretis à parentibus, quorum inculpatissima fuit vita, augebo poenas facinorum: tantum abest ut eas imminuere velim. Si desideretis proficere in Schola mea fores apertæ sunt. Nullum penitus laborem detrecto, dummodo videam vos benevolos, & animo in me propenso. Ut spero, non pigebit vos mea doctrinæ: nam (quod de Isocrate fertur) innumeri linguæ Latinæ Principes ex meo ludo literario, tanquam ex equo Trojano, prodierunt. Nemo vestrum propter adultam jam ætatem debet erubescere, quò minus proficiat. Nam & Caro jam octogenarius operam dedit literis Græcis. Et parens eloquentiæ Cicero, post amplissimos in Republica Magistratus, adhuc se dedit recoquendum Apollonio Miloni, clarissimo tunc dicendi magistro. Valeto.

Ad

Ad Lectorem.

HAbes, candidissime Lector, Textoris, viri
 per paucorum hominum, aliquot Epistolas
 non vulgaris eruditionis. Quem, si fata diu-
 tius nobis servassent incolumem, ausim, vel in-
 vidia teste, aut Momo iudice, contendere;
 ceteros omnes nostra tempestatis homines mul-
 tis fuisse parasangis praeessurum, multisque
 praecursurum stadis. Sed quid facias? sic
 unumquemque sua manent fata. Stat Parca-
 rum constans ordo & invariabilis. Superest,
 Lector optime, ut mortuo, seu potius è morte
 ad vitam vocato, bene preceris; mortuum pe-
 tulantissima non insecteris lingua: sic vetat
 honestas juxta & pietas, Mortuum ledere.

Tetrastichon, ad eundem pium
 Lectorem.

QUid tantis luges lacrymis, cur impia clamas
 Numina? Textorem sic periisse putas?
 Num perit, clausa quem condunt sydera sorte?
 Desine, Textoris molliter ossa cubant.

FINIS.

616

1871

1871
1872
1873
1874
1875
1876
1877
1878
1879
1880
1881
1882
1883
1884
1885
1886
1887
1888
1889
1890
1891
1892
1893
1894
1895
1896
1897
1898
1899
1900

1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000

2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025
2026
2027
2028
2029
2030
2031
2032
2033
2034
2035
2036
2037
2038
2039
2040
2041
2042
2043
2044
2045
2046
2047
2048
2049
2050
2051
2052
2053
2054
2055
2056
2057
2058
2059
2060
2061
2062
2063
2064
2065
2066
2067
2068
2069
2070
2071
2072
2073
2074
2075
2076
2077
2078
2079
2080
2081
2082
2083
2084
2085
2086
2087
2088
2089
2090
2091
2092
2093
2094
2095
2096
2097
2098
2099
2100

2101
2102
2103
2104
2105
2106
2107
2108
2109
2110
2111
2112
2113
2114
2115
2116
2117
2118
2119
2120
2121
2122
2123
2124
2125
2126
2127
2128
2129
2130
2131
2132
2133
2134
2135
2136
2137
2138
2139
2140
2141
2142
2143
2144
2145
2146
2147
2148
2149
2150
2151
2152
2153
2154
2155
2156
2157
2158
2159
2160
2161
2162
2163
2164
2165
2166
2167
2168
2169
2170
2171
2172
2173
2174
2175
2176
2177
2178
2179
2180
2181
2182
2183
2184
2185
2186
2187
2188
2189
2190
2191
2192
2193
2194
2195
2196
2197
2198
2199
2200

387072